

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ОДЕСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО
УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ДЕРЖАВНОГО
УПРАВЛІННЯ ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ
БЕРЕЗІВСЬКЕ ВИЩЕ ПРОФЕСІЙНЕ УЧИЛИЩЕ ОНПУ**

МАТЕРІАЛИ

**V Міжнародної науково-практичної конференції
«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
ДЕРЖАВНО-ПРАВОВОГО РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ»**

10-12 червня 2020 року, м. Одеса

Київ «Каравела» 2020

УДК 342.5 (477)

Збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання державно-правового розвитку України» містить тези наукових праць, у яких розглядаються: сучасний стан та перспективи розвитку національної правової системи України, реформи в сфері державного управління України в рамках вивчення міжнародного досвіду та розкриття вітчизняних реалій, трансформаційні процеси в сучасному українському суспільстві. Okремо увагу приділено фізичній культурі та спорту, здоровому способу життя як факторам формування сучасного соціуму в Україні. Також розглянуто філософський, історичний та культурологічний аспекти суспільно-політичного розвитку України. Не залишилася осторонь й державна інформаційна політика в нашій країні та шляхи її реалізації.

Редакційна колегія:

Марущак В. П. – доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри державознавства і права Одеського регіонального інституту державного управління Національної Академії державного управління при Президентові України

Білоусов О. С. – доктор політичних наук, професор кафедри міжнародних відносин та права Одеського національного політехнічного університету

Кочорадзе О. Г. - доктор історичних наук, професор Грузинського Технічного Університету, заступник головного редактора Наукового журналу “Власть и общество (История, Теория, Практика)”.

Чістякова І. М. – кандидат філософських наук, доцент, завідувачка кафедри міжнародних відносин та права Одеського національного політехнічного університету

Гегечкорі О. В. – доцент, доцент кафедри соціальних та правових дисциплін Національної академії Національної гвардії України

Прилуцька А. Є. - канд. філос. наук, проф. ХАІ, завідувачка кафедри документознавства та української мови, Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського «ХАІ»

Смолякова І. Д. – канд. пед. наук, доцент, завідувачка кафедри фізичного виховання та спорту Одеського національного політехнічного університету

Кубко В. П. - к. філос. н., доцент, доцент кафедри інформаційної діяльності та медіа-комунікацій Одеського національного політехнічного університету

Шевченко В. П. – директор Березівського вищого професійного училища ОНПУ, викладач вищої категорії, відмінник освіти України

Шевченко Г. О. – заступник директора з навчально-методичної роботи та міжнародних зв'язків Березівського вищого професійного училища ОНПУ, викладач вищої категорії

Кривдіна І. Б. – канд. істор. наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин та права Одеського національного політехнічного університету (відповідальний секретар);

Моїсеєва Т. М. – канд. істор. наук, доцент кафедри міжнародних відносин та права Одеського національного політехнічного університету.

Кудлай І. В. – ст. викладач кафедри міжнародних відносин та права Одеського національного політехнічного університету (технічний секретар).

Рецензенти:

Пахомова Т. І. – доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри регіональної політики та публічного адміністрування Одеського регіонального інституту державного управління Національної Академії державного управління при Президентові України

Оганісян М. С. – кандидат філософських наук, доцент кафедри публічного управління та регіоналістики Одеського регіонального інституту державного управління Національної Академії державного управління при Президентові України

Актуальні питання державно–правового розвитку України:
Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (10-12 червня 2020 р., м. Одеса). – К.: Каравела, 2020. – 160 с.

ISBN 978-966-8019-90-6

Видавництво «Каравела», 2020

ЗМІСТ

Оборський Г. О. Використання інформаційних технологій в управлінській діяльності керівника закладу вищої освіти.....	7
Чістякова І. М. Аналіз ринку освітніх послуг на прикладі Одеської, Миколаївської та Херсонської областей.....	9
СЕКЦІЯ 1 «НАЦІОНАЛЬНА ПРАВОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ: ІСТОРІЯ, СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»	
Букач В. Морально-правове виховання здобувачів освіти.....	12
Кривдіна І., Овчаренко Т. Захист державної мови на законодавчому рівні в Україні та Польщі: порівняльний аналіз.....	14
Латишева В. Особливості правового регулювання соціальної безпеки у закладі вищої освіти.....	17
Татакі Д. Перспективи впровадження накопичувальної пенсійної системи в Україні.....	20
Татакі О., Попушова Е. Правове регулювання венчурного бізнесу в Україні.....	23
Шевченко Т., Приходько Т. Сучасний стан реформування сфери технічного регулювання в Україні в контексті положень угоди про асоціацію між Україною та ЄС.....	26
СЕКЦІЯ 2 «РЕФОРМИ В СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА ВІТЧИЗНЯНІ РЕАЛІЇ»	
Вербановський В. Конфлікт інтересів як корупційний ризик під час проходження публічної служби.....	31
Латишева В., Карпіков А. Вплив закладів вищої освіти на вирішення проблем формування ринку освітніх послуг на регіональному рівні...	35
Львова Є. Щодо питання про сучасні виклики формуванню координаційної функції соціетального конституціоналізму в глобальних умовах.....	38
Оганісян М. Створення суспільного міфу як способу керування постінформаційним суспільством.....	41
Романова О., Гусейнов Мурад. Мовна освіта студентів з числа іноземних громадян.....	43

СЕКЦІЯ 3 «ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ ТА ДЕРЖАВІ, ЇХНІЙ ЗВ'ЯЗОК ЗІ СВІТОВИМИ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ»

Ganna V. Ozernuk. National health systems in EU.....	45
Бабіна В. Використання міфів у політичному просторі.....	46
Бабіна В., Іванова С. Інтернет як різновид політичної комунікації.....	49
Волкова І. Створення проекту як метод актуалізації самостійної роботи студентів.....	52
Гайтан В. Модернізаційний процес в Україні: до використання міжнародного досвіду.....	57
Загурская М. Городская идентичность и миграция населения в Украине.....	59
Зембровски Яцек. Социально-экономическое развитие региона в современных условиях.....	61
Зірчак Г. Інформаційне суспільство в умовах сучасних глобалізаційних викликів: пандемія як глобальна соціально-екологічна система.....	63
Кудлай І., Виблова К. Інтернет: його розвиток та вплив на сучасне суспільство.....	66
Кудлай І., Царюк Ю. Забезпечення міжнародної інформаційної безпеки.....	70
Моїсеєва Т., Топор Г. Зарубіжний досвід електронного голосування в працях українських науковців.....	72
Чістякова І., Гайтан В. Безпека держави в епоху глобалізації інтеграційних процесів.....	75
Чістякова І., Латишева В. Об'єднання територіальних громад як нова форма діяльності органів місцевого самоврядування.....	77
Чумаченко К. (Науковий керівник - Кубко В.) Шляхи підвищення ефективності політичної системи України.....	80
Шевченко Б., Зеленін М. Міжнародна політика і глобальні проблеми сучасності.....	83

СЕКЦІЯ 4 «ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ, ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ ЯК ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО СОЦІУМУ В УКРАЇНІ»

Воробйова Г. Гендерний баланс у боксі ХХ і ХХІ ст.....	86
---	----

Воробйова Г., Ідрісова М. Правові засади регулювання жіночого олімпійського руху.....	90
Загурский А., Небож И. Роль физической культуры, спорта и здорового образа жизни на Украине.....	93
Зазимко Н., Бондаренко Є. Засоби, методи та принципи спортивної підготовки.....	95
Зазимко Н., Бучка Є. Виховна робота і формування особистості спортсменів з настільго тенісу.....	97
Кудлай І., Мікуліна Т. Фітнес-послуги в сучасних умовах.....	98
Кузьмич М. Здоровый образ жизни в современном обществе.....	101
Махарадзе Г. Впровадження освітніх інновацій під час занять водним поло.....	103
Махарадзе Г., Кирчев И. История развития плавания в Европе.....	105
Смолякова И. Здоровье студентов как актуальная социально-педагогическая проблема.....	107
Смолякова І. Реалізація домінуючих потреб молоді на заняттях з фізичної культури.....	109
Дімітрашко Є. (Науковий керівник – Смолякова І.) Здоровий спосіб життя як шлях зміцнення здоров'я студентської молоді.....	111

СЕКЦІЯ 5 «СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ: ФІЛОСОФСЬКИЙ, ІСТОРИЧНИЙ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТИ»

Білоусов О., Смуk К. Соціальний лад, як лад політичний та проблема філософії права.....	113
Білоусов О. Проблема міжкультурної комунікації в сучасному інформаційному суспільстві.....	114
Гегечкорі О. Характеристики соціалізації особистості військовослужбовця.....	116
Панченко Г. Співробітництво між містами-побратимами у контексті суспільно-політичного розвитку України.....	118
Стасюк А. (Науковий керівник - Кубко В.) Корпоративна культура бізнес-організацій.....	120
Федорова А. «Матеріали по вопросам земельного и крестьянского» як джерело вивчення економічного положення старообрядців Бессарабії.....	123
Чернов Т. Ціннісні еталони у підприємницькій діяльності.....	126
Яковлєв І. Позиція Конгресу Української інтелігенції щодо інформаційної політики держави (1995-1998 рр.).....	128

СЕКЦІЯ 6 «ДЕРЖАВНА ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ»

Білоусов О., Чернов Т. Сучасні інформаційні технології в навчальному процесі вищої школи.....	130
Гибински Л. Информационные стандарты: к вопросу о влиянии на политическую власть.....	133
Кубко В. Медіаграмотність як складова інформаційної безпеки держави.....	135
Кудлай І. Політика інформатизації України.....	138
Малайко Н. (Науковий керівник – Татакі О.) Електронний документообіг як основна форма взаємодії органів виконавчої влади...	142
Марущак Д. (Науковий керівник - Кубко В.) Комунікаційні особливості дизайну.....	146
Сорока Л. (Науковий керівник – Татакі О.) Впровадження електронного документообігу в процес вантажоперевезення.....	147
Усова Т. (Науковий керівник - Кубко В.) Вплив соціальних мереж на засоби масової комунікації.....	151
Чістякова І., Степаненко К. Інформаційні технології.....	153
Шевченко Б., Шевченко М. Інтелектуальний розвиток людини як наслідок інформатизації суспільства.....	156

Оборський Г. О.

Ректор Одеського національного політехнічного університету,
доктор технічних наук, професор, дійсний член Академії
інженерних наук України, заслужений працівник освіти України
(Одеса, Україна)

**ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В
УПРАВЛІНСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ
ОСВІТИ**

Інформаційно-комунікаційні технології в освіті – це технології навчання, виховання, наукових досліджень і управління знаннями, засновані на використанні обчислювальної та інформаційної техніки і спеціального програмного, інформаційного та методичного забезпечення.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій в управлінській діяльності керівника закладу освіти має певні переваги, а саме: підвищення ефективності освітнього процесу; можливість управління з використанням результатів попередньої діяльності; прийняття більш ефективних управлінських рішень; підвищення об'єктивності в оцінці діяльності; більш ефективне управління пізнавальною діяльністю; можливість прийняття більш виважених рішень, які стосуються підвищення результативності навчання; оперативний доступ до організаційної інформації стосовно діяльності освітнього закладу; економія як матеріальних, так і людських ресурсів; вільний час на вирішення важливих питань; скорочення обсягу рутинної роботи.

Аналіз сучасного стану використання інформаційно-комунікаційних технологій в діяльності керівника закладу вищої освіти виявив відсутність єдиної державної освітньої політики щодо впровадження інформаційних технологій у систему освіти, єдиної інформаційної системи управління ЗВО, невідповідність між чинною системою управління освітнім процесом в установах освіти та новітніми вимогами щодо її вдосконалення.

Сучасний стан впровадження інформатизації освітнього процесу дає підстави стверджувати, що у спадок від радянської системи освіти Україна отримала традиційні засоби ведення документообігу у ЗВО.

Ще й зараз у багатьох закладах освіти документи, що відображають хід освітнього процесу, який є основним виробничим процесом, формуються та зберігаються у вигляді паперових каталогів з різноманітними списками, картками, відомостями, звітами тощо.

Також існують значні проблеми впровадження електронного документообігу в установах вищої освіти, а саме відсутність гнучкої і функціональної структури електронного документообігу та інформаційних баз даних, що мають власний захист.

Вітчизняний досвід впровадження інтегрованих інформаційних систем в управлінську діяльність закладу вищої освіти свідчить, що інформаційні системи управління освітнім процесом поділяються на два основні типи – комерційної та індивідуальної розробки.

Системи комерційної розробки є потужні і масштабні, проте вони є досить дорогі.

Також подібні системи є громіздкими, з безліччю надлишкового функціоналу і, як наслідок, оснащені незручним для користувача інтерфейсом.

Тому більшість сучасних ЗВО надають перевагу розробці власних інформаційних систем.

При цьому вони позбуваються недоліків комерційних систем та створюють системи більш орієнтовані на локальне використання, із збалансованим функціональним оснащенням та характеризуються зручністю використання.

Зарубіжний досвід використання інформаційних технологій керівництвом закладу вищої освіти демонструє значний спектр використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітніх закладах – від ефективної підтримки адміністративних процесів (проведення вступних іспитів, реєстрації інформації про студентів, адміністрування управлінських процесів, фінансового планування), до здійснення самостійних науково-дослідних розробок в галузі інформаційно-комунікаційних технологій в освіті.

Таким чином, на сьогодні є необхідність у створенні глобальної комп'ютерної мережі освіти та науки, розробці методики запровадження хмарних технологій в освітній процес, посиленні існуючих систем захисту даних розміщених на веб-сайтах закладів освіти, розробці шляхів впровадження моделей оцінювання стану інформатизації закладів освіти

різних рівнів та подальшу їх модифікацію; розробці та апробації програмних засобів інтеграції інформаційно-освітнього простору України в європейський.

Література:

1. Шаховська Н. Б. Технології інтеграції даних інформаційних систем Національного університету «Львівська політехніка» / Н. Б. Шаховська, Д. О. Тарасов // Вісник Національного університету «Львівська політехніка», Серія «Інформатизація вищого навчального закладу». – 2011. – № 703. – С. 9 - 12.
2. The role of ICT in Western Australian Education: Living and Working in a Digital World / Janet Woollard. – Parliament of Western Australia, Perth, 2012. – 111 p.
3. Guide to measuring information and communication technologies (ict) in education. – UNESCO-UIS, 2009. – 138 p. URL: <http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001865/186547e.pdf>.
4. Information and Communication Technology in Education: A Curriculum for Schools and Programme of Teacher Development. – UNESCO, 2002. – 152 p. URL: <http://unesdoc.unesco.org/images/0012/001295/129538e.pdf>.

Чістякова І. М.

к. філос. н., доцент, зав. кафедри міжнародних відносин та права
Одеський національний політехнічний університет
(Одеса, Україна)

АНАЛІЗ РИНКУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ НА ПРИКЛАДІ ОДЕСЬКОЇ, МИКОЛАЇВСЬКОЇ ТА ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТЕЙ

Відповідно до статті 30 Закону України «Про освіту» [1] всі заклади освіти мають формувати відкриті та загальнодоступні ресурси з інформацією про свою діяльність та оприлюднювати таку інформацію. Доступ до такої інформації осіб з порушенням зору може забезпечуватися в різних формах та з урахуванням можливостей закладу освіти.

У частині 2 цієї статті міститься перелік усієї інформації та документів, відкритий доступ до яких зобов'язані забезпечувати заклади освіти на своїх веб-сайтах, а у разі їх відсутності - на веб-сайтах своїх засновників.

Нажаль, у більшості випадків дана інформація жодним чином не корелюється з потребами регіональних ринків праці, відповідно відсутня статистична інформація, щодо відомостей про якість послуг вищої освіти.

Більш-менш достовірну інформацію про стан регіональних ринків освітніх послуг частково можна знайти в річних звітах про діяльність обласних державних адміністрацій.

Так, за даними «Звіту про здійснення Одеською обласною державною адміністрацією покладених на неї повноважень та стан розвитку території у 2019 році» на даний час мережу закладів вищої освіти Одеської області складають 40 установ.

Чотири з них, за своїми розмірами, організаційно-управлінською структурою, обсягами та структурою джерел фінансування науково-дослідних робіт суттєво відрізняються від інших. Це два технічних (Одеський Національний політехнічний університет і Національний університет «Одеська морська академія») і два гуманітарних (Одеський Національний університет ім. Мечникова і Одеська Національна юридична академія) [3].

На сьогодні на Одещині недостатньо вивчений стан розвитку ринку освітніх послуг; не розроблена модель взаємного пристосування цього ринку й ринку праці; потребують удосконалення система управління ринку освітніх послуг, організаційно-економічний механізм регулювання ринку освітніх послуг. Аналогічною є ситуація і в Херсонській та Миколаївській областях.

Так, за даними «Звіту про здійснення Херсонською обласною державною адміністрацією покладених на неї повноважень та стан розвитку території у 2019 році» [4] на даний час мережу закладів вищої освіти Херсонської області складають 26 вищих навчальних закладів різних типів та рівнів акредитації, з них 9 закладів вищої освіти III-IV рівнів акредитації (1 – комунальний заклад вищої освіти «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради), 17 – I-II рівнів акредитації.

До сектору державної власності входять 15 заклади вищої освіти, до сектору комунальної власності – 7 од., кооперативної – 1 од., приватної – 3 од.

У 2019 році здобувають вищу освіту 35396 студентів, із них у закладах вищої освіти III-IV рівнів акредитації – 21480 осіб, I-II рівнів акредитації – 13916 осіб. Навчальний процес у закладах вищої освіти забезпечують 3420 педагогічних та науково-педагогічних працівників [4].

За даними публічного звіту голови Миколаївської обласної державної адміністрації за підсумками 2019 р. [2] в Миколаївській області налічується потужна база наукових закладів. Мережа вищої освіти представлена 39 закладами вищої освіти:

15 закладів вищої освіти III-IV рівнів акредитації, із них: 4 державні (3 з яких мають статус національного); 3 приватні, 7 відокремлених структурних підрозділів (інститути, філії, центри, пункти, факультети тощо, з них: 5 державних, 2 приватні) та 1 інститут післядипломної педагогічної освіти;

24 заклади вищої освіти I-II рівнів акредитації, із них: 11 державних, 1 відокремлений структурний підрозділ, 5 приватні, 7 комунальних.

У закладах вищої освіти області I-IV рівнів акредитації 2018/2019 навчального року навчалось 45547 студентів [2]

Отже, здійснений нами аналіз регіональних ринків освітніх послуг Одеської, Миколаївської та Херсонської областей продемонстрував невідповідність структури ринку освітніх послуг реальним потребам економіки та відсутність ефективної моделі взаємного пристосування цього ринку й ринку праці.

Література:

1. Про освіту: Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII.
URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Публічний звіт голови Миколаївської обласної державної адміністрації за підсумками 2019 р.
3. Звіт про здійснення Одеською обласною державною адміністрацією покладених на неї повноважень та стан розвитку території у 2019 р.
URL: <https://oda.odessa.gov.ua/statics/pages/files/5a812a5d744bcddb.pdf>
4. Звіт про здійснення Херсонською обласною державною адміністрацією покладених на неї повноважень та стан розвитку території у 2019 році. URL: <http://khoda.gov.ua/image/catalog/files/%20%D0%97%D0%92%D0%86%D0%A2%20%D0%B7%D0%B0%202019%20%D1%80%D1%82.compressed.pdf>

СЕКЦІЯ 1

НАЦІОНАЛЬНА ПРАВОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ: ІСТОРІЯ, СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Букач В.

канд. іст. наук, приват-професор кафедри всесвітньої історії
Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського
(Одеса, Україна)

МОРАЛЬНО-ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Виховання громадян, захист їх прав і законних інтересів були завданням і неодмінним обов'язком будь-якого суспільства у всі часи.

Мораль суспільства – це те питання, яке виходить за національні або державні межі, набуваючи загальнолюдського характеру. Вона охоплює поведінку і вчинки як конкретного індивіда, або певної національної групи, так і цінності, властиві усьому людству. Завдання цивілізованого суспільства полягає в його морально-патріотичному і морально-правовому вдосконаленні на основі як власних (національних), так і загальнолюдських цінностей. В зв'язку з цим велике значення має морально-правове виховання молоді, від моральності, правової культури, патріотизму якої залежать формування здорового морального середовища, духовне вдосконалення суспільства і майбутнє держави.

Сучасній молоді бракує морально-правової готовності жити і працювати в нових для неї умовах; інструментальних знань, якостей характеру і навичок, що дозволяють гідно виходити із складних ситуацій, в які ставить її життя; духовних установок і моральних принципів, що оберігають особу від хибного рішення і деградації.

Одне з провідних завдань морально-правового виховання здобувачів вищої освіти – це формування таких вольових якостей, як: цілеспрямованість, тобто уміння вибирати суспільно-корисні цілі і досягати їх; самостійність; здібність до мотивації своїх вчинків і прийняття рішень; супротив негативним впливам і діям ситуацій, виходячи з внутрішніх переконань; рішучість діяти відповідно до загальнодержавних інтересів, закріплених в системі соціальних норм громадської поведінки.

Процес морально-правового виховання учнівської молоді буде ефективним, якщо:

а) засадничою буде вважатися стратегія формування єдиного виховуючого простору як засобу трансляції і затвердження моральних цінностей народу України;

б) дотримуватися правопорядку і захисту особистої гідності молоді людини;

в) налагодити інформаційно-діагностичне забезпечення процесу управління розвитком морально-правового виховання і культури;

г) буде розроблено науково-методичне забезпечення змістовного і технологічного компонентів процесу розвитку морально-правового простору.

Засвоєння студентською молоддю надбань науки, культури, які не лише відповідають морально-правовим цінностям сучасності, але і у більшості випадків відбивають моральний ідеал, сприяючи духовно-морально-правовому розвитку суспільства. Саме від моральності, правової культури, патріотизму майбутнього фахівця, особливо педагога, залежать формування морально здорового суспільства, духовність і майбутнє країни.

Значну роль у формуванні майбутнього освітянина відіграє родина. Сім'я як явище соціальне і історичне підпорядкована законам громадського розвитку, відбиває корінні особливості суспільства, осередком якого вона є. В родині, де батьки педагогічно обґрунтовано будують стосунки зі своїми дітьми, демонструють їм гідний приклад власними вчинками, піклуються про їх духовний та освітній розвиток, порушення норм моралі і права практично унеможлиблюється.

Сучасна технологія морально-правового виховання має бути зорієнтованою на формування ціннісно-правового простору, що дозволяє створити у будь-якому освітньому просторі реально відчутну атмосферу поваги до правопорядку, захищеності і самозахищеності особистої гідності здобувача освіти, що сприятиме морально-правовому вихованню, позитивно впливаючи на ціннісно-правову орієнтацію майбутніх фахівців.

Невідкладними завданнями морально-правового виховання молоді в сучасній Україні має бути як обґрунтування концепції правового виховання, так і створення атмосфери поваги до законів та боротьба з корупцією, підвищення рівня загальної моральності в суспільстві, формування високого рівня правосвідомості учнівства.

Література:

1. Гранат Н. А. Правосвідомість і правова культура. *Юрист*. 2003. № 11/12. С. 2-8.
2. Нестеренко О. М. Актуальні проблеми та цілі правового виховання молоді. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2015. Вип. 35, ч. II, т. 1. С. 53-55.

Кривдіна І.

канд. іст. наук., доцент кафедри міжнародних відносин та права
Одеський національний політехнічний університет
(Одеса, Україна)

Овчаренко Т.

викладач соціально-гуманітарних дисциплін
Первомайський індустріально-педагогічний технікум
(Рубіжне, Україна)

**ЗАХИСТ ДЕРЖАВНОЇ МОВИ НА ЗАКОНОДАВЧОМУ РІВНІ В
УКРАЇНІ ТА ПОЛЬЩІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ**

Питання захисту державної мови є актуальним для багатьох країн на сучасному етапі розвитку людства в умовах глобалізації. Перш за все на рівні законів в державі закріплюється необхідність захисту державної мови та певні механізми реалізації такого процесу на практиці. Метою наукової розвідки є порівняння підходів до вирішення зазначеної проблеми на вищому юридичному рівні в Україні та Польщі.

У 1999 році було прийнято Закон Республіки Польща про польську мову (далі – Закон), в якому міститься інформація про те, що законодавчий орган цієї держави вважає державну мову найважливішим елементом польської національної ідентичності та культури, яку необхідно захищати в процесі глобалізації, й тому захист мови є обов'язком всіх державних органів та установ, а також всіх польських громадян. Положення Закону стосуються як захисту польської мови, так й її вживання при здійсненні публічної діяльності та в спілкуванні, а також при реалізації положень трудового права.

До захисту польської мови має відношення, зокрема, наступне:
1) турбота про правильне використання польської мови і вдосконалення мовних навичок тих, хто його використовує, а також створення умов для належного розвитку мови як засобу людського спілкування; 2) боротьба з вульгаризацією мови; 3) поширення знань про мову та її роль в культурі; 4) заохочення поваги до регіональних особливостей мови (та її діалектів) і запобігання їх зникненню; 5) підтримка польської мови в усьому світі; 6) підтримка викладання польської мови в Польщі і за кордоном.

Глава 2 Закону повністю присвячена правовій охороні польської мови в суспільному житті. Стосовно офіційного посвідчення знання польської мови, то ст. 11а має вказівку, що іноземець або громадянин Республіки Польща, який постійно проживає за кордоном, отримує офіційний сертифікат знання польської мови після складання державного іспиту Державній комісії з сертифікації знань польської мови як іноземної.

Існує також і Рада з питань використання польської мови (далі – Рада), яка є консультативно-дорадчим органом у складі Польської академії наук. Рада не рідше, ніж один раз на два роки подає до Сейму і Сенату доповідь про захист польської мови, може затверджувати правила використання польської мови в публічних і правових діях, у сфері трудових правовідносин, а також приймає правила орфографії і пунктуації.

Стосовно відповідальності й покарання за недотримання норм мовного законодавства, то Закон містить вказівку, що особа, яка на території Республіки Польща, в порушення статті 7а (закріплюється обов'язок використовувати польську мову, зокрема, до найменувань товарів і послуг, пропозицій, гарантій, рахунків-фактур, рахунків, квитанцій, попереджувальних плакатів, інструкцій з використання та інформації для споживачів про властивості товарів і послуг, а також в рекламі) цього Закону, при взаємодії зі споживачами надає інформацію про товари і послуги, іншу інформацію відповідно до спеціальних положень, а також інструкції по використанню, рахунки-фактури, рахунки і квитанції виключно іноземною мовою, підлягає покаранню у вигляді штрафу. Покаранню у вигляді штрафу також підлягає особа, яка на території Республіки Польща укладає угоду та інші документи в галузі трудових правовідносин виключно іноземною мовою [1].

Україна активно використовує європейський досвід правового регулювання багатьох нагальних питань суспільного розвитку, в тому числі й мовних. Так, беручи до уваги Висновок Європейської комісії за демократію через право, відповідно до якого за особливих умов, що склалися в Україні, збалансована політика у мовній сфері вимагає належних гарантій для збереження державної мови як інструмента єднання суспільства, та Рекомендацію Європейської комісії за демократію через право українському законодавчому органу віднайти істотно прийнятніші способи підтвердження верховенства української мови як єдиної державної мови та вжити додаткових заходів для зміцнення її ролі в українському суспільстві, у квітні 2019 року було прийнято Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (далі – Закон України).

Зазначений нормативно-правовий акт містить вказівку, що статус української мови, як єдиної державної мови, передбачає обов'язковість її використання на всій території України при здійсненні повноважень органами державної влади та органами місцевого самоврядування, а також в інших публічних сферах суспільного життя. Завданнями цього Закону, зокрема, є й захист державного статусу української мови.

Класифікація рівнів володіння державною мовою розробляється і затверджується Національною комісією зі стандартів державної мови з

урахуванням рекомендацій Ради Європи з мовної освіти (CEFR). За результатами проведеного іспиту на визначення рівня володіння державною мовою особа отримує державний сертифікат про рівень володіння державною мовою.

Розділ VIII Закону України присвячений захисту державної мови. Зокрема, ст. 49 вводиться посада Уповноваженого із захисту державної мови (далі – Уповноважений), який має достатньо широкі повноваження:

1) подання Кабінету Міністрів України пропозиції щодо забезпечення ефективної реалізації державної політики, спрямованої на захист державної мови, всебічний розвиток і функціонування державної мови у сферах суспільного життя, визначених цим Законом, на всій території України, сприяння задоволенню мовних потреб українців, які проживають за межами України;

2) забезпечення моніторингу виконання законодавства про державну мову, державних цільових програм забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови як державної;

3) розгляд скарг фізичних і юридичних осіб на дії та бездіяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій всіх форм власності, інших юридичних і фізичних осіб щодо дотримання вимог законодавства про державну мову;

4) спрямування до Комісії з питань вищого корпусу державної служби, міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій подання про проведення службових розслідувань, а також притягнення до дисциплінарної відповідальності посадових осіб, винних у порушенні законодавства про державну мову, що є обов'язковими до розгляду;

5) складання протоколів та застосування стягнення у випадках, встановлених законом;

6) здійснення контролю за виконанням повноважень його представниками відповідно до частини шостої цієї статті;

7) затвердження форми акту про результати здійснення контролю за застосуванням державної мови.

Уповноважений щороку готує і подає Кабінету Міністрів України та представляє громадськості річний публічний звіт про свою діяльність і про стан дотримання цього Закону України. Для забезпечення діяльності Уповноваженого утворюється Секретаріат, який здійснює організаційне, експертно-аналітичне, правове, інформаційне та матеріально-технічне забезпечення діяльності Уповноваженого. За порушення норм Закону України передбачається накладення штрафів як на суб'єктів господарювання, так і на фізичних та юридичних осіб [2].

Таким чином, на основі вищевикладеного, можна зробити наступні висновки: захист державної мови є питанням першорядної важливості, тому й вирішується в Польщі та Україні на рівні Закону. Сертифікація рівня володіння державною мовою у обох країнах проводиться спеціальними державними органами практично з ідентичними повноваженнями, тільки її захистом у Польській Республіці займається колегіальний орган – Рада з питань використання польської мови, тоді як в Україні існує посада мовного омбудсмена – Уповноваженого із захисту державної мови. Основними стягненнями за порушення законодавства щодо використання державної мови у зазначених країнах є штрафи. В цілому, Україна спиралася на міжнародний досвід регулювання мовних питань, тому й спостерігається дотримання загальноєвропейських тенденцій при прийнятті національного Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної».

Література:

1. Закон Республики Польша от 07.10.1999 о польском языке. Пер. с англ. с использ. акт. польской ред. текста: д.ю.н. И. В. Понкин / Институт современных гуманитарных исследований. URL: <http://www.isgi.ru/node/91> (дата звернення: 14.05.2020)
2. Верховна Рада України. Про забезпечення функціонування української мови як державної. Закон 25.04.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2704-19> (дата звернення: 14.05.2020)

Латишева В.

к. держ. упр., доцент кафедри міжнародних відносин та права
Одеський національний політехнічний університет
(Одеса, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Реалії сьогодення ставлять перед нами нові виклики (екологічні, техногенні, інформаційні, соціальні тощо) вимагаючи від закладів вищої освіти посилення їх систем безпеки.

Головним завданням системи безпеки закладу вищої освіти є створення середовища максимальної стабільності його функціонування та досягнення вказаних цілей в умовах впливу об'єктивних і суб'єктивних факторів ризику.

Однією зі складових системи безпеки закладу вищої освіти є соціальна безпека. На сьогодні соціальна безпека займає чільне місце серед інших елементів системи безпеки ЗВО, оскільки персонал та

студенти задіяні у всіх процесах, що відбуваються в ньому. Створення середовища максимальної стабільності ЗВО в тому числі передбачає й збереження здоров'я людини.

Загалом, безпека для здоров'я трактується ООН як захищеність людини від ризиків захворюваності, тобто можливість жити в безпечному для здоров'я середовищі проживання; доступність ефективного медичного обслуговування (відносна свобода від захворювань і заражень). Загрози безпеці здоров'я включають несприятливі умови життя: неповноцінне харчування, небезпечні для здоров'я умови праці, малі і нестабільні доходи, бідність і убогість, зниження доступу до ефективного медичного обслуговування [7].

Отже, людина розглядається як бенефіціар, тобто є об'єктом захисту від загроз, в нашому випадку це студенти та персонал ЗВО.

Законодавчі засади забезпечення соціально-екологічної безпеки викладені у Конституції України, яка визнає людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпеку найвищою соціальною цінністю (ст. 3). Цьому обов'язку держави кореспондує право кожного громадянина на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди. Водночас кожному гарантується право вільного доступу до інформації щодо стану довкілля, якості харчових продуктів і предметів побуту, а також право на її поширення. Така інформація не може бути ніким засекречена [1].

У статті 21 Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» [2] зазначається, що гігієнічне виховання є одним з головних завдань виховних установ та навчальних закладів.

Крім цього, базовим компонентом формування соціальної безпеки у закладі вищої освіти є обов'язкове викладання студентам курсу «Безпека життєдіяльності».

На формування відповідного безпекового середовища у закладі вищої освіти направлені і інші правові норми, зокрема, «Типове положення про навчання з питань охорони праці», затверджене наказом Комітету по нагляду за охороною праці України від 26.01.2005 № 15 [3], наказ Міністерства освіти України від 02.12.98 № 420 «Про вдосконалення навчання з охорони праці й безпеки життєдіяльності у вищих закладах освіти України [3], «Положення про функціональну підсистему «Освіта і наука України» Єдиної державної системи запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 03.09.2010 № 814 [4], наказ Міністерства освіти і науки України «Щодо заходів безпеки у навчальних закладах» від 06.01.2015 № 2 [5], наказ МОН України № 974, прийнятий 15.08.2016, яким було затверджено Правила

пожежної безпеки для навчальних закладів та установ системи освіти України (далі – Правила № 974) [6] та ін.

За результатами аналізу встановлено, що стан нормативно-правового регулювання діяльності ЗВО в галузі соціальної безпеки є доволі ґрунтовним, а правові приписи щодо забезпечення соціальної безпеки наповнюють сьогодні більшість законодавчих і підзаконних актів України і тим самим справляють комплексний, міжгалузевий, наскрізний, універсальний вплив на регламентацію діяльності ЗВО в галузі соціальної безпеки.

Здійснивши аналіз правових основ забезпечення соціальної безпеки ЗВО, слід відзначити, що, принаймні, на принциповому, декларативному рівні дана категорія дістала чіткого відображення в основних нормативних актах.

При цьому велика кількість заходів у досліджуваній сфері закріплені в різних правових актах, а відсутність єдиного кодифікованого акту певною мірою є причиною неефективності правового регулювання соціальної безпеки.

У зв'язку з цим, правове забезпечення заходів регулювання соціальної безпеки потребує вдосконалення та оновлення з врахуванням зарубіжного досвіду та вимог сучасності.

Література:

1. Конституція України [Текст]: станом на 02 верес. 2014 р. : (відповідає офіц. текстові). – Київ : Правова єдність: Алерта, 2014. - 94 с.
2. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закону України від 24 лютого 1994 року № 4004-ХІІ. - Редакція від 04.10.2018, підстава - 2530-VIII.
URL: [/zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4004-12](http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4004-12)
3. Про затвердження Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці та Переліку робіт з підвищеною небезпекою: Наказ Державного комітету України з нагляду та охорони праці від 26.01.2005 № 15, Із змінами, внесеними згідно з Наказом Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду № 273 від 16.11.2007, Наказом Міністерства соціальної політики № 140 від 30.01.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/z0231-05>
5. Про Положення про функціональну підсистему «Освіта і наука України» Єдиної державної системи запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру: Наказ Міністерства освіти і науки України від 03.09.2010 № 814.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1623-16>
6. Щодо заходів безпеки у навчальних закладах: наказ Міністерства освіти і науки України від 06.01.2015 № 2.

URL: <http://ru.osvita.ua/legislation/other/45234/>

7. Правила пожежної безпеки для навчальних закладів та установ системи освіти України: наказ МОН України № 974 від 15.08.2016 // [Електрон. ресурс] – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/z1229-16
8. Зеркалов Д. В., Арламов О. Ю. Соціальні проблеми сталого розвитку / Д. В. Зеркалов, О. Ю. Арламов //: Монографія. – К.: Основа, 2013. – 562 с. URL: www.zerkalov.kiev.ua/sites/default/files/cpcr_m.pdf

Татакі Д.

ст. викл. кафедри міжнародних відносин та права
Одеський національний політехнічний університет
(Одеса, Україна)

ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ НАКОПИЧУВАЛЬНОЇ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

Населення України, як і багатьох інших країн Східної Європи, протягом останніх трьох десятиліть поступово скорочується. Відповідно, зростає частка людей непрацездатного віку, що, в свою чергу, стає значним навантаженням на економіки цих країн та їх пенсійні системи.

У цілому, населення Східної Європи, відповідно до статистики ООН, з 1989 по 2019 рр. скоротилося з майже 309 млн до 293,5 млн ($\approx 5\%$), а за середнім прогнозом на наступні 30 років населення регіону скоротиться до 262 млн (на $\approx 12\%$ від показника 2019 р.). У різних країнах процес депопуляції відбувається з неоднаковою швидкістю: у Польщі, наприклад, за період з 1989 по 2019 р. населення навіть незначно зросло (55 тис). Варто зазначити, що населення Польщі зростало лише до 1999 р. (до 38,568 млн), а наступні 20 років повільно скорочувалось (до 37,888 млн у 2019 р., що становить менше 2 % від пікового показника). Але за прогнозом до 2050 р. населення Польщі скоротиться на 12 % (до 33,295 млн), що відповідає середньому показнику по регіону [1].

У деяких інших країнах процес депопуляції відбувався швидше: в Угорщині – 7 %, в Україні – 14,5 % (населення АРК та ОРДЛО відповідно до міжнародної статистики вважається населенням України), у Румунії – 17,5 %, у Болгарії – 21,3 %. Відповідно до прогнозів ця динаміка збережеться або прискориться у наступні 30 років: Угорщина – 12,5 %, Україна – 20 %, Румунія – 16 %, Болгарія – 23 %.

Зазначена тенденція не обмежується регіоном Східної Європи, а простежується у більшості урбанізованих суспільств. Значну кількість монографій різних дослідників присвячено феномену депопуляції економічно успішної Японії, яка до 2050 року може втратити чверть свого населення [2]. У країнах, що виникли в наслідок розвалу СРСР та

колишніх країнах Варшавського договору тенденція депопуляції ускладнена економічними проблемами та відтоком населення репродуктивного віку до більш успішних країн [3]. Згадувана вище Польща має порівняно непогані економічні та демографічні показники завдяки тому, що не лише втрачає, а й активно приймає трудові ресурси, зокрема, з України.

Відповідно, перед урядами країн, що страждають від депопуляції та старіння населення, постала і постійно загострюється велика кількість проблем, однією з яких є забезпечення прийняттого рівня життя для громадян похилого віку. Системно вирішити проблему забезпечення непрацездатного населення можна, на нашу думку, шляхом зростання частки працездатного населення та підвищенням технологічності економіки. Заходи стимулювання народжуваності, які застосовуються у багатьох країнах, істотних результатів не демонструють, а підвищення ефективності праці потребує великих інвестицій, як безпосередньо в економіку, так і в науку та освіту, що доступно лише для найбагатших країн, таких як США, КНР та деяких країн Європи. Ситуація складається парадоксальна: з одного боку є обґрунтовані побоювання, що четверта хвиля науково-технічної революції залишить без роботи багатьох людей, з іншого боку – багато розвинутих країн активно використовують дешеву робочу силу з-за кордону та збільшують пенсійний вік для своїх громадян.

Україні, яка є донором робочої сили і немає великого науково-технологічного потенціалу, доводиться розраховувати на обмежені наявні ресурси. Ми уже зверталися до теми оптимізації пенсійної системи України і, зокрема, зазначали що реформа 2017 р., запроваджена урядом В. Б. Гройсмана є наступним «тактичним» кроком більш загальної пенсійної реформи, що стартувала з прийняттям у 2003 році Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» [4, 64].

Проте реформа 2017 р. не запустила другий рівень пенсійного забезпечення – накопичувальну систему пенсійного страхування. Навіть міністр соціальної політики Андрій Рева публічно висловлювався щодо неможливості запуску накопичувальної системи в сучасних економічних умовах [5]. Без створення накопичувальної системи, пенсійна система України залишається солідарною, тобто не просто успадкованою від СРСР, а побудованою на принципах пенсійної системи Німеччини часів Отто фон Бісмарка.

Проблема запровадження накопичувальної системи (і в цьому важко не погодитись з Андрієм Олексійовичем) полягає у необхідності сплачувати до пенсійного фонду більше, з іншого боку, ПФ має надійно розміщувати ці кошти. На нашу думку, саме складність реалізації цього завдання змушує уряд вже протягом 17 років ухилятися від реалізації

норм Закону 2003 року, а обмежуватись виправленням окремих недоліків солідарної системи.

Однією з невирішених проблем є фінансування пенсій працівників, зайнятих на роботах, передбачених списками № 1 та № 2 і які мають право на достроковий вихід на пенсію (скорочений страховий стаж). Вирішити цю проблему через третій рівень пенсійного забезпечення – добровільне недержавне пенсійне страхування не вдалося через його добровільність. Тому реформа 2017 року передбачала сплату роботодавцем підвищеної ставки єдиного внеску розміром 15 % та 7 % відповідно.

У травні 2020 року Міністерство соціальної політики України розробило законопроект, який має впорядкувати питання фінансування пільгових пенсій для осіб молодше 35 років [6]. Відповідно до цього законопроекту роботодавці будуть сплачувати додатково до ЄСВ (22 %) ще 3-15 % залежно від ступеню шкідливості та небезпечності умов праці. Пенсійний фонд буде зараховувати ці кошти до персонального пенсійного рахунку застрахованої особи та частину суми передавати до недержавного пенсійного фонду на вибір працівника.

Таким чином, у разі реалізації цього законопроекту, шахтарі, металурги та представники інших небезпечних та шкідливих для здоров'я професій стануть першими застрахованими особами в обов'язковій накопичувальній системі. Роботодавцями цих осіб є, переважно, великі підприємства, тому можемо припустити, що працівники будуть обирати ПФ який їм запропонує роботодавець і цей ПФ буде пов'язаний з роботодавцем. Так свої ПФ мають, наприклад, Адміністрація морських портів України, Профспілка залізничників (ПФ «Вертикал») та інші.

На нашу думку, цей законопроект є пілотним, таким що відповідає інтересам власників (отримують у вигляді довгострокових інвестицій частину пенсійних накопичень своїх працівників) і тому може бути реалізований. В свою чергу, у разі вдалої реалізації цього законопроекту, уряд зможе поширити обов'язкову накопичувальну систему на інші категорії працівників.

Література:

1. World Population Prospects 2019 [Електронний ресурс] / United Nations. Department of Economic and Social Affairs. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://esa.un.org/unpd/wpp/Download/Standard/Population/>. – Назва з екрану.
2. Носырев И. 5 наций, которые вымирают на глазах [Электронный ресурс] / Илья Носырев // Expert online. — 2014. — Режим доступа: <http://expert.ru/2014/07/2/ischezayuschie/>. — Название с экрана.
3. Чистякова І. М. Перспективи реформування пенсійної системи України // Власть и общество (История, Теория, Практика). — Тбилиси: Ассоциация открытой дипломатии, 2017.- № 3(43).- С. 131.

4. Татакі Д. Д. До питання про шляхи реформування пенсійної системи України // Актуальні питання державно-правового розвитку України: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої світлій пам'яті нашого друга та колеги Сергія Харлампійовича Яворського (21-23 червня 2017 р., м. Одеса). – К.: Каравела, 2017. – С. 62-66.
5. Пенсійний експеримент: солідарна система потребує негайних реформ [Електронний ресурс] / ТСН. Тиждень. – 2017. – 22 січня. – Електронні відео дані. – Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=F1ZG_6_x3YQ – Назва з екрану.
6. Про внесення змін до деяких законів України щодо накопичувальної професійної пенсійної системи: Проект Закону України [Електронний ресурс] / Міністерство соціальної політики України. – Режим доступу: <https://www.msp.gov.ua/projects/574/>

Татакі О.

ст. викл. кафедри інформаційної діяльності та медіа-комунікацій

Попушова Е., студентка

Одеський національний політехнічний університет

(Одеса, Україна)

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВЕНЧУРНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Сучасні глобалізаційні процеси та складні умови господарювання свідчать про необхідність використання здобутків науково-технічного прогресу для розвитку ефективних національних та міжнародних економічних і політичних відносин. За таких умов, саме залучення венчурного бізнесу може стати дієвим механізмом інтенсифікації інноваційних процесів та наукоємного виробництва в Україні, зокрема, в інформаційній сфері економіки. Не викликає сумнівів, що відсутність відповідного законодавчого підґрунтя у нашій державі є значною перешкодою для венчурного підприємництва.

Венчурний бізнес – сфера підприємницької діяльності, пов'язана з реалізацією ризикових проектів та ризикових інвестицій, головним чином, у сфері науково-технічних новинок. Фінансування беруть на себе банки, інвестиційні компанії, спеціалізовані венчурні фірми або юридично самостійні організації, зазвичай у формі товариств з обмеженою відповідальністю. Галузева належність проектів технічних новинок, що пропонуються авторами, ролі не відіграє. Цей вид бізнесу пов'язаний з великим ризиком, тому його часто називають ризиковим [2, 263].

Венчурне підприємництво – це ризикова діяльність, у процесі якої створюються і впроваджуються у виробництво нові товари, технології, послуги. Це поєднання двох видів підприємництва: фінансового та інноваційного. Відповідно до цього спеціалізовану діяльність щодо виробництва і просування на ринок нових товарів ведуть компанії і фонди венчурного капіталу та малі венчурні фірми [1].

Як зазначають дослідники [1; 5], в українському законодавстві відсутнє визначення сутності та основних завдань венчурного бізнесу й не виокремлено особливості взаємодії суб'єктів венчурного бізнесу. А законодавчу базу, що регламентує інноваційну діяльність підприємств нашої держави відображують лише два закони: «Про інноваційну діяльність» та «Про інститути спільного інвестування». У цих законах вперше було охарактеризовано особливості функціонування інвестиційних фондів в контексті інвестування у вже існуючий бізнес, проте незрозуміло, яким чином має відбуватися вкладення коштів у новостворений ризиковий бізнес, яким є венчурний бізнес. Так, Закон України «Про інноваційну діяльність», чітко регламентує можливість надання фінансової підтримки венчурного бізнесу Державною інноваційною фінансово-кредитною установою інноваційних проєктів через кредити під заставу майна, укладання договору страхування та поруки, формування гарантій комерційним клієнтам тощо, проте відсутній чіткий механізм поетапної реалізації цієї підтримки на практиці [3].

На нашу думку, в Україні розуміння венчурного бізнесу на державному рівні значно відрізняється від його міжнародного тлумачення, про що свідчить, зокрема, ст. 7 Закону України «Про інститути спільного інвестування», у якій зазначено, що венчурним фондом є недиверсифікований інститут спільного інвестування закритого типу, який здійснює виключно приватне (закрите, тобто через пропозицію цінних паперів заздалегідь визначеному колу осіб) розміщення цінних паперів інституту спільного інвестування серед юридичних та фізичних осіб [4]. Варто відзначити, що український ринок венчурного бізнесу має іншу сферу вкладення венчурного капіталу (будівництво, переробка сільськогосподарської продукції, харчова промисловість, роздрібна торгівля) ніж зарубіжний ринок венчурного бізнесу (інвестиції в інновації: виробництво електронних новинок, комп'ютерної техніки, біотехнології, інформаційну безпеку, генну інженерію та ряд інших).

Крім того, законодавство нашої держави обмежує участь фізичних осіб та інституційних інвесторів (пенсійних фондів і страхових компаній) як інвесторів венчурного підприємництва, що суттєво зменшує потенційну привабливість венчурних інвестицій. Проте, як свідчить досвід інших країн, наприклад США, стрімкий розвиток венчурних фондів тісно

пов'язаний із можливістю пенсійних фондів вкладати 10 % власних активів у ризикові проекти [2, 268]. З огляду на вказані обмеження, венчурне підприємництво в Україні фінансується за рахунок вітчизняних фінансово-промислових груп, приватних та інституціональних іноземних інвесторів. При цьому, основними факторами, що гальмують розвиток венчурних фондів є такі: наявність високих ризиків венчурних інвестицій, незначна привабливість репутації української венчурної індустрії, недостатня інвестиційна привабливість бізнес-середовища України в цілому (зокрема, через тривалу економічну кризу в країні та воєнні дії на сході нашої держави).

Дуже важлива роль при формуванні ринку венчурного підприємництва в Україні належить державі, а саме: участь уряду у венчурному інвестуванні буде демонструвати комерційним інвесторам готовність і здатність держави розділити з ними ризики, які можуть при цьому виникати.

Особливої уваги, при цьому, заслуговують різні договірні конструкції, що опосередковують створення венчурних структур і порядок ведення такого виду діяльності. Зокрема, створення венчурного підприємства може здійснюватися на підставі договору про спільну діяльність; а безпосередня розробка та випробування об'єкту промислової власності – на підставі договору на проведення науково-дослідних, дослідно-конструкторських і технологічних робіт; реалізація отриманого об'єкту – ліцензійного договору або договору про передачу ноу-хау.

Отже, правове регулювання венчурного бізнесу в Україні не враховує специфічних чинників впливу та значно обмежує і скасовує можливості такого виду діяльності, у безпосередній взаємодії з економічними і політичними факторами. Можемо стверджувати, що венчурний бізнес в Україні перебуває на початковій стадії свого розвитку та займає незначну частину фінансової системи нашої держави, що значно стримує розвиток міжнародного співробітництва в сфері інноваційної діяльності та інформаційній сфері економіки України. Безсумнівно, що за таких обставин, потрібно розробити відповідну нормативно-правову базу, яка сприятиме швидкому розвитку венчурного бізнесу в Україні.

Таким чином, правове забезпечення венчурного бізнесу в Україні потребує подальшого дослідження та удосконалення особливо в інформаційній сфері економіки нашої держави, зокрема, стосовно виявлення специфіки документно-інформаційного супроводу договірних відносин вказаної сфери.

Література:

1. Заморока Ю. В., Гарбар В. А. Венчурний бізнес в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення. *Соціум. Наука. Культура.*

- URL: <http://intkonf.org/zamoroka-yuv-garbar-va-venchurniy-biznes-v-ukrayini-problemi-ta-shlyahi-yih-virishennya/>
2. Лазарєва С. В. Економіка та організація інформаційного бізнесу : навч. посібник. Київ: КНЕУ, 2002. 667 с.
 3. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 № 40-IV [чинний, поточна редакція від 05.12.2012]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15> (дата звернення 15.05.2020)
 4. Про інститути спільного інвестування : Закон України від 05.07.2012 № 5080-VI [чинний, поточна редакція від 02.04.2020]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5080-17> (дата звернення 15.05.2020).
 5. Чередник А. О. Аналіз сучасного стану венчурного підприємництва в Україні / А. О. Чередник // Матеріали Міжнародної наукової конференції «Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця»: тези доповідей, (м. Харків, 26–28 травня 2016 р.). – Х.: ХНЕУ ім. Семена Кузнеця, 2016. – С. 223–227.

Шевченко Т.

ст. викл. кафедри міжнародних відносин та права

Приходько Т., студент

Одеський національний політехнічний університет
(Одеса, Україна)

СУЧАСНИЙ СТАН РЕФОРМУВАННЯ СФЕРИ ТЕХНІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ПОЛОЖЕНЬ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС

Реформування системи технічного регулювання в Україні розпочалося у 2001 році. Починаючи з цього періоду, Україна постійно співпрацює з ЄС. Співробітництво поглибилось з 2008 р., після приєднання України до Світової організації торгівлі [5].

Найбільш знаковою подією у рамках такого співробітництва стала Програма підтримки галузевої політики «Сприяння взаємній торгівлі шляхом усунення технічних бар'єрів у торгівлі між Україною та Європейським Союзом» (термін впровадження програми 21.12.2009 – 21.12.2016 рр.), основним завданням якої було надання підтримки органам державної влади України у прийнятті управлінських рішень з метою усунення технічних бар'єрів у торгівлі з ЄС, на виконання вимог Угоди про поглиблену та всеохоплюючу зону вільної торгівлі [2].

Свого часу у межах реформування горизонтального законодавства (Додаток III до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС), з урахуванням

приписів відповідних європейських директив у 2010-2012 рр. були розроблені та прийняті: Закон України від 02.12.2010 року № 2735-VI «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції», Закон України від 02.12.2010 року № 2736-VI «Про загальну безпечність нехарчової продукції», Закон України від 19.05.2011 року № 3390-VI «Про відповідальність за шкоду, завдану внаслідок дефекту продукції».

Важливе значення мало прийняття у 2014 році Верховною Радою України Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» від 05.06.2014 року № 1314-VII та Закону України від 05.06.2014 року № 1315-VII «Про стандартизацію». Відповідно до Закону України від 05.06.2014 року № 1314-VII «Про метрологію та метрологічну діяльність» в Україні задекларовано створення ефективної та прозорої метрологічної системи та встановлено законодавчі засади для здійснення метрологічної діяльності на основі міжнародних та європейських вимог (документів OIML і WELMEC та актів законодавства ЄС). З прийняттям цього закону відбулось чітке розмежування адміністративних і господарських метрологічних послуг. Крім того, було встановлено законодавчі засади для обмеження періодичної перевірки та посилення калібрувальної діяльності у виробничому секторі.

На початок 2015 року загальна кількість прийнятих в Україні національних стандартів становила 8849. Всі вони були гармонізовані з міжнародними та європейськими стандартами. Загалом фонд національних стандартів містить 29,6 тис. документів [4].

З прийняттям Закону України 15.01.2015 року № 124-VIII «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» законодавство України було адаптоване до актів європейського законодавства (горизонтального та базового) у сфері технічного регулювання, зазначених у першій частині Додатку III Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Цей Закон забезпечує консолідацію законодавства щодо оцінки відповідності в одному законодавчому акті та приводить українське законодавство у цій сфері у повну відповідність до вимог «Угоди про технічні бар'єри у торгівлі» та актів законодавства ЄС.

Ключовим елементом реформування системи технічного регулювання в Україні є приведення системи акредитації у відповідність з вимогами Європейської асоціації з акредитації та підписання Угоди про визнання між Національним агентством з акредитації України (НААУ) та Європейською асоціацією з акредитації.

25 серпня 2015 року Кабінетом Міністрів України було затверджено «Стратегію розвитку системи технічного регулювання на період до 2020 року» (із змінами до п.9 Додатку, затвердженими розпорядженням

Кабінету Міністрів України від 29 березня 2017 р. № 225-р). Мета стратегії має комплексний характер і полягає у поступовій інтеграції України у внутрішній ринок ЄС, подолання технічних бар'єрів у торгівлі між Україною та ЄС, зміцнення її позицій на світовому ринку внаслідок визнання системи технічного регулювання України на європейському та міжнародному рівні шляхом прийняття відповідних технічних регламентів європейських стандартів як національних стандартів України з одночасним скасуванням дії стандартів ГОСТ; усуненні дублювання функцій у сфері державного нагляду (контролю) за відповідністю продукції встановленим вимогам та ін. [8].

Варто вказати, що визнання українських сертифікатів якості в ЄС стане можливим лише після підписання сторонами Угоди АСАА як протоколу до «Угоди про асоціацію між Україною та ЄС» та після повного узгодження галузевого та горизонтального законодавства України, інституцій та стандартів з галузевим і горизонтальним законодавством, інституціями та стандартами ЄС [1].

27 березня 2018 року за участі представників Європейської Комісії проведено засідання робочої групи «Технічні бар'єри у торгівлі та стандартизація» в рамках другого засідання Діалогу високого рівня Україна-ЄС, під час якого сторони обговорили питання щодо оцінки стану справ в українській інфраструктурі якості з метою підписання Угоди АСАА; стан справ у сферах ринкового нагляду, стандартизації, технічних регламентів; започаткування європейською стороною повномасштабних проектів технічної допомоги. За результатами засідання прийнято рішення стосовно доопрацювання Дорожньої карти дій щодо формального процесу оцінки якості української інфраструктури якості для підписання Угоди АСАА [3].

8 липня 2019 у м. Київ у ході 21-го Саміту Україна-ЄС, який відбувся відзначено досягнутий Україною прогрес у наближенні законодавства у сфері технічного регулювання, стандартів та оцінки відповідності відповідно до Угоди про асоціацію.

На виконання Операційних висновків четвертого засідання Комітету асоціації Україна-ЄС у торговельному складі, який відбувся 18-19 листопада 2019 року у м. Брюссель, участь у якому брала українська делегація, поінформовано Сторону ЄС щодо прийняття останнього Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо зменшення тиску на бізнес з боку органів ринкового нагляду», необхідного для початку процесу оцінювання готовності України до укладання Угоди АСАА, та очікування експертної місії з боку ЄС щодо попереднього оцінювання готовності інституцій української

інфраструктури якості працювати за введеними в дію нормами у першому кварталі 2020 року.

Українська Сторона готова до наступного кроку з боку ЄС щодо підписання Угоди АСАА та очікує на сигнал від Європейської сторони щодо алгоритму та процедури проведення попередньої оціночної місії стосовно готовності українських інституцій інфраструктури якості працювати за оновленим законодавством на початку 2020 року [9].

З огляду на викладене вище, необхідно визнати, що сьогодні в Україні триває перехід від «старої» системи технічного регулювання, яка включала в себе стандартизацію, підтвердження відповідності та метрологію до «нової» системи технічного регулювання в Україні, складовими якою вже є: технічна регламентація, стандартизація, оцінка відповідності, метрологія, акредитація, ринковий нагляд та інші регуляторні режими, передбачені для окремих видів продукції та становлення ринкового нагляду зокрема. Своєю чергою, найважливішим завданням для України на сьогодні залишається повне узгодження галузевого і горизонтального законодавства, інституцій та стандартів до законодавства ЄС, для скорішого підписання Угоди АСАА, виконання умов якої надасть українському виробнику можливість безперешкодно потрапляти на внутрішній ринок ЄС та стане реальним показником рушійних змін в українському законодавстві з адаптації до права ЄС.

Література:

1. Відкриття ринків в ЄС: звіт, підготовлений у рамках проекту «Підтримка МСП у виході на ринки ЄС», що був реалізований Фондацією «Відкритий Діалог» та Інститутом громадянського суспільства за фінансової підтримки Міжнародного фонду «Відродження» / Максим Соловійов, Олег Тарасов, Анатолій Маслак [та ін.]. - Київ, 2014. - 39 с.
2. Деякі питання відшкодування суб'єктом господарювання вартості відібраних зразків нехарчової продукції та проведення їх експертизи (випробування): Постанова Кабінету Міністрів України від 31.08.2011 р. № 921 // Офіційний вісник України 2011. - № 67. - Ст. 2582.
3. Звіт про виконання Порядку денного асоціації та Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (вересень 2014 - квітень 2015) [Електронний ресурс] // Київський національний торговельно-економічний університет: - Режим доступу: <http://knteu.kiev.ua/file/MTc=/b4edb9ba066ec8c3667c2f27b26d356d.pdf> - Назва з екрану.

4. Звіт щодо виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони за I квартал 2018 року [Електронний ресурс] // Міністерство економічного розвитку і торгівлі України : офіційний веб-сайт - Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/Download?id=89818eae-aa7c-4abc-9194-94eccf33b41e>. - Назва з екрану.
5. Московська Н. Технічне регулювання як світовий рушій товару. Або - навпаки [Електронний ресурс] / Неля Московська // Віче. - 2010. - № 15. - Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/2123/>.
6. Про відповідальність за шкоду, завдану внаслідок дефекту продукції: Закон України від 19.05.2011 № 3390-VI // Відомості Верховної Ради України. - 2011. - № 47. - Ст. 531.
7. Про метрологію та метрологічну діяльність: Закон України від 05.06.2014 № 1314-УІІ // Відомості Верховної Ради України. - 2014. - № 30. - Ст. 1008.
8. Про схвалення Стратегії розвитку системи технічного регулювання на період до 2020 року // Офіційний вісник України. - 2015. - № 69. - Ст. 2282.
9. Технічні бар'єри у торгівлі. [Електронний ресурс]: <http://eu-ua.org/uevrontehratsiia/tekhnichni-bariery-u-torhivli> - Назва з екрану.

СЕКЦІЯ 2

РЕФОРМИ В СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА ВІТЧИЗНЯНІ РЕАЛІЇ

Вербановський В.

аспірант кафедри державознавства і права
ОРІДУ НАДУ при Президентові України
(Одеса, Україна)

КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ ЯК КОРУПЦІЙНИЙ РИЗИК ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ

На сучасному етапі розвитку нашої держави, інститутів державного управління та її економіки, корупція є однією із явних та небезпечних загроз правопорядку, чесності та соціальній справедливості, вона гальмує економічний розвиток, а також має негативні фінансові практично для всіх типів установ, організацій та громадян.

Водночас, Україною, як іншими державами світу, розробляється і впроваджується низка заходів у сфері запобігання та протидії корупції, більша частина з яких спрямована саме на запобігання корупції. На жаль, про тотальну перемогу над цим явищем заявити не в змозі жодна світова організація. При цьому, одним із основних напрямів у сфері запобігання корупції є виявлення корупційних ризиків, що можуть виникати в процесі здійснення державного управління.

Корупційні ризики, можна визначити як сукупність правових, організаційних та інших факторів і причин, які породжують (заохочують, стимулюють) осіб до вчинення корупційних правопорушень під час виконання ними функцій держави або місцевого самоврядування.

Проблематика корупційних ризиків постійно досліджується і розвивається науковцями у різних сферах державного управління. При цьому, за поширеністю, корупційні ризики прийнято розташовувати в такому порядку:

- недоброчесність державних службовців;
- виникнення конфлікту інтересів;
- безконтрольність з боку керівництва;
- наявність дискреційних повноважень.

Слід звернути увагу на те, що перше місце серед корупційних ризиків посідає саме недоброчесність. Це обумовлено наявністю великого впливу етично-психологічних аспектів та соціально-правових факторів, оскільки при виконанні посадових обов'язків, державні службовці, окрім наявності різного роду владних повноважень, приймають рішення щодо їх реалізації на підставі власного досвіду, психологічного відношення до

виконуваної роботи, а також керуючись особистими переконаннями і власним соціально-матеріальним становищем.

Однак, найбільш небезпечним і в той же час цікавим, є такий корупційний ризик, як **конфлікт інтересів**. В цьому аспекті слід зазначити, що державна служба сама по собі вже є особливим владним інститутом з ознаками «корупційного ризику», оскільки специфіка державної служби створює можливості для існування суперечливих інтересів – індивіда, соціальних груп, суспільства та самої держави, зіткнення яких в управлінському процесі спричиняє (або може спричинити) виникнення різноманітних конфліктних ситуацій, а іноді призводить і до вчинення корупційних правопорушень.

Конфлікт інтересів визначають як наявність реальних або таких, що видаються реальними, суперечностей між приватними інтересами особи та її службовими повноваженнями, які можуть вплинути на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, а також на вчинення чи не вчинення дій під час виконання наданих їй службових повноважень. По природі свого формування, конфлікт інтересів є внутрішньо особистісним конфліктом особи, який виникає через наявність у неї корисливого прагнення (реальної можливості) скористатися владою всупереч визначеним інтересам служби.

У європейському законодавстві доволі поширеним є запропоноване у Рекомендаціях ОЕСР щодо врегулювання конфлікту інтересів на державній службі, визначення конфлікту інтересів як конфлікту між державними обов'язками та приватними інтересами державної посадової особи, в якому пов'язаний з приватними можливостями інтерес державної посадової особи може негативно впливати на виконання нею своїх посадових обов'язків і функцій.

Наявність конфлікту інтересів не обов'язково призводить до фактів корупції, однак суттєво підвищує ризик вчинення корупційних діянь та є, по суті, їх основною передумовою.

Закон України «Про запобігання корупції» (далі – Закон № 1700) визначає два види конфлікту інтересів: реальний конфлікт інтересів та потенційний конфлікт інтересів. **Реальний конфлікт інтересів** – суперечність між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, що впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень. **Потенційний конфлікт інтересів** – наявність у особи приватного інтересу у сфері, в якій вона виконує свої службові чи представницькі повноваження, що може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень. Фактично, будь-який корупційний ризик, починається із

наявності потенційного конфлікту інтересів, є його передумовою. Мабуть тому виникнення конфлікту інтересів є найсуттєвішим корупційним ризиком. З визначення поняття конфлікту інтересів впливає досить вузька сфера його виникнення – «суперечностей між приватними інтересами особи та її службовими повноваженнями», у національній та європейській практиці розширеному тлумаченню підлягають саме ці «приватні інтереси особи». Наприклад, потенційний конфлікт інтересів буде також наявний у випадках, коли управлінське рішення приймається на користь не лише члена сім'ї, близького родича або друга посадової особи, а й на користь колишнього однокласника, одногрупника, підлеглого або керівника тощо. Існує думка, що перший описаний випадок, підпадає під поняття реального конфлікту інтересів, а другий – потенційного конфлікту інтересів. На нашу ж думку, ситуація, яка лише може вплинути на об'єктивність та законність дій або прийняття рішення повинна визначатись як потенційний конфлікт інтересів, а ситуація, яка завідомо позбавляє особу можливості неупереджено реалізувати свої службові повноваження - як реальний конфлікт інтересів. Отже, значення має весь процес діяльності або прийняття рішення службовою особою в умовах конфлікту інтересів, який не завжди в результаті закінчується вчиненням корупційного правопорушення.

Таким чином, можна дійти висновку, що корупційний ризик у вигляді конфлікту інтересів завжди розпочинається із можливої наявності потенційного конфлікту інтересів, і, залежно від алгоритму дій та поведінки службової особи, може перебігати у реальний конфлікт інтересів.

Розглядаючи іншу концепцію, можна виділити факт того, що незалежно від дій чи поведінки особи, в умовах реального конфлікту інтересів така особа повинна бути позбавлена можливості приймати будь-яке рішення, а в умовах потенційного конфлікту інтересів – обов'язково повідомити про наявність відповідних факторів.

Головними ознаками конфлікту інтересів є такі: загроза об'єктивності державного службовця під час реалізації ним посадових обов'язків; суперечність між особистим інтересом державного службовця та інтересами інших суб'єктів; можливість завдання шкоди законним інтересам інших суб'єктів.

Найважливішими та найпоширенішими заходами щодо запобігання та попередження конфлікту інтересів в європейських державах є такі:

- обмеження додаткової зайнятості;
- обмеження і контроль за комерційною діяльністю після звільнення з посади;
- обмеження і контроль за зовнішніми паралельними призначеннями (наприклад, у громадській організації або політичній партії);

- дискваліфікація або звільнення державних посадових осіб з посади, коли участь у переговорах чи прийнятті конкретного рішення поставить їх у конфліктну позицію.

Аналогічні заходи щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів є і в нашій державі, порядок та спосіб їх застосування містяться у Законі «Про державну службу» та Законі № 1700. В той же час, згідно із Загальними правилами обов'язковою складовою для врегулювання конфлікту інтересів є саме контроль з боку керівництва. В свою чергу, відсутність контролю (безконтрольність) з боку керівництва є корупційним ризиком. З цього випливає, що відсутність одного корупційного ризику (безконтрольності) є превенцією для виникнення іншого ризику (конфлікту інтересів), що частково підтверджує нашу позицію, викладену вище. Аналогічна ситуація і з наявністю дискреційних повноважень, оскільки саме наявність можливості діяти на власний розсуд створює умови для вчинення корупційних правопорушень. Одночасно, наявність дискреційних повноважень, в яких неналежним чином визначено їх суть та механізм реалізації є окремим корупціогенним фактором, що сприяє можливостям відповідних осіб де-факто діяти в умовах конфлікту інтересів.

Так, з 1 липня 2010 року в Міністерстві юстиції України в рамках правової експертизи було запроваджено проведення експертизи проектів нормативно-правових актів на наявність корупціогенних норм. Слід звернути увагу, що лише за період з 1 липня по 31 грудня 2010 року в 213 проектах нормативно-правових актів виявлено подібні корупціогенні фактори, з яких в 52 проектах присутнє неналежне визначення функцій, прав та обов'язків органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Таким чином, проведення антикорупційної експертизи сприяє усуненню корупціогенних факторів ще на етапі нормотворення, що в результаті виключає наявність дискреційних повноважень.

Вказаний феномен, не є новим для більшості країн Європи, де з метою виявлення і запобігання корупційним ризикам, в тому числі будь-яким можливим конфліктам інтересів, вже давно розроблено і введено низку міжнародних актів, які спрямовані на встановлення правил добросовісної поведінки. Зокрема, це стаття 8 Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції, яка встановлює вимогу щодо розробки та прийняття країнами-учасницями Кодексів поведінки державних посадових осіб, а також рекомендацію щодо запровадження заходів і систем запобігання корупційним ризикам. Рекомендація Ради Організації економічного співробітництва і розвитку по покращенню етики поведінки на державній службі, прийнята 23 квітня 1998 року, встановлює, що етичні норми для державної служби мають бути чіткими і зрозумілими. Державні службовці повинні знати основні принципи і норми, якими вони

мають послуговуватися в повсякденній роботі та межі допустимої поведінки. В травні 2000 року Кабінет Міністрів Ради Європи схвалив Рекомендацію Європейським країнам «Про кодекси поведінки для державних службовців», відповідно до якої Комітет Міністрів, декларуючи, що зосередження уваги суспільства і підвищення етичних цінностей є важливими засобами у попередженні корупції та, рекомендуючи урядам всіх країн сприяти прийняттю національних кодексів поведінки, керуючись при цьому Модельним кодексом поведінки державних службовців. Слідкувати за виконанням цієї рекомендації Комітет міністрів Ради Європи доручив Групі країн проти корупції (ГРЕКО). В свою чергу, Групою держав Ради Європи проти корупції (GRECO), за результатами спільного першого та другого раундів оцінювання, Україні рекомендовано створити новий модельний кодекс поведінки/етики для службовців публічної сфери з метою посилення їх навчання щодо виконання ними відповідних зобов'язань пов'язаних з дотриманням певної поведінки відповідно до їх служби, зокрема щодо повідомлення про ймовірні корупційні діяння, виникнення конфлікту інтересів і добросовісного служіння суспільству.

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що виявлення і запобігання корупційним ризикам в діяльності державних службовців повинно бути також спрямоване на виключення можливості порушення ними антикорупційного законодавства та створювати умови роботи, за яких ризик виникнення конфлікту інтересів буде мінімізований.

Латишева В.

к. держ. упр., доцент кафедри міжнародних відносин та права

Карпіков А., студент

Одеський національний політехнічний університет

(Одеса, Україна)

ВПЛИВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ФОРМУВАННЯ РИНКУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

На даний час формування регіонального ринку освітніх послуг у сфері вищої освіти здійснюється за замовленням органів державної влади, місцевого самоврядування, корпорацій, інших юридичних осіб, фізичних осіб – замовників і споживачів послуг вищої освіти, які формують попит на послуги вищої освіти, закладами вищої освіти усіх видів і типів незалежно від форм власності, що зареєстровані у встановленому законом порядку, які формують пропозиції щодо виробництва послуг вищої освіти.

Державне і регіональні замовлення на виробництво і надання послуг вищої освіти з повною або частковою оплатою за рахунок видатків державного або місцевих бюджетів виконуються державними і комунальними вищим навчальним закладам.

Для України характерне збереження прямого фінансування закладу вищої освіти за зазначеними ними спеціальностями (фактично «планування від досягнутого» за контрольними цифрами прийому) [1].

До основних проблем функціонування ринку освітніх послуг можемо віднести наступні:

- відсутність унормованого ринку послуг вищої освіти;
- недосконалість порядку формування та розміщення державного і регіональних замовлень на послугу вищої освіти; регіональні диспропорції розвитку ринку;
- надмірність державного контролю за діяльністю освітніх закладів;
- демпінгове формування ціни на освітні послуги;
- відсутність єдиного підходу з боку держави до контролю за фінансово-господарською діяльністю освітніх закладів різних форм власності;
- подвійна підпорядкованість закладів вищої освіти;
- відсутність статистичної звітності щодо кількості послуг;
- низький рівень якості освітніх послуг;
- відсутність ефективного механізму узгодження ринку праці та освітніх послуг, адекватного саме тій господарській моделі, яка сьогодні має місце в Україні та інше.

Розв'язання більшості із вищенаведених проблем формування ринку освітніх послуг на регіональному рівні належить до компетенції державних органів виконавчої влади.

Зкладам вищої освіти, на нашу думку, при вдосконаленні діяльності у сфері формування регіонального ринку освітніх послуг слід зосередитися на вирішенні наступних завдань, а саме: забезпечити належний рівень доступу до інформації, щодо надаваних ними освітніх послуг, підвищити якість самих послуг, забезпечити належний рівень комунікації між всіма учасниками ринку освітніх послуг, в тому числі за рахунок впровадження механізмів соціального партнерства та забезпечити поєднання процесу отримання освітніх послуг з їх практичним застосуванням в рамках проходження виробничої практики.

Таким чином, в умовах ринкових відносин та переходу національної економіки на інноваційні засади розвитку, перед закладами вищої освіти, наразі, стоїть завдання запровадження маркетингових підходів при наданні освітніх послуг споживачам.

Оскільки значною проблемою є відсутність статистичної та довідкової інформації, яка б давала можливість ефективно регулювати

попит та пропозицію на ринку освітніх послуг регіону, доцільним є розпочати розв'язання даної проблеми з побудови цілісної регіональної інформаційної системи освітніх послуг, яка б встановлювала прямі та зворотні зв'язки «заклад вищої освіти – підприємство».

Побудову відповідної регіональної інформаційної системи слід розпочинати з інформаційної платформи для прямого зв'язку між роботодавцями і закладами вищої освіти, яка би забезпечила:

- доступ громадськості до первинної інформації про існуючу систему освіти, гравців і процеси в ній, накази та транзакції, досягнення і оцінку їх впливу на академічний та соціальний розвиток (імпакт);

- посилення громадського впливу та контролю за правдивістю інформації про систему освіти за допомогою соціальних механізмів перевірки та контролю;

- можливість отримання об'єктивних аналітичних висновків і оцінок у вигляді статистичних викладок, рейтингів на основі первинної інформації про систему освіти. Такою платформою може стати Web-портал, який виконуватиме функції соціального барометру академічної якості;

- реєстрації користувачів – представників різних груп стейкхолдерів, що дозволить отримати широкий діапазон поглядів і, в той же час, об'єднати активну аудиторію, зацікавлену у якості вищої освіти та долучити її до механізмів прямого впливу на освітні процеси;

- спільної реєстрації первинних фактів про національні освітні та наукові ресурси та ін.

Література:

1. Економічні відносини у системі вищої освіти: модернізація в умовах інноваційної економіки: монографія / Авторський колектив: Ю. Вітренко, В. Ворона, Д. Кірієнко, В. Ковтунець, С. Мельник, О. Мусієнко; за редакцією Ю. Вітренка. – Київ: Інститут вищої освіти НАПН України, 2017. – 187 с.

Львова Є.

к. ю. н., доцент, доцент кафедри державознавства і права
ОРІДУ НАДУ при Президентіві України
(Одеса, Україна)

**ЩОДО ПИТАННЯ ПРО СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ФОРМУВАННЮ
КООРДИНАЦІЙНОЇ ФУНКЦІЇ СОЦІЄТАЛЬНОГО
КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ В ГЛОБАЛЬНИХ УМОВАХ**

Пандемія COVID-19, що майже повністю змінила суспільне життя та публічне управління у більшості країн світу, висвітлила трансформаційні процеси у глобальній системі «соціальна влада» - «законна влада».

В той час як глобалізація показала обмежену взаємопов'язаність держав та крихкість міжнародного правопорядку, визначаючи життя та здоров'я людини найголовнішим пріоритетом, уряди країн посилюють контроль виконання обмежувальних заходів як на локальному рівні, так і на глобальному.

Насамперед, підвищення спалаху COVID-19 з епідемії на пандемію стало проявом ефекту «доміно»: віддзеркалення обмежувальних рішень керівництва провінції Ухань та уряду Китайської народної республіки; карантин у Ломбардії та провінціях Північної та Центральної Італії із подальшим поширенням по всій країні; торговельні обмеження і соціальне дистанціювання у Вашингтоні та в інших штатах Сполучених штатів Америки. В подальшому ризики, що породила недосліджена вірусна інфекція як глобальна загроза, виявили необхідність попередження колапсу державних систем охорони здоров'я, адже на локальному рівні реалізація функції забезпечення громадського здоров'я всіляко залежить від медичного середовища інфекційних відділень місцевих лікарень та госпіталів.

В Україні, наприклад, змінились підходи до нормотворчої діяльності органів публічної влади, адже ця діяльність, як вбачається, саме направлена на реалізацію політики миротворчості та безпеки, коли людські цінності інтегровані у нормативні акти, що реагують на кризову соціальну реальність.

Динаміка обмеження певних прав і свобод в умовах карантину актуалізує ідею соціетального конституціоналізму (так званого конституціоналізму без держави) – підходу, адептом якого був Гюнтер Тойнбер. [1] Як зазначив дослідник М. Савчин, соціетальний конституціоналізм додає нові важливі компоненти і для діяльності органів публічної влади, зокрема забезпечення права на соціальний захист для населення. [2]

Наприклад, Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» від 13 квітня 2020 року № 553-ІХ з метою оптимізації видатків відповідно до зовнішніх і внутрішніх викликів, пов'язаних з епідемією коронавірусу та світовою економічною кризою були внесені зміни до державного бюджету України на поточний рік. [3] Згідно із законом, у складі державного бюджету було створено Фонд боротьби з коронавірусом в обсязі 64,7 млрд грн, що буде спрямовано на першочергові та пріоритетні напрями протидії поширенню COVID-19. Також у державному бюджеті додатково передбачено 15,8 млрд грн для доплат до заробітної плати медичним працівникам, що залучені до боротьби з COVID-19. Загалом видатки Міністерства охорони здоров'я збільшуються на 16,4 млрд грн, а видатки Міністерства соціальної політики збільшуються на 19,5 млрд грн. Для здійснення непередбачених заходів до резервного фонду було направлено додатково 3 млрд гривень. Безпрецедентною в історії правової політики України стала підтримка найбільш вразливих верств населення під час карантину, а саме передбачення 10,6 млрд грн на одноразові доплати до пенсій.

Утім, уряди держав по-різному сприйняли рекомендації Всесвітньої організації охорони здоров'я та інших агенцій ООН (наприклад Швеція, Болгарія, Білорусь), що окреслило необхідність уніфікованого підходу правового регулювання політичного лідерства з метою подолання глобальної кризи. 04 квітня 2020 року уряди Італії, Іспанії, Бельгії, Німеччини, Греції та інших держав ЄС позначили послаблення карантинних заходів для населення та окремих підприємств.

Одночасно із цим, в Україні, з посиланням на норми Закону України «Про місцеве самоврядування» на місцевому рівні мало місце незаконне управлінське рішення щодо зміни строків карантину, а саме 30 квітня 2020 року виконавчий комітет Черкаської міської ради ухвалив рішення щодо послаблення карантинних обмежень [4]. Зазначені координаційні дії місцевої влади увійшли у протиріччя із регуляторною функцією Кабінету міністрів України, який 29.04.2020 р. ухвалив постанову № 313 про внесення окремих змін до постанови Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 р. № 211 «Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» [5].

Зазначений приклад свідчить про те, що сучасна нормотворча діяльність в Україні відбувається в гіпер-динамічних умовах. Отже, соціальна влада впливає на нормативну систему, посилюючи соціальні зв'язки в умовах карантину і є викликом для координаційної функції соціетального конституціоналізму. Адже попередження правопорушень у

зазначених умовах (наприклад, попередження кіберзлочинності, кишенькових злочинів, шахрайства, злочинів на ґрунті ненависті тощо) можливо лише шляхом кооперації та комунікації між секторальними системами органів публічної влади – Кабінетом міністрів України та органами місцевого самоврядування.

Література:

1. G. Teubner, 'Fragmented foundations: Societal Constitutionalism beyond the Nation State' in Dobner & Loughlin, *The Twilight of Constitutionalism*, pp. 327-341.
2. Савчин М. Реформування місцевого самоврядування в Україні в умовах соціетального конституціоналізму. *Право України*. 2014. № 9. С. 116-125.
3. Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік»: Закон України № 553-IX від 13 квітня 2020 року, *Голос України* від 17.04.2020 № 68.
4. Рішення виконавчого комітету Черкаської міської ради «Про відновлення роботи об'єктів торгівлі, сфери послуг, міських парків, скверів та об'єктів спортивної інфраструктури на території м. Черкаси» від 30.04.2020 № 331. // Електронний ресурс – Режим доступу: <http://chmr.gov.ua/ua/newsread.php?view=18097&s=1&s1=17>
5. Про внесення окремих змін до постанови Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 р. № 211 “Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2”: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2020 р. № 313. // Електронний ресурс – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennya-zmin-do-postanovi-kabinetu-ministriv-ukrayini-vid-11-bereznia-2020-t290429> [5]

Оганісян М.

к. філос. н., доцент, доцент кафедри публічного управління та регіоналістики ОРІДУ НАДУ при Президентіві України (Одеса, Україна)

СТВОРЕННЯ СУСПІЛЬНОГО МІФУ ЯК СПОСОБУ КЕРУВАННЯ ПОСТІНФОРМАЦІЙНИМ СУСПІЛЬСТВОМ

Тотальна інформатизація суспільства створила умови для небаченого ще до цього часу швидкісного та всеохоплюючого поширення інформації. Відкрила доступ до знань в будь-якій сфері суспільного буття, зруйнувала кордони та згорнула відчуття часу до одного кліку, стерла поняття територіальної віддаленості, з інформаційної точки зору.

Безумовно, відповідні процеси призвели до розгортання транснаціонального бізнесу, сприяли науковому обігу знань, спростили процеси передачі та зберігання інформації, сприяли мобільності робочої сили та капіталів тощо.

Натомість така легкодоступність інформації привела до втрати необхідності запам'ятовування та здійснення критичного аналізу, а її надмірність – до психологічного стресу у споживача.

Більше того, значний обсяг інформаційного шуму сприяє викривленню свідомості споживача інформації, формуючи у нього хибні уявлення про події та явища, що відбуваються насправді, оскільки поза його увагою залишаються альтернативні думки з приводу тої чи іншої події, процесу, наукової теорії тощо.

Індивід підсвідомо звертає увагу лише на ту інформацію, яка йому зрозуміла та думки з приводу якої йому імпонують.

Все це призводить до породження нових суспільних міфів.

О. М. Лозова поділяє міфи сучасного суспільства на міфи у вигляді схвалюваних ідей, які накладаються на схожу за природою прадавню архетипіку та спонтанні міфи [1].

Спонтанні міфи породжуються, як соціумом в цілому (колективне підсвідоме), так і можуть мати конкретного автора.

В постінформаційному соціумі своєрідним майданчиком для побудови таких міфів стали соціальні мережі. Спонтанність міфу залежить від рівня зацікавленості його «творця». Зокрема, є суспільні міфи створені на рівні рефлексії, з метою побороти власні жахи чи комплекси, або ж потішити власне «єго».

Є штучні міфи, сформовані конкретною зацікавленою особою чи групою осіб для досягнення власних інтересів.

До останніх, здебільшого, належать політичні міфи, які з метою маніпулювання громадською свідомістю створюються штучно.

Разом з тим, для досягнення економічних та політичних інтересів можуть бути використані, не лише політичні, а й штучно сформовані сімейні та релігійні міфи.

Фактично міф це те в що вірить людина, при цьому опираючись не на реальність, а на власні ціннісні установки та уподобання.

Відмінними рисами сучасних суспільних міфів є їх масштабність (вони можуть бути регіональними, національними та міжнародними), швидкість поширення та швидкоплинність. Вони швидко виникають та швидко зникають.

Методом поширення більшості сучасних суспільних міфів є Інтернет технології.

Сучасні суспільні міфи (як спонтанні, так і штучно сформовані) в переважній більшості можуть нести в собі загрозу втрати керованості з точки зору публічного управління та національної безпеки загалом.

Оскільки поширення відповідного суспільного міфу, може мати мету протилежну від декларованого курсу держави в будь-якій галузі суспільного буття. Такий міф може бути сформований на території іншої держави, що переслідує власні економічні, політичні чи суспільні інтереси та спрямований на ослаблення держави на території якої поширюється.

При цьому, характерним для сучасних суспільних міфів є те, що міфи, які мають негативне забарвлення мають більшу швидкість поширення та охоче сприймаються населенням.

На сьогодні намагатися побороти вже сформований та поширений суспільний міф адміністративними методами це те саме, що боротися з вітряками. Завданням державних органів публічного управління, що опікуються питаннями законності обігу та поширення публічної інформації є відстеження суспільно шкідливих міфів, виявлення та блокування каналів їх розповсюдження на початковому етапі.

Разом з тим, створення суспільних міфів може бути використаним і самою державою, з метою формування корисних звичок у її громадян, підтримки необхідних соціальних проектів, створення сприятливих умов для відстоювання власних економічних інтересів.

Література:

1. Лозова О.М. Міф як первинна метамова суспільної свідомості: огляд проблематики / О.М. Лозова // URL: [Downloads/Potip_2010_1_6.pdf](#)

Романова О.

канд. філол. наук, доцент, зав. кафедри української та російської мов

Інститут підготовки іноземних громадян

Гусейнов Мурад, магістр

Одеський національний політехнічний університет

(Одеса, Україна)

МОВНА ОСВІТА СТУДЕНТІВ З ЧИСЛА ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту», стаття 4 (частина 2), стаття 48, 76 з метою ефективної організації мовної підготовки іноземних студентів обов'язковою дисципліною стала «Українська мова як іноземна» [1]. Опанування української мови як мови навчання є інструментом оволодіння професією та ключовим моментом для здобувачів вищої освіти в Україні з числа іноземних громадян. Складно переоцінити мотиваційний ресурс вивчення української мови в процесі адаптації студентів-іноземців до нових умов навчання.

Викликом сьогодення є проблема модернізації навчального процесу в вишах України. Змінюються функції освіти, її стратегічні завдання, система цінностей, які вона покликана формувати. Освітньо-виховний процес, який орієнтується на формування мислення і свідомості в дусі діалогу культур, тим самим, формує людину освічену, креативну, якій притаманні загальнолюдські цінності та яка несе в собі риси «громадянина світу».

Змінюються й пріоритети в викладанні мови. Вважається, що методологія навчання іноземної мови повинна забезпечити засвоєння мови як форми життя, спонтанне засвоєння мовних регулярностей, розвиток авторефлексії через введення навчаючого в процес освоєння, перетворення та генерування смислів у його відкритості до світу. Рефлексія мови в її дихотомічній сутності покликана забезпечити досягнення суттєвих соціально культурних цілей.

Мовою навчання іноземних студентів в Одеському національному політехнічному університеті є українська мова. Поряд з тим, мовне середовище міста Одеси історично та традиційно залишається російськомовним, що спричиняє помітні труднощі для студентів ОНПУ з числа іноземних громадян з точки зору адаптації до соціально-культурного середовища поза навчальним процесом на період навчання в ОНПУ. У зв'язку з цим, враховуючи бажання іноземних студентів, магістрів та аспірантів та керуючись статтею 7 «Мова освіти» Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 №2145 – VII [3] та статтею 21 «Державна мова в сфері освіти» Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як іноземної» від 19.12.2019 № 396 – IX

[2], у яких констатується: «За бажанням здобувачів професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти заклади освіти створюють можливості для вивчення ними мови корінного народу, національної меншини України як окремої дисципліни» з метою успішної адаптації іноземців до соціально-професійного середовища Одеського регіону вважаємо за доцільне ввести до навчального процесу, крім обов'язкової дисципліни «Українська мова як іноземна», дисципліну «Російська мова як іноземна» як факультативну для студентів, що бажатимуть її вивчити.

За таких обставин контингент іноземних студентів ОНПУ стане більш адаптованим до реалій сучасного життя в країні перебування та конкурентноспроможним й конкурентноздатним на світовому ринку праці.

Література:

1. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 №1556 – VII / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Про забезпечення функціонування української мови як іноземної: Закон України від 19.12.2019 № 396 – IX / Верховна рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19>
3. Про освіту : Закон від 05.09.2017 № 2145 – VII / Верховна рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
4. Романова О. К. Про вивчення дисципліни «Українська мова як іноземна» здобувачами вищої освіти в Україні / О. К. Романова, Г. І. Курова // Інформаційна освіта та професійно-комунікативні технології ХХІ ст.: XI Міжнар. наук.-практ. конф., Одеса, 12-14 вересня 2018 р. – Полтава: Астроя, 2018. – С. 230-234. – URL: <http://dspace.opu.ua/jspui/handle/123456789/8193>
5. Романова О. К. Україномовне навчання інофонів у поліетнічних умовах Одещини / О. К. Романова, Т. Ф. Коляда-Березовська // Одеська лінгвістична школа: класичне і новітнє: колект. моногр. – Одеса: ПолиПринт, 2019. – С. 96-104. – URL: <http://dspace.opu.ua/jspui/handle/123456789/9330>

СЕКЦІЯ 3
ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНСЬКОМУ
СУСПІЛЬСТВІ ТА ДЕРЖАВІ, ЇХНІЙ ЗВ'ЯЗОК ЗІ СВІТОВИМИ
ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ

Ganna V. Ozernuk

candidate of law degree, associate professor of law department
Odessa National Polytechnic University
(Odessa, Ukraine)

NATIONAL HEALTH SYSTEMS IN EU

The first wave of major health reforms since the introduction of compulsory health insurance in Imperial Germany by Otto von Bismarck in 1883 and in the United Kingdom by Winston Churchill and Lloyd George in 1911 occurred in Europe toward the end of World War II.

The reforms of the mid-1940s were an integral part — and, indeed, were the cornerstone — of the cradle-to-grave welfare state. The main goal was to provide universal, equitable, and free access to all health care resources. Two models prevailed: (1) the gradual merging of existing health resources into a national health service freely accessible to all, or (2) a social security system that would ultimately guarantee universal free coverage for negotiated services purchased from health care providers [1].

Existing health systems are a product of, and are influenced by, specific political, historical, cultural and socio-economic traditions. Consequently, they may differ considerably across countries [2].

Now in EU there are two main health systems:

National Health System (Beveridge model)

- Predominant financing through taxes
- Universal access
- The health care is based on the general doctor who controls the derivation to specialists and is responsible for a population list
- Doctors paid by salary/capitation
- Government control
- Existence of a certain private sector
- Involvement of the State in the management

Existence of some copayments by users Social Security System (modelo Bismarck)

- Financed by mandatory fees paid by employers and workers or through taxes

- The financial resources go to the "funds" that are nongovernmental entities regulated by law and manage these resources
- The "funds" hire hospitals, family doctors, etc. to provide the services to the insured through contracts based on a budget or through payment by act
- Reimbursement systems and some copayments by users [3].

In 2000, the World Health Organization (WHO) defined a health system as being the set of activities whose primary purpose is to promote, restore and maintain health [4]. This accounts for all formal health services, actions by traditional healers, all use of medication, home care, and actions intended to improve health indirectly by influencing how non-health systems function. Health systems have the responsibility to improve a person's health, protecting them against the financial cost of illness, as well as treating them with dignity [4, 5].

Literature:

1. *Jan E. Blanpain* Health Care Reform: The European Experience [Internet resource]. – Access regime : <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK231468/>
2. European Parliament. Health care systems in the EU (responsible authors Jakubowski E, Busse R). Public health and consumer protection series SACO 101 EN. Directorate general for research; 1998.
3. Health care systems in the European Union countries [Internet resource]. – Access regime : https://www.mscbs.gob.es/estadEstudios/estadisticas/docs/presentacion_en.pdf
4. WHO. Healthcare systems: improving performance. World Health Report. Geneva: WHO; 2000.
5. WHO. Everybody's business: strengthening health systems to improve health outcomes: WHO's framework for action. Geneva: WHO; 2007.

Бабіна В.

канд. політ. наук., доцент кафедри міжнародних відносин та права
Одеський національний політехнічний університет
(Одеса, Україна)

ВИКОРИСТАННЯ МІФІВ У ПОЛІТИЧНОМУ ПРОСТОРИ

У сучасному світі людині постійно доводиться діяти в умовах крайнього дефіциту інформації, не тому що її немає, а тому що її настільки багато, вона приходить з усіх боків і, отже, настільки невпорядкована і суперечлива, що можна сказати, що її немає. Щоб компенсувати цей недолік сучасної інформації і з'являються міфи, як спрощені і правдоподібні пояснення реальності. Міф являє собою не

тільки узагальнене уявлення про дійсність, що поєднує і моральні, і естетичні установки. Він з'єднує реальність з містикою. Тобто це завжди уявлення значною мірою ілюзорне, але в силу своєї етичної і художньої привабливості надає великий вплив на масову свідомість [1, с. 205]. Схожу ситуацію ми можемо спостерігати і в політиці. З ускладненням стратифікації суспільства почали виникати різні політичні групи, які артикують свої інтереси, іноді відкрито заявляючи про свої домагання, іноді прикриваючись інтересами реальних або потенційних «класів». У сучасному устрої політичної системи, коли велика частина країн заявляє про свою прихильність до демократичних цінностей і основним засобом легітимації політичного режиму є вибори, і відповідно однією з основних проблем стає залучення електорату на свій бік. Головним способом вирішення цієї проблеми є конструювання і реалізація політичних міфів.

Сучасне інформаційне суспільство виявляється найбільш пристосованим для міфологізації політичного життя, оскільки однією з головних функцій міфологічного бачення світу є зняття і згладжування протиріч, заміна фундаментальних протилежностей на інші, менш різкі і більш прийнятні для свідомості. Найбільший внесок у дослідження міфів ХХ століття вніс німецький філософ Е. Кассіерер. У нього міфологія постає як замкнута система і спосіб моделювання навколишнього світу. Сучасні політичні міфи спочатку змінюють людей, щоб потім мати можливість регулювати і контролювати їх діяння. Люди стають жертвами міфів без серйозного опору" [2, с. 21].

Інший дослідник природи міфу Р. Барт в книзі "Міфології" говорить про те, що міф перетворює історію в ідеологію. Міф, на думку дослідника, виробляє образи, збіднені змістом, які дозволяють надавати їм нові символічні значення, як би надбудовуючи над первинним змістом того чи іншого образу вторинний сенс, службовець для створення нового знака. Так народжуються політичні міфи, що заповнюють сучасну історію [3, ст. 45].

Необхідно позначити ще одну особливість міфу. З глибокої давнини людина створювала міф, орієнтуючи його на іншу людину, звертаючись через міф до іншого, впливаючи на іншого, маючи намір вступити в діалог, встановити тривалий контакт [4, ст. 317]. У політичного міфу завжди є автор, хоч і честолюбний, але він намагається сховатися за самим міфом і фразами «так всі говорять, вважають», «всі так думають», «всі знають це».

Тут не обійтися без позначення трьох класичних складових комунікаційного процесу: комунікатора-замовника, реципієнта-споживача і самого процесу повідомлення. Комунікатором-замовником є політична еліта і субеліта, що визначає економічну, соціальну, культурну та державну політику. Саме тут концентрується основна енергія міфів і

направляється на об'єкти, що конструюються. Реципієнтом-споживачем є маси суспільства, користувачі поведінкових стереотипів, які абстрактно сприймають побутову мікроподію, що знаходиться в системі квінтесенції технології влади.

Найбільш простим використанням міфу в політичній практиці є підключення до вже існуючого в масовій свідомості міфу, оскільки його не слід вводити як нову інформацію і неможливо в принципі спростувати.

Одним з найпоширеніших методів конструювання політичного міфу є персоніфікація міфологічного образу Героїчний міф - це міф про народження, смерть і відродження героя, в якому втілені сподівання поколінь і сплетені вища форма колективності і вища форма індивідуальності. Точно так же політичний персонаж лише уособлює собою ідеї, ідеали, цінності, інтереси і т. п. якогось соціального шару (існуючого або потенційно можливого) або соціуму в цілому. Фігура політичного героя є стрижневим елементом політичного процесу, навіть якщо даний процес пов'язується з якоюсь концепцією. Через фігуру політичного героя ця концепція тільки і може бути пред'явлена суспільству.

Слід зазначити, що міф організовує світ так, що б не сталося, все було зрозуміло і мало сенс. Інакше кажучи, задавши певні рамки тлумачення тієї чи іншої політ. персони, надалі можна будь-які його вчинки і висловлювання інтерпретувати в рамках створеного міфу. Такі методи конструювання міфу використовуються не тільки при роботі з конкретними людьми, а й при роботі з політичними рухами та організаціями.

Міф – невід'ємна частина сучасного політичного простору. З глибокої давнини людина створював міф, орієнтуючи його на іншу людину, звертаючись через міф до іншого, впливаючи на іншого. Політичний міф пов'язаний з глибокими, провідними потребами, емоційно забарвлений, є необхідним методом для прояву політичної активності.

Література:

1. Борисов Б. Л. Технологии рекламы и PR. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 2005.
2. Карпухин О., Макаревич Э. Формирование масс: природа общественных связей и технология «паблик рилейшнз»: опыт историко-социолог. исследования. – Калининград: ФГУИПП Янтар Сказ, 2003.
3. Лебедев-Любимов А. Н. Психология рекламы. – СПб.: Питер, 2006.
4. Леви-Стросс К. Структура антропологии. – М., 1983
5. Почепцов Г. Г. Имиджелогия. – М.: Ваклер, 2004.

Бабіна В.

канд. політ. наук., доцент кафедри міжнародних відносин та права

Іванова С., студентка

Одеський національний політехнічний університет

(Одеса, Україна)

ІНТЕРНЕТ ЯК РІЗНОВИД ПОЛІТИЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Інтернет - незмінний атрибут сучасної політики. Однак, люди не цілком доцільно навчилися використовувати можливості даного технологічного феномена, здатного формувати політичну реальність і в водночас залучати їх у взаємини з владою. В сучасних умовах Інтернет стає одним з ефективних способів впливу зовнішнього соціально-економічного середовища на політику [1, с. 265].

Політичні комунікації в Інтернеті розвиваються настільки ж стрімко як і мережа в загалі. Стають популярними сервіси блогів відомих політиків, соціальних мереж прихильників різних партій. Р. Ж. Шварценберг: «Політичні комунікації - це процес передачі політичної інформації, завдяки якому вона циркулює від однієї частини політичної системи до іншої; від політичної системи до соціальної» [2, с. 51]. Для того щоб це визначення було робочим, необхідно врахувати символічну складову політичних комунікацій. Перш за все, тут мова йде про природу політичних текстів, що представляють собою послання, що уособлюють і узагальнюють владні значущі смисли політичних явищ. Саме за рахунок символічного навантаження текстів людина здатна ідентифікувати себе як політичного актора, освоїти певні функції в політичному просторі. До засобів політичної комунікації прийнято відносити ТБ, радіо, друк, а з недавніх пір і Інтернет. Якщо традиційні засоби політичної комунікації вимагали особистого контакту з виборцями, зараз же такі властивості мережі, як анонімність, відсутність цензури, оперативність - висувують на перші ролі Інтернет-технології.

Неприхильно зростаюча кількість Інтернет-користувачів, зручність доступу і різноманітність ресурсів мережі змушує політичні організації зайнятися освоєнням Інтернет як нового засобу масової комунікації.

Про необхідність серйозно сприймати можливості Інтернет-комунікацій говорять емпіричні факти: за даними Фонду «Громадська думка» на початок 2018 року, кількість Інтернет-користувачів в Україні збільшилась на 20 %, і вже кожен четвертий житель країни є інтернет-користувачем. Причому, в основному - це виборча частина населення з вищою і незакінченою вищою освітою.

Однак, важливу роль грає не стільки кількість користувачів, скільки їх довіра до представленої інформації на просторах віртуального простору

глобальної мережі. Поки воно значно поступається ТБ, радіо і друку. Це пов'язано, в більшій частині, з молодістю даного виду комунікації. І вже, більшість політичних діячів використовують Інтернет як засіб для агітаційно-пропагандистської діяльності.

Про Інтернет говорять часто як про форму контролю над свідомістю і поведінкою людей. Застосовні форми і методи інформування, по суті, спрямовані на виняткове конструювання політичних процесів (політичних реакцій, запитів населення, запитів самих політичних діячів).

Таким чином, політичні структури, які не мають такого інформаційного супроводу своїх проєктів, втрачають позиції і, в наслідок, скорочують свій вплив на процес прийняття політичних рішень. Завдяки можливості ефективно здійснювати інформаційний вплив, політичні діячі і партії звільнюють людей від вантажу відповідальності і роблять їх поведінку максимально прогнозованою і керованою.

Яким же чином Інтернет встановлює контроль над свідомістю? Відповідь на це питання не однозначна в силу малої вивченості цієї проблеми. Однак, велика частина вчених погоджуються з тим, що в епоху інформаційного суспільства велика частина населення віддає свої політичні переваги, ґрунтуючись на не раціональному, а на емоційному виборі (симпатії/антипатії). В якості універсальної маніпулятивної технології, яка використовується в масових інформаційних процесах, потрібно виділити формування і розподіл образів. Образ, створений на просторах глобальної мережі є вигаданим, віртуальним, симулятивним. Однак простою людиною він сприймається як реальний. Розмивання меж реального і віртуального і є основне завдання політтехнологів, які просувають свій "товар", в якості якого виступає який-небудь політичний суб'єкт.

При створенні політичних образів в Інтернет головну роль відіграє символічна складова. В зв'язках між людьми переважають символічні посередники: не стільки речові і реальні об'єкти, скільки вигадані. Люди спілкуються з віртуальними образами за допомогою інформаційних символів. Символи - це сфера несвідомого, і їх правильне використання служить головною «чарівною паличкою» в конструюванні віртуальних політичних образів. Тому інформація, що представлена в мережі, формує і надовго закріплює у свідомості користувача стійкі уявлення про того чи іншого політичного діяча, партії, організації і т. д.

Враховуючи, що Інтернет є практично невичерпним інформаційним ресурсом, його можна використовувати у всіх формах деструктивного інформування (дезінформація, фальсифікація відомостей) для маніпулювання свідомістю мас. Дані прийоми активно використовуються політичними партіями, діячами в своїх передвиборчих кампаніях в боротьбі з опонентами. Популярність Інтернет супроводжується

конкуренцією, боротьбою суб'єктів політики за кіберпростір, за володіння свідомістю інтелектуального прихильника мережі. Останні серії центральних і регіональних виборів поставили перед українськими партіями завдання більш серйозніше ставитися до можливостей Інтернет. Ставлення влади до комунікацій в мережі неоднозначно. З одного боку, формується новий механізм здійснення влади, Інтернет істотно збільшує кількість людей, які впливають на владу. З іншого боку, у влади з'являється додаткова можливість контролювати населення, за допомогою формування позитивного віртуального образу влади в очах населення [3, с. 21].

За словами В. Лапкіна «Інтернет - це простір поза інституційних комунікацій». А поширення Інтернет-культури сприяє швидкої деінституціоналізації політичної свідомості людства. У зв'язку з цим, у міру збільшення ролі Інтернет як посередника між владою і громадянами, значно зменшується роль традиційних політичних акторів. При всьому цьому, потрібно відзначити, що мережа - це простір політичної свободи в сенсі відсутності політичної підконтрольності всього віртуального поля, на відміну від інших засобів масової інформації, Інтернет нічого не нав'язує, а лише пропонує.

Яким чином скласти інформаційне повідомлення про політику (партії), і, як сконструювати його віртуальний образ, залежить від конкретної ситуації. Але існують два універсальних, головних правила, якими повинен керуватися політтехнолог в ході своєї роботи:

- публіка Інтернету більш затребувана до якості матеріалу. Слід враховувати, що користувач біля екрану комп'ютера більш уважно вчитується до повідомлення;
- швидкість читання у користувача вище, ніж при читанні газет. Отже, потрібно максимально скоротити повідомлення, при цьому зробивши його найбільш інформативним.

Якщо говорити про методи оцінки інформації, то вони існують кількісні та якісні: кількісні – це відстеження кількості переглядів/коментарів, яке відбувається за рахунок підрахунку «кликів»; якісні – це найчастіше контент-аналіз, тобто розбір тексту. Інтернет в порівнянні з традиційними засобами масової комунікації дає новий імпульс розвитку взаємодії між владою і суспільством.

У висновку хочеться відзначити, що політичний потенціал Інтернет ще не до кінця зрозумілий і освоєний. Однак, політичні комунікації в мережі потрібно вдосконалювати і розвивати, щоб політичні ресурси відповідали бажанням і настроям цільових аудиторій, пропонуючи нові комунікаційні рішення і способи зворотного зв'язку. Зростає кількість тих, хто переконаний у комунікативній перевазі Інтернет.

Література:

1. Соловьев А. И. Политические коммуникации. М., 2010.
2. Вершинин А. С. Политические коммуникации в информационном обществе. М., 2001.
3. Михайлов С. В. Интернет как социальное явление. Ульяновск, 2013.

Волкова І.

старший викладач кафедри германських мов та перекладу
Одеський національний політехнічний університет
(Одеса, Україна)

СТВОРЕННЯ ПРОЕКТУ ЯК МЕТОД АКТУАЛІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Сучасний світовий ринок праці, процеси глобалізації, інтенсивний розвиток комунікацій, Інтернету, дистанційних форм освіти істотно змінюють шкалу вимог до підготовки фахівців.

Основні цілі навчання практично у всіх розвинених країнах світу формулюються як інтелектуальний і моральний розвиток особистості, формування критичного і творчого мислення, вміння працювати з інформацією. Для досягнення цих цілей необхідно формування таких інтелектуальних умінь, як вміння аналізувати, зіставляти, порівнювати, систематизувати, приймати рішення, прогнозувати, співвідносити результат дії з висунутою метою.

Крім цього значне місце в системі освіти займає блок соціальних компетенцій [1]: умінь працювати в колективі, обговорювати і колективно приймати узгоджені рішення, виконувати різні соціальні ролі, володіти культурою комунікації, спілкування. До блоку соціальних компетенцій, затребуваних в сучасному суспільстві, відносяться володіння усним і письмовим спілкуванням, володіння кількома іноземними мовами; компетенції, пов'язані з виникненням інформаційного суспільства: володіння новими технологіями, здатність критично ставитися до поширюваної по каналах ЗМІ інформації та реклами; здатність вчитися все життя.

Навчити студента самостійно вдосконалювати свої знання іноземних мов і творчо застосовувати їх у своїй майбутній професійній діяльності – Мета і завдання викладача в сучасному суспільстві. Чималий успіх роботи викладача залежить від методів навчання.

За останні роки все більшу увагу педагогічної науки і практики привертають "методи контекстного навчання" [2].

А. А. Вербицький вважає, що «навчальна інформація перетворюється в знання людини тільки в тому випадку, коли вона не просто запам'ятовується, а проходить через його власну думку і за допомогою цього стає орієнтовною основою практичних дій, засобом здійснення майбутньої професійної діяльності. Знання – це те, на основі чого люди здатні компетентно діяти, застосовувати на практиці, а не просто «володіти знаннями» [2; с. 9].

Сучасні педагогічні технології, а саме: навчання у співпраці, проектна методика, використання нових інформаційних технологій, Інтернет-ресурсів, створюють умови практичного оволодіння іноземною мовою для кожного студента, реалізують особистісно-орієнтований підхід у навчанні, згідно з яким у центрі навчання знаходиться студент, а не викладач.

Проектний метод або «метод освітнього досвіду» [5] є складовою частиною сучасних педагогічних технологій.

Е. Юнг наводить характерне висловлювання Дж. Дьюї щодо проектного методу «грам досвіду краще, ніж тонна теорії, просто тому, що кожна теорія має сенс, який живе тільки в досвіді і доступний для повторної перевірки». [6]

"Вчитися на практиці" за Дж. Дьюї полягає в наступному:

1. у студента є реальна ситуація, що підходить для набуття досвіду, - тобто послідовна діяльність, в якій він зацікавлений заради себе самого;
2. у цій ситуації виникає реальна проблема, яка стимулює мислення;
3. він володіє необхідними знаннями і спостереженнями для вирішення проблеми;
4. він шукає можливі рішення і зобов'язаний розробляти їх впорядкованим чином;
5. у нього є намір і можливість перевірити свої думки за допомогою практичного застосування, прояснити їх значення і самостійно розкрити їх цінність» [5; с. 218].

Л. І. Палаєва характеризує проектний метод так: «за змістом це навчальна діяльність інтелектуально навантажена; за формою пред'явлення матеріалу – проблемна, за формою добування знань – самостійна». [3; с. 38].

Крім того, метод проектів завжди прагматичний за своєю суттю: він передбачає не просто розгляд, дослідження позначеної проблеми, не просто пошук шляхів її вирішення, а й практичну реалізацію отриманих результатів в тому чи іншому продукті діяльності. Учень повинен усвідомити, де і як він може застосувати отримані знання для вирішення значущої для нього проблеми, і обґрунтувати, аргументувати своє рішення. Він повинен вивчити різні точки зору, різні підходи до вирішення проблеми, тобто досить цілеспрямовано працювати з

інформацією. Разом з тим в процесі практичної і теоретичної діяльності він набуває власне знання, «конструює» його. [2]

Саме цьому, як вважає А. А. Вербицький, потрібно перенести акцент в методиці викладання з навчальної діяльності викладача на пізнавальну діяльність студента, тобто перенести акцент з усякого роду вправ на активну розумову діяльність студентів. [2].

Е. Юнг [6] виділяє наступні ознаки, що характеризують роботу зі створення проекту при навчанні іноземної мови:

Робота по створенню проекту:

1. має практичну, професійну орієнтацію і повинна відповідати інтересам студентів. Має бути видно зв'язок теорії і практики. Завдяки цьому мова і дія, мова і ситуація пізнаються конкретно. При визначенні теми студенти орієнтуються на свої власні інтереси.

2. має конкретну мету. На занятті іноземної мови мета повинна бути поставлена так, щоб іноземна мова могла б бути використана в комунікативній формі або письмовій.

3. сприяє самостійній діяльності студентів. Це означає, що студенти повинні мати якомога більшу самостійність як при виборі теми проекту, так і при плануванні роботи над проектом. Викладач виступає в новій для нього ролі, він спостерігає за роботою над проектом, а не жорстко регламентує його.

4. орієнтована на результат, на продукт діяльності. Продукт може приймати різні форми: веб-сайт, презентація, телефонна розмова, записаний на диктофон, екскурсія, дискусія, інтерв'ю, колаж і т. д.

5. соціальна спрямованість навчального процесу. Для досягнення поставленої мети, вирішення проблеми та представлення результатів діяльності студенти повинні працювати спільно, що передбачає розвиток таких соціально важливих якостей як взаємоповага, тактовність, вміння висловлювати і приймати критику, встановлювати і дотримуватися певних правил поведінки, вирішувати конфліктні ситуації.

6. робота зі створення проекту сприяє реалізації міжпредметних зв'язків в процесі навчання.

Е. С. Полат визначає метод проектів як «певним чином організовану пошукову, дослідницьку діяльність учнів, індивідуальну або групову, яка передбачає не просто досягнення того чи іншого результату, оформленого у вигляді конкретного практичного виходу, а й організацію процесу досягнення цього результату» [4].

Ми дотримуємося концепції Е. С. Полат [4], яка пропонує типологію проектів відповідно до їх ознак:

1. Домінуючий у проекті метод: дослідницький, творчий, рольово-ігровий, ознайомчо-орієнтовний.

2. Предметно-змістовна область: монопроект (в рамках однієї галузі знань) або міжпредметний проект.

3. Характер координації проекту: безпосередній (жорсткий, гнучкий), прихований (неявний, що імітує учасника проекту).

4. Характер контактів.

5. Кількість учасників проекту.

Відповідно до першої ознаки Е. С. Полат виділяє наступні типи проектів [4]:

- дослідницькі: даний тип вимагає добре продуману систему проекту, чітко сформульовані перед початком виконання проекту цілі, зацікавленість кожного учасника проекту, соціальну значимість, продумані методи експериментальних і дослідних робіт, методи обробки результатів.

- творчі: творчі проекти не мають детально опрацьованої структури, вона тільки намічається і розвивається, підкоряючись прийнятій самими учнями схемою. Однак перш ніж почати розробку такого проекту, слід заздалегідь домовитися про бажані, плановані результати. Це можуть бути твори, стінгазети, відеофільми і т. д.

- рольово-ігрові: у таких проектах також структура тільки намічається і залишається відкритою до закінчення проекту. Кожен учасник вибирає для себе певну роль, обумовлену характером і змістом проекту. Це можуть бути літературні персонажі, герої, що імітують Соціальні та ділові відносини, ускладнюються придуманими учасниками ситуаціями. Результати подібних проектів можуть бути обговорені заздалегідь, а можуть вимальовуватися ближче до кінця роботи.

- практико-орієнтовані: такий тип відрізняє чітко позначена з самого початку мета діяльності учасників проекту, яка, в свою чергу, повинна бути орієнтована на соціальні інтереси самих учасників. Результатом роботи можуть бути газета, документ, відеофільм, звукозапис, спектакль, програма дій, проект закону і т. д. Проект подібного роду вимагає добре продуману структуру, можливо, навіть сценарій всієї діяльності його учасників, що визначає функції кожного, участь кожного в обробці та оформленні іншомовної інформації. Під час роботи над такими проектами особливо важлива хороша організація обговорення, коригування, презентації отриманих результатів та можливих способів їх застосування на практиці.

Згідно з другою ознакою проекти можуть бути:

Монопроекти. Дані проекти краще проводити за найбільш складними темами, пов'язаними з країнознавчою, соціальною тематикою. Вони вимагають чіткої структуризації, з чітким позначенням кінцевих цілей і завдань, а також знань, умінь, придбаних в ході розробки проекту. Заздалегідь позначається і форма.

Міжпредметні проекти. Такого роду проекти виконуються в позаурочний час. Вони можуть об'єднувати як кілька предметів, так і вирішувати досить складні проблеми, наприклад, проблеми збереження навколишнього середовища і т.д. Такі проекти вимагають чіткої координації роботи викладача, добре опрацьовані форми проміжного контролю і підсумкової презентації.

За третьою ознакою - характером координації - проекти можуть бути: з відкритою координацією: в таких проектах координатор (викладач) безпосередньо бере участь в роботі, організовуючи і направляючи її, а також координуючи діяльність всіх учасників.

З прихованою координацією: викладач не втручається в роботу над проектом, але, вивчаючи звіти студентів, розмовляючи з членами групи, він уважно спостерігає за процесом і може виступити в ролі радника або помічника.

Висновок: Під час роботи над проектом активізується комунікативна компетентність студентів, набувається цінний освітній досвід, відпрацьовуються способи мислення і дії, які полегшують вирішення майбутніх проблем в різних професійних і життєвих ситуаціях.

Проектно-орієнтовані методи викладання вимагають від викладача серйозної підготовки та вивчення відповідних наукових досліджень.

Викладач повинен брати активну участь в організації та управлінні всією пізнавальною діяльністю студентів при використанні проектного методу, особливо на перших порах, поки учні ще не в повній мірі освоїли цей метод.

Проектний метод слід активно застосовувати у викладанні іноземної мови, так як він дозволяє перенести центр ваги з вербальних методів навчання на методи пошукової і творчої діяльності викладача і студентів, допомагає активно впливати на формування і розвиток мовної компетенції учнів, навичок аудіювання, говоріння, читання, вдосконалення писемного мовлення.

Наш досвід викладання німецької мови свідчить, що студенти з цікавістю та творчо підходять до виконання проектного завдання.

Література:

1. Зимняя И. А. Педагогическая психология. Учебник для вузов. Изд. второе, доп., испр. и перераб. — М.: Издательская корпорация «Логос», 2000. — 384 с. URL: [http://psychlib.ru/mgppu/zim/zim-001-.htm#\\$p1](http://psychlib.ru/mgppu/zim/zim-001-.htm#$p1)
2. Вербицкий А. А. Теория и технологии контекстного образования : учебное пособие / Московский педагогический государственный университет. — Москва : 2017. — 268 с. URL: <http://biblioclub.ru/index.php?page=book&id=471551> (дата обращения: 12.05.2020).

- 3 Палаева Л. И. Использование метода проектов на среднем этапе обучения иностранным языкам в общеобразовательной школе. На материале английского языка : дис. канд. пед. наук. М., 2005.
4. Метод проектов // Полат Е. С. Современные педагогические и информационные технологии в системе образования: учеб. пособие для студентов вузов / Е. С. Полат. - Москва, 2007. - С. 188-241
5. Dewey, J. (2000), Demokratie und Erziehung - Eine Einleitung in die philosophische Pädagogik, herausgegeben und übersetzt von E. Hylla, Braunschweig/Berlin/Hamburg 1949; orig.: Democracy and Education, New York 1915, z. Zt. hg. von Oelkers, J., Weinheim.
6. Eberhard Jung. Projektunterricht – Projektstudium – Projektmanagement
URL: https://www.sowi-online.de/praxis/methode/projektunterricht_projektstudium_projektmanagement.html

Гайтан В.

старший викладач кафедри міжнародних відносин та права
Одеський національний політехнічний університет
(Одеса, Україна)

МОДЕРНІЗАЦІЙНИЙ ПРОЦЕС В УКРАЇНІ: ДО ВИКОРИСТАННЯ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ

Політична модернізація - це перехід відсталих, традиційних суспільств до сучасних моделей політичної системи. Процес політичної модернізації в Україні історично належить, безсумнівно, до так званого типу вторинної (неорганічної) модернізації, характерної для перехідних суспільств, які прагнуть «вписатися» в процес адаптації. Це зумовлює своєрідність у самому державному процесі в Україні, яка, на думку сучасного українського економіста В. Малеса, полягає в переході, по-перше, від колоніального статусу на шлях самостійного розвитку і, по-друге, від тоталітарно організованого державно-монопольного управління методами прямого розпорядництва (командно-адміністративна система) до визначення державних пріоритетів соціально-економічного розвитку, виходячи з суспільних потреб. Неповторність соціально-історичного розвитку України полягає у двох основних особливостях:

- 1) домінуванні як основного суб'єкта модернізації владно-бюрократичної вертушки, що спирається, як правило, на олігархат;
- 2) залежності суспільно-політичної системи від чужих національних традицій, ментальності та конкретних потреб українського суспільства морально-культурних цінностей та ідеологічних схем.

Проголошення України незалежною державою відкрило можливості

для всебічної модернізації її суспільства на основі світового досвіду і власних потенційних можливостей, але через розрив між бажаними наслідками політичних змін і реальними їх результатами, Україна потрапила в лапи всепоглинаючого «дракона», що отримав в політології назву «синдром модернізації», який являє протиріччя між процесом диференціації, вимогами рівності і здатністю політичної системи до інтеграції.

Вирішення проблеми подолання "синдрому модернізації" передбачає, перш за все, визначення та вирішення основних його проблем. Однією з найважливіших проблем політичної модернізації є досягнення відносно стійкої рівноваги і політичної стабільності в суспільстві на основі визначення природи і напрямку процесів, що відбуваються в ньому. У контексті цієї проблеми надзвичайно важливі для українського суспільства такі умови її вирішення:

1) збалансування державного управління та системи місцевого самоврядування з опорою на здатність української ментальності творити різноманітні індивідуальні та суспільні форми раціонального господарювання та прагнення до утворення різних місцевих форм самореалізації населення на локально-суспільному та особистісному рівнях;

2) виявлення протиріч у загальнодержавних, колективних та особистих інтересах і, головне, визначення способів їх узгодження для досягнення раціонально-суспільного та політичного консенсусу у прийнятті соціально значущих рішень;

3) вирішення проблеми адміністративно-територіального поділу країни як засобу узгодження централізаторської політики українських державно-владних структур.

Другою важливою проблемою в процесі політичної модернізації українського суспільства є пошук оптимальних способів переходу від традиційного суспільства до раціонального, пом'якшення можливого зіткнення старих, традиційних для даної національної політичної культури цінностей і норм політичного життя з новими модернізованими інститутами.

Третьою проблемою є налагодження системи постійного зворотного зв'язку і діалогу між представниками владних структур і населенням, збільшення числа індивідів, які мають не тільки право, а й реальну можливість бути почутими при винесенні політичних рішень.

Вирішення основних проблем сучасного етапу політичної модернізації в Україні мають слугувати своєрідним орієнтиром для формування самобутньої вітчизняної моделі суспільно-державного розвитку. До їх реалізації слід підходити дуже обережно, поступово усуваючи негативні ментально-психологічні нашарування у свідомості

українського населення, бо вони зумовлені тоталітарною суспільно-політичною практикою, вмiло поєднуючи елементи загальноцивілізаційного досвіду з віковими традиціями української культури.

Загурская М.
аспірант ОНУ імени І. І. Мечникова
(Одеса, Україна)

ГОРОДСКАЯ ИДЕНТИЧНОСТЬ И МИГРАЦИЯ НАСЕЛЕНИЯ В УКРАИНЕ

Актуальность. Всё чаще интерес исследователей в Украине вызывает феномен городской идентичности. Сегодня стремительно растёт роль городов в Украине. Города имеют множество преимуществ для жизни, в особенности, крупные города. По статистике (2019 г.), 69,3 % населения Украины проживает в городах. И только 30,7 % – не городские жители.

Но рост населения в городах поясняется не рождаемостью, а миграционными процессами из сел в города, из не крупных в крупные города. Причины этих процессов в неразвитости инфраструктуры и дефиците рабочих мест. Миграция населения происходит с различными целями: учеба, работа, приобретение постоянного места жительства. Исследования конкретных городских идентичностей, их формирования и функции, помогут раскрыть пути развития городов, понять интересы и потребности коренного населения и интегрировать мигрантов в жизнь городов.

Цель: раскрыть роль городской идентичности в ситуации миграционных процессов в современной Украине.

Можно ли в XXI веке называть города «замкнутыми (хоть и относительно) поселениями» («З.П.» – определение термина «город» М. Вебера) [2; с. 9]. Полагая, что горожане формируют город, то с позиции постоянных изменений в населении города – нет. Постоянные жители города хранят правила, традиции и ценности города. Те же, кто мигрировали в город, постепенно могут принять эти правила, традиции и ценности города. Процесс понимания людьми себя горожанами конкретного города и процесс принятия в общность горожан новых людей («посвящения» в горожане) можно рассматривать в рамках феномена городской идентичности.

Городская идентичность трактуется как идентификация человека с иными горожанами, с социальными группами, которые находятся и развиваются в пространстве города; Г.И. как фундамент для

формирования и развития городского сообщества и как фактор повышения качества жизни в городе [1].

Исследователи полагают, что городская идентичность может рассматриваться как компонент социальной идентичности, и граничит с проблемами коллективной идентичности, региональной идентичности, территориальной идентичности, локальной идентичности [4 и 5; с. 136].

Трансляция городской идентичности происходит посредством участия горожан в жизни города и демонстрации принадлежности к городскому сообществу [3], а также через образ города, мифы, традиции, памятные места, праздники, городскую символику [6], образ жизни горожан и их поведение, и т.д.

Что касается развития исследований городских идентичностей в Украине, то оно могло бы привести к решению различных конфликтов, происходящих по причине миграционных процессов. По мнению исследователей, разработка специальных программ для коренного населения и тех, кто стремится жить в городе, базирующиеся на определённых чертах идентичности, может решить проблемы, которые имеют место быть в отношениях между этими двумя группами и в их отношении к городу [5; с. 136]. Эти программы могут содержать в себе такие компоненты: образовательный (например, уроки истории города в учебных учреждениях разных уровней), культурный (например, приобщение учащихся и трудового населения к культурной жизни города – посещение театров, кинотеатров, музеев и т.д.), информационный (например, проведение экскурсионных прогулок по городу и региону для самих горожан). И это не все потенциальные компоненты, но их исполнение поможет приобщить к жизни города новых жителей, проще пройти период адаптации, понять правила, традиции и ценности горожан и города. Так, в Одессе такие компоненты уже реализуются: образовательный – в программе наших школ предмет по истории Одессы; культурный – государственные учреждения, учебные заведения получают билеты на различные культурные мероприятия, проводимые в городе; информационный – для горожан проводят экскурсионные прогулки, на которых рассказывают об истории и архитектуре Одессы.

Но помимо подобных программ, сами города могут работать над созданием позитивного имиджа города (чувство гордости у коренного населения и желаемое потенциальное место жительства для мигрантов) опять же базирующиеся на характере и особенностях городской идентичности.

Выводы: Роль городов в Украине резко возрастает в связи с миграционными процессами. Исследования особенностей городских идентичностей в разных точках Украины и разработки специальных программ разрешат проблемы принятия коренным населением новых

жителей и адаптации мигрантов в городах. Реализация повышения качества жизни горожан (как коренного населения, так и нового населения) может происходить посредством формирования позитивного имиджа города и внедрением компонентов программ (образовательные, культурные, информационные проекты).

Литература:

1. Антонова Н. Л. Маркеры городской идентичности [Электрон. ресурс] / Н. Л. Антонова. – 2019. – Режим доступа к ресурсу: http://dom-hors.ru/rus/files/arhiv_zhurnala/spp/2019/9/sociology/antonova.pdf.
2. Вебер М. Город / Макс Вебер. – Москва: Стрелка, 2017. – 252 с.
3. Гаврилова Н. И. Проблема формирования и воспроизводства городской идентичности жителей крупного российского города (на примере г. Иркутска): результаты социологического исследования. [Электронный ресурс] / Н. И. Гаврилова, А. Е. Анчутина – Режим доступа к ресурсу: <https://esa-conference.ru/wp-content/uploads/files/pdf/Anchutina-Arina-Evgenevna.pdf>.
4. Головнева Е. В. Формы дискурсивной репрезентации городской идентичности [Электронный ресурс] / Е. В. Головнева. – 2014. – Режим доступа к ресурсу: <https://cyberleninka.ru/article/n/formy-diskursivnoy-reprezentatsii-gorodskoy-identichnosti>.
5. Озерина А. А. Городская идентичность как социально-психологический феномен / А.А. Озерина // Вестник Волгоградского государственного университета. Серия 7, Философия. Социология и социальные технологии. № 4 (34). – 2016. – С. 135–139.
6. Хохрин Е. В. Механизмы формирования городской идентичности урбанизированных территорий [Электронный ресурс] / Е. В. Хохрин, С. А. Смольков. – 2019. – Режим доступа к ресурсу: <https://cyberleninka.ru/article/n/mechanizmy-formirovaniya-gorodskoy-identichnosti-urbanizirovannyh-territoriy>.

Зембровски Яцек

доктор философии, политический технолог
(Варшава, Польша)

СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ РЕГИОНА В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

В настоящее время в структуре экономики любой страны регион представляет собой экономическую систему с взаимосвязанными протекающими в ней социально-экономическими процессами. Экономика региона – часть национальной экономики, повторяющая ее по основным

функціональним характеристикам. Выделение в составе национальной экономики более мелких единиц - экономики регионов - позволяет выработать и реализовать более эффективную экономическую политику, так как каждый регион отличается своими специфическими чертами.

В данной связи представляется возможным выделить следующие критерии социально-экономического развития региона: политические, экономические, социальные, демографические. Исходя из предложенных критериев, приоритеты строятся по уровню их важности.

Во-первых, основным направлением функционирования экономики региона является ее устойчивое развитие - достижение более высокого по сравнению с предыдущим функционального состояния. Достижение поставленной цели должно происходить вне зависимости от того, на каком конкретном этапе развития находится государство и какие экономические цели оно преследует. На современном этапе экономика любого региона представляет собой открытую экономическую систему, что позволяет четко видеть картину происходящих в ней изменений. В результате процессов глобализации, интеграции и коммуникации все более усиливается унификация хозяйственных систем регионов, что обеспечивает возможность применения схожих методов управления для обеспечения экономического роста, несмотря на их разнородность.

Во-вторых, одним из главных приоритетов социально-экономического развития должно стать сбалансированное региональное развитие, которое будет достигаться за счет активизации институциональных преобразований, обеспечивающих переход экономики на инновационный тип развития. К тому же, обеспечение развития рыночных институтов, развитие конкуренции, совершенствование корпоративного управления, развитие финансовых рынков банковского и страхового секторов позволит достичь высокого уровня развития региона.

В-третьих, важно учитывать, что население - это не только демографический показатель государства, но и его высококвалифицированные кадры. Важной мерой развития региона должны стать инвестиции в человеческий капитал, поддержание в реальном выражении достигнутого уровня оплаты труда, рост пенсионного и социального обеспечения, повышение адресности социальных выплат, стабилизация ситуации на рынке труда. Необходимо стимулирование трудовой мобильности населения, по профессиональной подготовке и переподготовке кадров, созданию новых рабочих мест, отвечающих требованиям инновационной экономики.

В-четвертых, посткризисный период для выравнивания экономической ситуации в регионах требуется обеспечение инновационного развития и поддержка высокотехнологичных секторов экономики. Необходима поддержка фундаментальной науки, развитие прикладной науки (через

систему грантов), формирование исследовательских центров, привлечение ведущих мировых ученых к реализации научных проектов. Для этого необходимо усилить межрегиональные и межнациональные связи, которые будут влиять на характер протекающих экономических процессов.

В-пятых, нужно акцентировать внимание на теме безопасности и обороноспособности региона, также необходимо быстрое наращивание государственных расходов на оборону и безопасность с учетом необходимости глубокой модернизации оборонно-промышленного комплекса, наращивания производства и поставок современного вооружения и военной техники для переоснащения армии в рамках перехода к новому облику.

Исходя из всего вышесказанного, целесообразным становится сделать вывод, что, несмотря на важность рыночных отношений внутри региона, неоспоримой остается роль государства в развитии любого территориального образования. Именно совершенствование механизмов государственного регулирования способно вывести экономику региона на новый уровень.

Зірчак Г.

старший викладач кафедри ІДМК
Одеський національний політехнічний університет
(Одеса, Україна)

ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО В УМОВАХ СУЧАСНИХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ: ПАНДЕМІЯ ЯК ГЛОБАЛЬНА СОЦІАЛЬНО-ЕКОЛОГІЧНА СИСТЕМА

На межі 70–80-х років ХХ ст. у науці набрав поширення термін «глобалізація». Першим його використав у 1981 р. американський соціолог Дж. Маклін. Глобалізація і технології, на його думку, стали двома головними факторами, що визначали напрям розвитку міжнародних відносин.

Слово «глобалізм» (від англ. global – всезагальний, лат. – globus terrae – земна куля). О. Білорус зазначає, що глобалізм – це деспотична політична, економічна і соціальна влада глобальних корпорацій. Це політична, економічна і соціальна система, в якій ринкові відносини розповсюджуються на всі без винятку сфери суспільного життя. Іншими словами, глобалізм – це система абсолютної економічної і політичної влади нових глобальних монополістичних корпорацій, які вийшли з-під контролю націй - держав свого походження і базування [3]. Вирішення глобальних проблем потребує величезних колективних зусиль усіх держав

світу і безумовно, найбільш повної віддачі від кожної держави зокрема. Крім того, Т. Кальченко підкреслював, що глобалізм є ідеолого-політичною платформою, своєрідною доктриною, надбудовою, змістовним центром процесів глобалізації, тією точкою підрахунку, звідки виходить уся множина векторів сучасного світового економічного розвитку [4].

Також глобалізацію можна розглядати як процес формування на міжнародному рівні культурно-інформаційного простору, який є результатом процесу розповсюдження, обміну комунікаційних технологій між різними частинами співтовариства. У результаті глобалізації світ стає більш зв'язаним і залежним від усіх його суб'єктів. Відбувається збільшення як кількості спільних для груп держав проблем, так і кількості та типів інтегрованих суб'єктів.

Явище глобалізації формують джерела та процеси, які визначають західні та вітчизняні вчені:

- стабільні та довготривалі негативні наслідки світової господарської діяльності, які досягли глобальних масштабів і провокують непрогнозовані зміни в усіх сферах діяльності людини;

- бурхливий розвиток комунікацій, інформаційних технологій, який сприяв утворенню єдиного технічного та інформаційного простору та призвів до такого ступеня соціального взаємозв'язку і взаємозалежності світу, що численні ознаки конкретних суспільств та діяльності людини перестають бути ізольованими і стають загальною проблемою всього людства;

- появу таких суб'єктів світової економіки і політики (транснаціональних корпорацій, держав, міжурядових організацій – суб'єктів глобальних відносин), узгодження інтересів і можливостей яких є необхідною умовою їх існування і дає можливість діяти глобально у різних сферах життєдіяльності;

- соціокультурні трансформації: більш виразних рис набуває характер глобального наукового прогресу;

- формування так званого багатокультурного середовища, що проявляється у створенні виробничих колективів міжнародних компаній із представників різних країн і народів, які змушені тісно співпрацювати тощо.

Класифікація глобальних проблем:

1. Універсальні проблеми політичного і соціально-економічного характеру (глобальна проблема сталого розвитку світу, глобальна проблема суспільної організованості й керованості світовим співтовариством та ін.).

2. Глобальні проблеми переважно природно-економічного характеру (енергетична, продовольча, сировинна, ресурсна та ін.).

3. Глобальні проблеми переважно соціального характеру (демографічна, міжнаціональних і міжконфесійних відносин, демократії, духовності, охорони здоров'я, корупції, безробіття, організованої злочинності та ін.).

4. Глобальні проблеми екологічного характеру (забруднення навколишнього середовища, гомеостазного розвитку системи „людство – природа” тощо).

5. Глобальні проблеми інформаційного характеру („інформаційного вибуху”, створення єдиного інформаційного поля, інформатизації суспільства тощо).

6. Глобальні проблеми технологічного характеру („високої” технологізації виробництва, освіти, управління тощо).

7. Глобальні проблеми науково-інтелектуального характеру (інтеграції науки, кризи освіти тощо).

8. Глобальні проблеми змішаного типу (війни і миру, міжнародного тероризму, культури, цивілізації).

Пандемія входить до глобальних проблем людства. Епідемія є масовим ураженням значної частини населення або окремих його контингентів інфекційною хворобою у визначеному часі та просторі. Епідемія містить низку понять: епідемічний сполох, епідемічний поріг, нормативний показник захворювання, експлозивна (вибухова) епідемія, торпідна (млява) епідемія, кількісні показники епідемії. Пандемія є глобальною соціально-екологічною епідеміологічною системою, що забезпечує збереження та розповсюдження інфекції у планетарному масштабі [7].

У сучасному світі пандемії виникають як техногенне втручання людства у природу. Втручання людства у навколишнє середовище не завжди є негативним, але пандемія є саме негативним наслідком такого втручання. Це те, що Б. Черкаський називав втручанням соціальної сфери у біосферу, під час якого активність належить не лише соціальній сфері, але й біологічній теж. Епідемічному процесу, як і будь-якому якісно відособленому матеріальному об'єкту, властиві специфічні закони виникнення, розвитку та припинення, які, однак, підкорюються більш загальним законам системної єдності природи та суспільства [7].

З системної точки зору, головною у пандемії є її антисистемна сутність. Тобто, пандемія як глобальна соціально-екологічна епідеміологічна система забезпечує збереження та розповсюдження інфекцій у планетарному масштабі. Однак, таке збереження і розповсюдження, з одного боку, спрямоване на руйнацію життя в біологічному і соціальному сенсі, а з іншого боку, включає певні механізми протидії [5].

Американська дослідниця С. Шах прослідковує витоки, розвиток, соціокультурні, соціально-політичні, соціально-економічні обставини динаміки різних пандемій. Вона вказує шість причин виникнення пандемій у сучасному світі – транспортна система, перенаселеність, урбанізація, соціальна взаємодія, масовість, корупція [8]. Історія доводить величезну роль війн у виникненні і характері прояву пандемії.

Література:

1. Бауман З. Глобализация. Последствия для человечества и общества : Перевод с англ. – М., 2004.
2. Білорус О. Г., Лук'яненко Д. Г. та ін. Глобальні трансформації та стратегії розвитку. – К.: ВІПОЛ, 1998.
3. Білорус О. Г., Лук'яненко Д. Г. та ін. Глобалізація та безпека розвитку. – К.: КНЕУ, 2001. с. 789.
4. Кальченко Т. В. Глобальна економіка : навч. посіб. / Т. В. Кальченко; ДВНЗ Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана.– К.: КНЕУ, 2009. – 364 с.
5. Луканова В.В. Пандемія як антисистема: аналіз конститутивних аспектів. Науково-теоретичний альманах Грані, Том 21 № 11, 2018. С. 86–93.
6. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів: Матеріали Парламентських слухань у Верховній Раді 17 червня 2009 р. / За заг. ред. професора В. І. Полохала. – К.: Парламентське видавництво, 2009. – 632 с.
7. Черкасский Б. Л. Глобальная эпидемиология. М.: Практическая медицина, 2008. 447 с.
8. Шах С. Пандемия: История смертельных вирусов / пер. с англ. М. Десятовой. М.: «Альпина Диджитал», 2016. 208 с.

Кудлай І.

старший викладач кафедри міжнародних відносин та права

Виблова К., студентка

Одеський національний політехнічний університет

(Одеса, Україна)

ІНТЕРНЕТ: ЙОГО РОЗВИТОК ТА ВПЛИВ НА СУЧАСНЕ СУСПІЛЬСТВО

Вік Інтернету налічує всього кілька десятків років, адже він з'явився на рубежі 60-70 років минулого століття. Однак його вторгнення в життя людини не можна назвати інакше, ніж приголомшуючим. Третина населення Землі використовували Всесвітню павутину хоча б раз, причому більшість робить це регулярно.

В даний час не можна уявити собі життя людини без Інтернету, він буквально став нерозривною частиною суспільства. На кінець 2019 року загальна кількість користувачів склала більше чотирьох мільярдів користувачів.

Можливості всесвітньої павутини ростуть з кожним роком. Серед них можна виділити наступні:

- отримання, зберігання, обробка, поширення та використання інформації та знань завдяки зростаючим технічним можливостям комунікації;
- здійснення комунікації майже миттєво, що принципово відрізняє його від інших засобів комунікації;
- функціонування віртуального простору, що повторює реальні сфери життєдіяльності людини;
- проникнення комп'ютерних технологій в науку, культуру, медицину, освіту, економіку, політику, технології, виробництво;
- здійснення комунікації з іншою людиною (часто зовсім незнайомим), при цьому відсутня залежність від місцезнаходження обох, а комунікація може підтримуватися безперервно. Така форма спілкування, представляючи собою інформаційний обмін, може бути використана як для дозвілля, так і в ділових цілях.

Важливим ресурсом у будь-якій сфері життєдіяльності людини є інформація. Впродовж усього життя людина шукає, обробляє, зберігає, використовує, а також створює та поширює її.

У наш час, все більшого значення набувають інформаційні технології, мобільний зв'язок, телебачення. Провідну роль відіграють бездротова й провідна мережа Інтернет, який є не тільки джерелом інформації, але і універсальним середовищем для спілкування, розваги і навчання. Кількість користувачів Інтернетом зростає з кожним днем.

Сучасний бізнес все більше переміщається в інтернет-простір. Віртуальна реклама впевнено тіснить всі інші її різновиди. Велику корпорацію неможливо вже уявити без багаторівневого добре організованого керуючого сайту. А Інтернет-магазини відвойовують у своїх матеріальних конкурентів натовпи покупців.

Звичайно, така експансія не може не викликати занепокоєння, тим більше, що віртуальний світ не безпечний і таїть в собі безліч небезпек. Відхід з реальності не робить людину щасливою, і рано чи пізно закінчується крахом. Однак, будь-який інструмент, що з'явився у людства, завжди вимагає розумного і помірною підходу, будь то атомна енергія або віртуальна реальність.

Безперечна перевага, яку Інтернет приніс людям - це блискавичний обмін інформацією. За лічені секунди можна знайти в мережі потрібну книгу, зв'язатися з тим, хто знаходиться на іншому кінці світу, відшукати

відповідь на питання, що цікавить - складно навіть уявити наскільки, як такі можливості змінили уявлення про знання, інформацію, бізнес, відносини. Причому можна не тільки подивитися фільм, але й тут же обговорити його з іншими користувачами, не тільки прочитати статтю, але і поцікавитися у фахівців, наскільки вона компетентна.

У період з 2000 року по 2019 рік була створена глобальна інформаційна інфраструктура, яка за допомогою сучасних телекомунікацій забезпечує доступ до інформації для приватних осіб, підприємств, державних інститутів, а також дозволяє їм здійснювати її збір, обробку та передачу. Інтернет дозволяє здійснювати спілкування, яке має інформаційний та символічний зміст, використовуючи для цього мову, текст, графіку, зображення, відео, символи, знаки.

Таким чином, Інтернет охоплює всі засоби комунікації. У цьому полягає його основна роль в житті суспільства. Завдяки появі та розвитку Інтернету виникло універсальне інформаційне середовище, яке відрізняється високим ступенем інтерактивності, оперативністю обміну інформацією, доступністю інформації та простотою передачі інформації.

Ще одне нововведення, принесене в реальність всесвітньою павутиною - це стирання кордонів між державами.

З огляду на все вищесказане звернемо увагу на те, що до переваг Інтернету можна віднести:

- можливість миттєвого пошуку потрібної інформації. В даний час корисною і пізнавальною інформацією Всесвітньої павутини користуються школярі, студенти, науковці, фахівці в різних галузях народного господарства, просто люди, які хочуть багато знати про все на світі.

- через Інтернет можна зв'язатися з людиною майже в будь-якій точці світу, відправляти і отримувати листи за хвилини, робити різні покупки.

- Інтернет в сучасному житті людини це не тільки розваги, отримання інформації та спілкування, а й реальне робоче місце. Вже нікого не дивують такі поняття як інтернет-підприємець, онлайн-бізнес, мережевий маркетинг, фріланс.

Також необхідно відзначити і недоліки Інтернету:

- багатогодинне використання комп'ютера і як наслідок - негативний вплив його на організм;

- захоплення віртуальним простором і перевага Інтернету реальності сприяє виникненню Інтернет-залежності;

- заміна безпосереднього спілкування чатами, соціальними мережами та іграми може привести до руйнування відносин.

Таким чином, можна зробити висновок, що Інтернет в житті сучасної людини являє собою необхідний інструмент, що допомагає в роботі, спілкуванні та відпочинку. Але найважливіше це чітко розуміти і розділяти віртуальне життя і реальне, пам'ятаючи про те, що жодна соціальна мережа не замінить живого спілкування, і як би не змінилося наше суспільство з розвитком технологій та появою Інтернету, ми все одно залишаємося людьми, з властивими нам помилками мислення, потребою в спілкуванні і близькості з оточуючими. Можливо, краще, що може зробити сьогодні кожен з нас - це зупинитися на хвилину і задуматися про те, в якому напрямку і куди ми йдемо.

Література:

1. Динаміка проникнення Інтернету в Україну [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Київського міжнародного інституту соціології. - Режим доступу: <http://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=80>.
2. Динаміка використання Інтернет в Україні [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Київського міжнародного інституту соціології. - Режим доступу: <http://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=621&page=1>.
3. Українська молодь не може жити без Інтернету [Електронний ресурс] / Офіційний сайт інформаційного агентства УНІАН. - Режим доступу: <http://www.unian.ua/society/779261-ukrajinska-molod-ne-moje-jiti-bez-internetu-doslidjennya.html>.
4. Проникновение Интернета в Украине [Електронний ресурс] / Сайт Watcher. - Режим доступу. - <http://watcher.com.ua/2015/06/12/59-ukrayintsiv-korystuyutsya-internetom>.
5. Закон України “Про інформацію” [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної ради України. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
6. Зайцева О. К. Становлення міжнародної політики регулювання Інтернет-середовища / О. К. Зайцева // Вісник національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право: зб. наук. праць.– Київ: ІВЦ «Політехніка», 2009. – № 4. – 193 с.
7. Крайнікова Т. С. Профіль українського Інтернет-користувача (аналіз вторинних соціологічних досліджень) / Т. С. Крайнікова // Вісник книжкової палати. – 2014. – № 2. – С. 1-4.
8. Новицький А. М. Міжнародний досвід правового регулювання Інтернет / А. М. Новицький // Юридичний вісник 2 (31), 2014. – С. 52-58.

Кудлай І.

старший викладач кафедри міжнародних відносин та права

Царюк Ю., студентка

Одеський національний політехнічний університет

(Одеса, Україна)

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ

Інтенсивність розвитку інформаційних технологій при переході людства на кардинально нову стадію розвитку - епоху глобального інформаційного суспільства, впровадження в усі сфери життєдіяльності людини такого феноменального винаходу, як Інтернет, призводить до виникнення нових викликів і загроз, пов'язаних з протиправним використанням досягнень в області інформаційних технологій.

Перехід до інформаційного суспільства нерозривно пов'язаний з подальшою демократизацією політичного і суспільного життя. У контексті інформаційної політики це означає визнання презумпції відкритості інформації для громадян та захист їх інформаційних прав. Це означає також орієнтацію головних технологічних компонентів інформаційного середовища (системи формування, поширення і використання інформаційних ресурсів, інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури та інформаційних технологій) на забезпечення вільного обігу інформації, втілення в життя конституційного права на вільний пошук, отримання, виробництво і поширення інформації.

Незважаючи на те, що в державі є безліч не менш нагальних проблем, які потрібно вирішувати вже сьогодні, питання інформаційної безпеки не можна лишати поза увагою.

Міжнародна інформаційна безпека в сучасному світі стала пріоритетною темою в аналізі міжнародних відносин в епоху глобальної інформаційної революції, майже "інформаційного вибуху". Це зумовило формування глобального інформаційного простору і виникнення інформаційного суспільства на міжнародному та національному рівні.

До основних національних інтересів держав-учасниць СНД в інформаційній сфері віднесено реалізацію конституційних прав громадян на отримання, зберігання та поширення повної, достовірної та своєчасної інформації; формування і поступальний розвиток інформаційного суспільства; рівноправна, недискримінаційна участь країн Співдружності у світових інформаційних відносинах; ефективне інформаційне забезпечення державної політики; забезпечення надійності та стійкості функціонування критично важливих об'єктів інформатизації.

Всесвітня мережа сьогодні - не тільки об'єкт хакерських атак, але і один з головних інструментів для терористичних організацій. Через Інтернет вони пропагують свою ідеологію, вербують своїх прихильників.

Основні потенційні загрози національній безпеці в інформаційній сфері:

- посягання на інформаційний суверенітет і право самостійно володіти, користуватися і розпоряджатися своїми інформаційними ресурсами;
- деструктивний інформаційний вплив на особистість, суспільство, державні інститути та їх інформаційну інфраструктуру;
- порушення функціонування критично важливих об'єктів інформатизації; недостатні масштаби і рівень впровадження передових ІКТ;
- зниження або втрата конкурентоспроможності ІКТ, інформаційних ресурсів і національного контенту;
- діяльність в інформаційній сфері організованих злочинних груп і спільнот, у тому числі екстремістської і терористичної спрямованості;
- втрата або розголошення відомостей обмеженого доступу.

Таким чином, інформаційна безпека передбачає можливість безперешкодної реалізації суспільством і окремими його членами своїх конституційних прав, пов'язаних з можливістю вільного одержання, створення й розповсюдження інформації. На мій погляд, проблема інформаційної безпеки сьогодні – одна з найактуальніших, звертаючи й увагу на те, що ми входимо в інформаційне співтовариство. Можна стверджувати, що нині в Україні проблема забезпечення інформаційної безпеки набуває нового забарвлення та ще більшої гостроти. Тому необхідно докласти зусиль у вирішенні питань стратегій і тактики розвитку системи інформаційної безпеки, що надавало б можливість захистити людину, суспільство, інформаційний простір тощо.

Література:

1. Бондаренко В. О. Інформаційна безпека сучасної держави: концептуальні роздуми / В. О. Бондаренко, О. В. Литвиненко // Стратег. панорама. – 1999. – № 1-2. – С. 127-133.
2. Забара І. М. Міжнародна інформаційна безпека в міжнародному праві: до питання визначення / І. М. Забара // Український часопис міжнародного права. - 2012. - № 4. - С. 63-69.
3. Калюжний Р. Питання державного управління у сфері інформаційної безпеки в умовах переходу України до інформаційного суспільства (організаційно-правовий аспект) / Р. Калюжний, В. Гавловський, В. Цимбалюк // Суспільні реформи та становлення громадянського суспільства в Україні: Матеріали наук.-практ. конф.; за заг. ред. В. І. Лугового, В. М. Князева. – К.: УАДУ, 2001. – С. 292-297.

4. Концепція забезпечення інформаційної безпеки держави : проект [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mir.gov.ua/done_img/d/30-project_08_06_15.pdf.
5. Маракова І. Проблеми комплексного забезпечення безпеки інформації в Україні / І. Маракова, А. Рибак, П. Тесленко // Вісник УАДУ. – 2001. – № 3. – С. 343-346.
4. Міжнародна інформаційна безпека: Сучасні виклики та загрози [Текст]. – К.: Центр вільної преси, 2006. – 916 с.
5. Турута О. В., Жидкова О. О. Информационная безопасность: человек, общество, государство // ХНУР, Вісник ХНУ ім. В.Н. Каразіна, серія «Теорія культури і філософія науки». Випуск 57. 2017. – С. 27-54.
6. Хільчевська І. Г. Інформаційна глобалізація: сучасні тенденції та перспективи [Електронний ресурс] / І. Г. Хільчевська // Геополітика и екогеодинамика регіонів. – Т. 10, вып. 2. – Режим доступу: <http://geopolitika.crimea.edu/arhiv/2014/tom10-v-2/050xilch.pdf>.
7. Юдін О. К. Інформаційна безпека держави: Навчальний посібник [Текст] / О. К. Юдін, В. М. Богуш. – Х.: Консум, 2005. – 576 с.

Моїсєва Т.

к. і. н., доцент, кафедри міжнародних відносин та права

Топор Г., студентка

Одеський національний політехнічний університет

(Одеса, Україна)

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЕЛЕКТРОННОГО ГОЛОСУВАННЯ В ПРАЦЯХ УКРАЇНСЬКИХ НАУКОВЦІВ

Інформаційний характер сучасного суспільства, поява нових комунікаційних технологій актуалізують проблему розробки нових форм участі громадян у державному та суспільному житті, в тому числі – можливостей використання інформаційних технологій у виборчому процесі.

Корисним, у цьому контексті, є вивчення досвіду зарубіжних країн. Питання становлення та розвитку е-демократії в країнах світу знайшли своє відображення в роботах українських вчених різного фаху: політологів, істориків, соціологів, правників, конституціоналістів. Зупинимось на окремих тезах цих праць.

Передумовами запровадження новітніх способів та форм голосування в демократичних зарубіжних країнах дослідники називають,

в першу чергу, зниження політичної активності громадян та їх зацікавленості у формуванні представницьких органів влади [6, с. 112].

Варто звернути увагу на тезу С. В. Фоміної щодо необхідності розмежовувати поняття «способи» та «форми» голосування на виборах (на її думку, у сучасній науковій літературі єдиний підхід до розуміння сутності цих понять відсутній). Під **способом голосування** (визначається державою) авторка пропонує розуміти безпосередній механізм виявлення власної політичної волі виборців (заповнення виборчого бюлетеня; використання виборчої машини; голосування через Інтернет та інші).

Що ж стосується **форм** голосування, С. В. Фоміна вважає, що їх слід розглядати як безпосередні умови доступу до процедури голосування, які існують в межах способів голосування (дострокове голосування; особисте голосування за місцем виборчої адреси; голосування за дорученням; заочне голосування; голосування поштою; голосування за місцем перебування виборця; голосування в мобільному виборчому пункті; голосування за кордоном) [6, с. 113, 115].

Науковці Турчин Я., Данько Ю. А., Білоцерківська Н. Г. визначають поняття «електронне голосування» як таке, що використовується для характеристики різних типів голосування, та охоплює як процес здійснення голосування за допомогою електронних засобів, так і процес автоматичного підрахунку голосів за допомогою електронних пристроїв та спеціального програмного забезпечення [2, с. 64; 5, с. 308].

У проаналізованих нами працях, важливою є інформація щодо існуючих у світі форм електронного голосування: віддалене голосування за допомогою Passport ID та Інтернету; фізичне голосування на дільницях з підрахунком за допомогою електронних скриньок, або виборчих машин (для автоматичної реєстрації та/або підрахунку голосів виборців використовуються технології реєстрації голосу, електронні виборчі системи прямого запису, перфокарти, оптичне сканування та ін.); голосування за допомогою спеціальних цифрових терміналів; дистанційне голосування за допомогою мобільного телефону [2, с. 65; 4, с. 3; 5, с. 309; 6, с. 113].

Автори підкреслюють, що сьогодні система е-голосування вже функціонує в багатьох країнах світу, зокрема, в США, Канаді, Бразилії, Естонії, Південній Кореї, а в інших – проводять інтенсивні експерименти з її використання, наприклад, у Великобританії, Німеччині, Франції, Іспанії, Італії, Росії, Казахстані, Японії та Китаї [1, с. 5; 4, с. 3; 5, с. 308-309; 6, с. 114-115].

Піонером у започаткуванні, як терміну «електронна демократія», так і експерименту з голосуванням через мережу Інтернет (2000 рік, штат Орегон) дослідники називають США. Американська система е-голосування отримала поштовх для розвитку у 2002 р., коли Конгрес

США прийняв Закон «Допоможи Америці голосувати» задля поліпшення організації і проведення виборів, уникнення розбіжностей у підрахунку голосів. Найбільш популярними у США є системи оптичного сканування бюлетенів (виборець вручну або за допомогою спеціального пристрою заповнює бюлетень, який потім зчитується скануючою частиною машини для голосування) та безпосереднього запису (виключає застосування будь-яких паперових бюлетенів, а ті, хто голосує, вносять свій вибір до пам'яті комп'ютера за допомогою сенсорного екрана або спеціального кнопочного пристрою) [2, с. 63, 65; 5, с. 309].

Європейським лідером у створенні системи е-демократії та е-урядування науковці вважають Естонію. З моменту запровадження Інтернет-голосування у 2005 р. на місцевих виборах, такий метод голосування застосовувався тут 7 разів: у жовтні 2005, 2009 та 2013 рр. на місцевих виборах, у 2007 та 2011 рр. на парламентських виборах та у 2009 та 2014 рр. на виборах до Європейського Парламенту. Унікальність естонської системи е-голосування полягає в тому, що тут вдалося суттєво підвищити електоральну активність громадян: кількість виборців які голосували он-лайн зросла від 2 % у 2005 р. до 31 % у 2014 р. [2, с. 66; 4, с. 6; 5, с. 309].

Автори зауважують, що запровадження е-голосування викликало неоднозначну реакцію в різних країнах. В тій, чи іншій мірі, згортають цю практику **Великобританія** (у 2005 р. дійшла висновку, що системи е-голосування надто дорогі та не сприяють збільшенню участі у виборах), **Нідерланди** (у 2008 р. повернулись до паперового голосування через небезпеку таємності голосу та велику залежність від продавців та сертифікованих агентств), **Німеччина** (в 2009 р. е-голосування було проголошено неконституційним через брак публічності), **Норвегія** (у 2014 р. тимчасово призупинила процес упровадження е-голосування у контексті проблеми безпеки). Водночас, окремі країни (Швейцарія, Філіппіни, Естонія), навпаки розширюють межі е-голосування [2, с. 68; 3, с. 171].

В цілому, на думку українських дослідників, зарубіжний досвід е-голосування має свої переваги та ризики. Серед останніх вони називають: загрозу безпеці результатів виборів (можливі хакерські атаки на виборчі сервери); порушення таємності голосування у системах, які здійснюють ідентифікацію виборця; можливість маніпулювання результатами голосувань та виборів через недостатній рівень захисту даних. Розробка і впровадження системи е-голосування мають відбуватися із врахуванням особливостей виборчої системи кожної окремої країни, їх адаптації до вимог сучасного інформаційного суспільства [1, с. 10; 3, с. 170; 5, с. 309; 6, с. 114].

Література:

1. Волкович О. Ю. Перспективи запровадження електронного голосування в Україні як чинника реалізації демократичних засад держави // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. 2019. № 1.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2019_1_16
2. Данько Ю. А., Білоцерківська Н. Г. Електронне голосування: можливості української рецепції // Сучасне суспільство: 2019. Том 1. № 17. С. 60-72.
URL: <http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/politology/article/view/2159>
3. Кохалик Х. М. Світовий досвід впровадження електронної демократії: проблеми та досягнення // Ефективність державного управління. 2015. Вип. 42. С. 169–174.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2015_42_20
4. Системи електронних виборів: процедури голосування та матеріально-технічні засоби. Міжнародний досвід. Інформаційна довідка, підготовлена Європейським інформаційно-дослідницьким центром на запит народного депутата України.
URL: <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/28966.pdf>
5. Турчин Я. Світовий досвід у реалізації концептуальних засад електронного голосування // Гілея: науковий вісник. 2013. № 73. С. 308-310. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2013_73_140
6. Фоміна С. В. Способи та форми голосування на виборах у зарубіжних країнах // Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. «Право». 2014. Вип. 21. С. 112-120.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpu_pravo_2014_21_18

Чістякова І.

канд. філос. наук, доцент,
зав. кафедри міжнародних відносин та права

Гайтан В.

старший викладач кафедри міжнародних відносин та права
Одеський національний політехнічний університет
(Одеса, Україна)

БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ В ЕПОХУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Україна проголосила основним курсом посилення співпраці з ЄС та подальше приєднання до ЄС. Інтеграція торкатиметься всіх сфер життя суспільства, зокрема і сфери безпеки держави. Обираючи

євроінтеграційний напрям слід усвідомлювати, що і власне Європа не однорідна в підходах до розуміння безпеки. Лінія поділу поглядів пролягає переважно по лінії так званої „Нової Європи” або „Європи Плюс” (новоприєднаних до Європейського Союзу країн на чолі з Польщею), які активно підтримуються США і є їх найближчими союзниками в об'єднаній Європі. Серед теоретичних поглядів на проблему безпеки серед країн Європейського Союзу на даний момент домінуючими є:

1. Підхід „М'яка безпека” („Soft security”). Більшість країн-засновників ЄС сповідують саме цей підхід. Суть його полягає, за словами Міністра іноземних справ Німеччини Й. Фішера (з промови в Принстонському університеті 19 листопада 2003 року), у „...безпеці на основі співробітництва та інтеграції, безпеці на основі участі в розподілі благ та прогресу, безпеці на основі надання позитивної системної альтернативи”. Європейський підхід до вирішення проблем є спробою впливати на інших за допомогою витонченої та менш прямолінійної політики, намаганням спокійніше ставитись до невдач та бути більш терпимими тоді, коли рішення не приходять швидко, намагання мирного вирішення проблем, надаючи перевагу переговорам, дипломатії та переконуванню, при вирішенні конфліктів з більшою готовністю апелювати до міжнародного права, міжнародних конвенцій та міжнародної громадської думки, намагання використовувати комерційні та економічні зв'язки для посилення відносин між країнами, частіше робити акцент на процесі, а не на результаті. Саме таку характеристику (хоч і в негативному аспекті) європейській політиці у сфері безпеки дав американський дослідник Роберт Кейган у своїй праці „Сила та Слабкість”. Багато дослідників вважають, що сучасні підходи сформувались завдяки унікальній історичній ситуації, в яку потрапила Європа після Другої світової війни та процесу формування Європейського Союзу. До країн, що будують свою міжнародну політику саме на принципах „м'якої сили” відносяться Франція, Німеччина, країни Бенілюксу та деякі інші європейські країни. Останнім часом до цього ідейного союзу долучаються Росія та Китай.

2. „Жорстка безпека” („Hard security”). Дану філософію безпеки сповідують Сполучені Штати Америки та країни, що відносять себе до „Нової Європи” (зокрема Польща). Основними ідеологами даної теорії (хоча можливо у різних аспектах) є З. Бжезинський, Р. Перл, Р. Кейган. Американський підхід до вирішення проблем докорінним чином відрізняється від європейського. Якщо для Європи характерна відмова від використання збройних сил для вирішення тих чи інших завдань, то США роблять ставку на силу військового потенціалу, можливість „...іти проти ворога без підтримки союзників та зробити свою справу” (The

International Herald Tribune, 23 березня 2003). Найвлучніше суть принципу „Hard security” висловив Р. Кейган: „Це — проблема сили. Наявність у Америки величезної військової потужності породжує бажання цю потужність використувати”.

Основною рушійною силою виникнення даної політики США є виграна нею холодна війна в СРСР та набуття статусу єдиної наддержави у світі. До того ж, наприкінці 90-х років, у Білому Домі (і особливо під час правління Дж. Буша - мол.) набула сили група ідеологів-неоконсерваторів. Вони бачать світ розділений на країни, що поділяють американські цінності та ідеали демократії, та на усіх інших, що „занурені у темряву”. Саме США належить „місіонерський” підхід: «донести світло» до цих країн та народів (зокрема на Близький Схід та в мусульманський світ).

Отже, обираючи європейський напрям розвитку, слід усвідомлювати і необхідність визначення наслідків того підходу до безпеки, якого буде дотримуватись Україна. Адже саме це дозволить знайти розуміння в багатьох як військових, так і цивільних питаннях, що будуть виникати під час інтеграції.

Чістякова І.

канд. філос. н., доцент, зав. кафедри міжнародних відносин та права

Латишева В.

канд. держ. упр., доцент кафедри міжнародних відносин та права

Одеський національний політехнічний університет

(Одеса, Україна)

ОБ’ЄДНАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ЯК НОВА ФОРМА ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Основні принципи та вимоги до проведення об’єднання територіальних громад визначено в Законі України «Про добровільне об’єднання територіальних громад» від 5 лютого 2015 року [1].

На даний момент в Україні утворено 982 об’єднані територіальні громади, з них в Одеській області 37 об’єднаних територіальних громад [4].

Безумовно, що добровільне об’єднання територіальних громад вимагає консолідації зусиль, як населення територіальних громад, так і органів місцевого самоврядування і центральних органів виконавчої влади.

При цьому, на разі не існує однозначної відповіді на питання чи є реформа децентралізації на сьогодні успішною, оскільки при здійсненні

відповідного об'єднання виникають численні організаційні, фінансові та кадрові проблеми. Зокрема, це стосується фінансування закладів освіти та охорони здоров'я, соціальної сфери тощо.

Так більшість бюджетних установ, що фінансувалися з районних та обласних бюджетів фактично залишилися без фінансування, а новостворені територіальні громади поки що не готові взяти на себе обов'язок щодо їх утримання.

Таким чином, під загрозою ліквідації постали будинки культури, бібліотеки, профілакторії, частина медичних та освітніх закладів, інші об'єкти соціального та культурного призначення.

Все вищезазначене не сприяє налагодженню взаємодії, як в середині новоутвореної громади, так і з органами виконавчої влади.

Не зважаючи на те, що саме центральні органи виконавчої влади були ініціатором проведення реформ, саме вони виявилися неготовими до її проведення, починаючи від вкрай неефективного Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 5 лютого 2015 року, зміни до якого вносяться й донині [1] та закінчуючи неузгодженістю та відставанням профільних міністерств та державних агенцій від поточних темпів децентралізації.

Складність самої процедури реєстрації новоствореної громади, проблеми фінансування та проведення бюджетних розрахунків, відсутність висококваліфікованих кадрів, недосконалість існуючих механізмів об'єднання, слабкість законодавчої бази призводить до численних порушень чинного законодавства та значно сповільнює процеси децентралізації, не зважаючи на привабливість самої ідеї.

На сьогодні одним із найуспішніших прикладів створення об'єднаної територіальної громади в Одеській області є Балтська ОТГ. До складу Балтської ОТГ ввійшли місто та 16 колишніх сільських рад – 27 населених пунктів із населенням у цілому 45 тис. чоловік. За словами начальника фінансового управління Балтської міської ради Л. В. Паламарчук, завдяки процесу об'єднання громад збільшилася доходна частина бюджету. Передусім за рахунок надходження в розмірі 60 % податку та збору на доходи фізичних осіб.

Отримано з Державного бюджету трансферти - базову дотацію (20 млн. грн.), медичну та освітню субвенції. Щоправда, витрати поспішають за прибутками, адже громада утримує 113 бюджетних установ і 1408 працівників бюджетної сфери [2].

Проаналізувавши доходи бюджету Балтської ОТГ було створено базу витрат першої необхідності, а саме забезпечення харчування в дошкільних та загальноосвітніх закладах, оплата праці, видатки на енергоносії, поточні видатки в частині утримання закладів і установ.

На початку здійснення децентралізації цей процес сприймався як панацея від всіх проблем на місцях. Сьогодні ж прийшло розуміння, що не можливо одномоментно вирішити всі проблеми, що накопичувалися роками.

А отже, потрібно акумулювати кошти та поступово, відповідно до стратегічних планів розвитку ОТГ реалізовувати першочергові проекти.

На труднощі, що виникають в процесі об'єднання громад вказує і керівник Офісу реформ у Одеській області, професор, доктор наук з державного управління Ю. Б. Молодожен, яка відмічає, що крім вже традиційних проблем з інформуванням населення про особливості процесу об'єднання, виникають численні кадрові питання.

Так, на сьогодні в Одеській області 490 органів місцевого самоврядування, з них, залишиться близько 80. А це все живі люди, яких треба або скоротити, або перевести в громаду, що об'єднується. Відповідно, коли сільські голови дізнались, що можуть втратити офіційне місце роботи з хорошою і стабільною для села зарплатою, з їх боку виник спротив [3].

Таким чином, вітчизняний досвід об'єднання громад виявив неготовність як органів місцевого самоврядування так і органів виконавчої влади до системних реформ на місцях та потребує значного коригування та врахування недоліків попереднього періоду.

Література:

1. Про добровільне об'єднання територіальних громад, Верховна Рада України; Закон від 05.02.2015 № 157-VIII. // Із змінами, внесеними згідно із Законами № 676-VIII від 04.09.2015, ВВР, 2015, № 37-38, ст.371 № 835-VIII від 26.11.2015, ВВР, 2016, № 2, ст. 17 № 925-VIII від 25.12.2015, ВВР, 2016, № 6, ст.60 № 1789-VIII від 20.12.2016, ВВР, 2017, № 2, ст.26 № 1851-VIII від 09.02.2017, ВВР, 2017, № 13, ст. 144 № 1923-VIII від 14.03.2017, ВВР, 2017, № 17, ст. 203 № 2233-VIII від 07.12.2017, ВВР, 2018, № 2, ст. 8 № 2379-VIII від 03.04.2018, ВВР, 2018, № 20, ст.190 № 2621-VIII від 22.11.2018, ВВР, 2019, № 2, ст. 9, № 348-IX від 05.12.2019, ВВР, 2020, № 13, ст. 69 № 562-IX від 16.04.2020. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/157-viii>
2. Делегація Новоодеського району ознайомилися з досвідом Балтської об'єднаної територіальної громади.
URL: <https://novodrayrada.mk.ua/634-delegatsiya-novoodeskogo-rajonu-oznajomilisya-z-dosvidom-bashtanskoji-ob-ednanoji-teritorialnoji-gromadi>
3. Молодожен Ю. Б. Самодостатність територіальних громад: системний підхід : [моногр.] / Ю. Б. Молодожен. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2010.– 370 с.
4. Об'єднання громад URL: <https://decentralization.gov.ua/gromada>

Чумаченко К., студент
Науковий керівник - Кубко В., к. філос. н., доцент кафедри
інформаційної діяльності та медіа-комунікацій
Одеський національний політехнічний університет
(Одеса, Україна)

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

У сучасних умовах політична система України знову підпадає під шквал критики з боку суспільства і громадськості. Критика звісно небезпідставна, а також її висловлюють і міжнародні організації. Однак, проблеми політичної системи здебільшого знаходяться не лише у верхівці влади, а також у нижчих (базових) ланках цієї системи – виборцях.

У ХХІ столітті демократію та її види серед українських науковців вивчали Н. Баранов, М. Багмет, С. Головатий, С. Гусарев, В. Забігайло, А. Заєць та ін.

Відповідно до Конституції України, в країні нині демократичний устрій, однак варто мати на увазі, що демократія має свої види. Серед тих, які підпадають під ознаки української політичної системи такі:

1. Мажоритарна демократія – режим, в якому політичні партії змінюють один одного, а правляча коаліція формується за принципом більшості.

2. Неліберальна демократія (також фіктивна демократія) – політична система, що має деякі формальні ознаки демократії, наприклад вибори, але виключає реальні механізми та інститути народовладдя, такі як свобода слова, свобода зібрань, незалежний суд, поділ законодавчої і виконавчої гілок влади та ін.

3. Буржуазна демократія – у «лівому», особливо марксистському суспільствознавстві, позначення форми політичного устрою, заснованого на визнанні принципів народовладдя, свободи і рівності громадян при реальному пануванні буржуазії [2, с. 57].

Аналізуючи українську політичну систему, можемо знайти багато спільного зі згаданими вище типами демократії. Є сенс говорити про наявні проблеми в українській політиці, зокрема, та суспільстві загалом. Оскільки предметом розгляду визначено шляхи підвищення ефективності і функціонування політичної системи, то варто звернути увагу на вирішення наявних проблем, а для цього необхідно визначити основні помилки усіх ступенів української політичної ієрархії.

Зазначимо, що суспільство свою увагу здебільшого концентрує на верхівці ієрархічної піраміди і за будь-яких обставин буде звинувачувати лише владу. Однак, якщо розглянути всю схему потрапляння певних осіб

до влади, то цілком логічно прийдемо до того, щоб без волі народу, яку він виявляє на виборах (президентських чи парламентських), сьогоднішня керівна еліта не була б у владі. Тому можна зробити висновок, що проблема саме у свідомості потенційного електорату та його виборі, точніше, у принципах і методах вибору.

Таким чином, маємо справу з таким типом демократії, як охлократія. Поняття «охлократія» (від грец. «натовп» + «влада») – це вироджена форма демократії, заснована на мінливих примхах натовпу, що постійно потрапляє під вплив демагогів чи популістів [5]. Здебільшого охлократія характерна для країн чи народів, де відбуваються кризові періоди чи революції. В Україні з 2014 року це ще й військові дії (законодавчо – військовий конфлікт) на Сході країни.

Охлократія особлива тим, що народ не може бути раціональним та конструктивним у методах свого вибору. Тим самим він перетворюється на масовий натовп, який не усвідомлює своїх дій. Цим натовпом уміло користуються недоброчесні політики, які готові йти на вагомні поступки, використовувати яскраві лозунги (звісно, здебільшого популістського характеру), щоб привернути увагу більшості та бути обраним. Після чого дії обранців можуть радикально відрізнятись від їхніх слів та обіцянок, а набраний на виборах рекордний рейтинг довіри народу вже у кінці строку перебування у владі стане мінімальним [4].

Подібну ланцюгову реакцію можна перервати багатьма способами, однак, варто звернути увагу на найбільш успішні кейси з вирішення таких питань. Звісно, не варто звертати увагу лише на досвід інших держав і їх політичні системи, адже перелаштування української політичної системи на іншу займе багато часу, зусиль та коштів платників податків.

Варто звернутись до головних принципів капіталізму, один з яких – меритократія. Це принцип управління, згідно з яким керівні пости повинні займати найбільш здібні люди, незалежно від їхнього соціального чи економічного походження. Меритократія передбачає створення початкових умов для об'єктивно обдарованих і працелюбних людей, щоб вони в майбутньому мали шанс зайняти високе суспільне становище в умовах вільної конкуренції. Бо, як правило, в держкомпаніях і держструктурах призначення відбуваються не на засадах знань і досвіду. До уваги беруться зовсім інші чинники: родинні чи політичні зв'язки, фінансова взаємозалежність політиків і бізнесменів чи олігархів [3].

Прикладом може слугувати відсутність у засобах масової комунікації (тим більше – міжнародних) оголошень про те, що українська держкомпанія має вакансію генерального директора. На жаль, таких випадків критично мало, що свідчить про закритість системи, де є місця тільки для «своїх» людей. Така закритість і відсутність здорової ринкової

конкуренції призвело до зниження ефективності функціонування не лише окремих держкомпаній, а й держави в цілому, що також впливає на всю політичну систему.

Саме вільна конкуренція є основним чинником здорової ринкової, капіталістичної економіки, коли на ринку виживає лише якісний товар чи послуга. Наприклад, тисячі міжнародних компаній, які довели світу свою цінність саме через якісний товар чи послугу. Apple, Google, Microsoft є найдорожчими компаніями світу бо вони виготовили кращий продукт, ніж інші. На основних ознаках капіталізму, а отже й відборі якісного продукту, мають базуватись принципи вибору того чи іншого кандидата на керівну посаду.

Таким чином, сьогоденній стан політичної системи і суспільства потребує перезавантаження та оновлення. Звісно, систему можна певним чином трансформувати, у тому числі завдяки меритократії. Адже таким способом управління керується не лише низка найуспішніших держав, а також і транснаціональні компанії, які сьогодні є флагманами світової економіки, що успішно ведуть соціально відповідальний бізнес та, як наслідок, користуються лояльністю споживачів.

Список використаної літератури:

1. Багмет М. О. Історія та практика державного управління і місцевого самоврядування в Україні : у 2 т. / М. О. Багмет, В. М. Ємельянов. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – Т. II. – Вип. 9. – 236 с.
2. Баранов Н. А. Современная демократия: эволюционный подход / Н. А. Баранов. – СПб. : Балт. гос. техн. ун-т., 2007. – 208 с.
3. Зашев П. Меритократия – европейская ценность, о которой забывают в Украине [Електронний ресурс] / Петер Зашев // Європейська правда. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.eurointegration.com.ua/rus/experts/2015/01/7/7029402/>.
4. Малина В. Охлократія в метакатегоріях потворного й низького [Електронний ресурс] / Валерій Васильович Малина // Южная правда. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: http://www.up.mk.ua/mainpage/show_item/30788.
5. Сіренко В.Ф. То що нас очікує — охлократія, авторитаризм чи парламентська республіка? [Електронний ресурс] / Василь Федорович Сіренко // Голос України. – 2005. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.golos.com.ua/article/226800>.

Шевченко Б.

старший викладач кафедри міжнародних відносин та права

Зеленін М., студент

Одеський національний політехнічний університет

(Одеса, Україна)

**МІЖНАРОДНА ПОЛІТИКА І ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
СУЧАСНОСТІ**

Міжнародна політика – це взаємовідносини між двома і більш державами, а зовнішня політика – зовнішня дія однієї держави. Зовнішня політика держави формується насамперед під впливом внутрішніх факторів.

Міжнародні відносини - це сукупність політичних, економічних, дипломатичних, культурних, науково-технічних, військових, гуманітарних зв'язків і взаємозв'язків між державами і групами держав, а також між суспільствами рухами та організаціями, які діють на міжнародній арені. Французький соціолог і політолог Раймон Арон (1905 – 1983) відзначав, що “міжнародні відносини між політичними одиницями, а їх зміст складають відносини між державами, саме міжнародні відносини”.

Специфіка міжнародної політики і політичного процесу розкривається через аналіз їх структурних елементів, в першу чергу, суб'єктів.

Основним суб'єктом світового суспільства, світового політичного процесу (і міжнародного права) є держава. Її політика визначає характер міжнародних відносин, безпосередньо впливає на сутність свободи і рівнів добробуту громадян, на людське життя. Саме за допомогою держави народи і нації організовано представляють свої інтереси на світовій арені.

Держава – єдиний суб'єкт міжнародного процесу, який володіє суверенітетом. Категорія “національно-державний суверенітет” має два аспекти – внутрішній і зовнішній.

Перший аспект означає свободу вибору кожним народом свого способу економічного розвитку, політичного режиму, наявність у державі власного законодавства.

Другий аспект передбачає невторгання держави до внутрішніх справ один одного, їх рівність і незалежність.

В основі діяльності будь-якої держави на міжнародній арені знаходиться національний інтерес, який представляє собою усвідомлення і відображення в діяльності політичних лідерів держави його корінних потреб. Відомий американський політолог Г. Моргентау (1891 – 1967) вважав, що саме концепція інтересу, яка виражена у категоріях сили, рятує

від “моралізованих крайнощів і політичної безрозсудності”. Слід розглядати державу як політичну спільність, яка дбає про свої інтереси, що визначені в силовому вираженні.

Після Другої світової війни у світі сформувалась блокова двополюсна політика, яка витрачала великі матеріальні, природні і фінансові ресурси і просувала людство у бік всесвітньої катастрофи. Аж до початку 60-х рр. “холодна війна” розгорталася у напрямку зростання: вона наближалася до “гарячої”. Карибська криза (1962 р.) свідчить про реальну можливість взаємного знищення протилежних військово-політичних блоків.

Події, які відбувалися у другій половині ХХ століття, особливо в останнє десятиріччя, значно змінили політичну ситуацію в світі. Ці події ще не в повній мірі проаналізовані, але найбільш важливі з них – очевидні.

По-перше, розпад СРСР і крах соціалізму.

По-друге, у світового населення з’явився так званий «золотий мільярд».

По-третє, на місці колишнього соціалістичного співтовариства виникло 27 суверенних держав.

По-четверте, зростання населення у малорозвинутих в економічному відношенні країнах.

По-п’яте, загострилися відносини між високо розвинутими державами і відсталими в своєму розвитку країнами «третього світу».

По-шосте, значно змінилась роль на міжнародній арені США, які стали абсолютним лідером сучасного світу.

Таким чином, сучасна дійсність світу представляє собою яскраву і неоднозначну картину. З одного боку, у світі загострилися колишні суперечності, а з другого – виникли нові соціальні труднощі і суперечності. Відбулося послаблення соціальних суперечностей у Західній Європі і Північній Америці, але посилились і загострилися суперечності в країнах Сходу і в “третьому світі”, між Північчю і Півднем. Очевидно, можна казати про нову епоху всесвітньої історії, яка характеризується глибокими демократичними змінами, затвердженням нового економічного і політичного порядку, локальних конфліктів і глобальних проблем.

Значне місце в світовій політиці займають глобальні проблеми. Яка їх сутність, яке їх походження і які шляхи їх вирішення?

Глобальні проблеми сучасності (ГПС) — це головні проблеми, від вирішення яких залежить саме існування, збереження і розвиток цивілізації. Умовно їх можливо об’єднати в декілька основних груп:

1. Група проблем переважно соціально-політичного характеру:
 - запобігання ядерної війни;
 - зниження рівня гонки озброювання, роззброювання;

- формування анти насильницького світу на підставі затвердження довіри між народами, зміцнення системи спільної безпеки.

2. Група соціально-економічних проблем:

- подолання слабко розвинутої і пов'язаної з нею злидності та культурної відсталості;

- пошук шляхів вирішення світового енергетичного, сировинного і продовольчого кризи;

- оптимізація демографічної ситуації, особливо у країнах, які розвиваються;

- освоєння в мирних цілях космічного простору і Світового океану.

3. Група соціально-екологічних проблем:

- поліпшення складу газової оболонки атмосфери;

- гармонічний розвиток живої і неживої природи;

- раціональне використання природнього потенціалу планети;

- запобігання шкідливого впливу на природу військової діяльності.

4. Група проблем, яка відноситься до людини:

- дотримання соціальних, економічних, політичних, індивідуальних прав і свобод;

- ліквідація голоду, епідемічних захворювань, неосвіченості;

- духовний розвиток людини;

- подолання відчуження людини від природи суспільства, держави, інших людей і результатів власної діяльності;

- подолання відчуження людини від політики і міжнародних відносин.

При всіх своїх розбіжностях ГПС мають спільні характерні ознаки, які виділяють їх серед інших проблем сучасності. Вони мають планетарний, всесвітній характер, займають інтереси усіх народів і держав; погрожують усьому людству у випадку, якщо вони не будуть своєчасно вирішуватись; потребують для свого вирішення об'єднаних і невідкладних зусиль усіх держав і народу.

Висновок. Економічна криза, яку переживає Україна, необхідність реформ, оновлення промислової та сільськогосподарської технології потребують іноземних інвестицій, використання досвіду передових країн світу, розвитку господарських зв'язків, активної участі в економічних і фінансових європейських та світових структурах. На це і повинна бути спрямована зовнішньо політична діяльність України.

Такий зовнішньо політичний курс закріплений ст. 18 Конституції України: «Зовнішньополітична діяльність України спрямована на забезпечення її національних інтересів і безпеки шляхом підтримання мирного і взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співтовариства за загально визнаними принципами і нормами міжнародного права».

Література:

1. Бодуен Ж. Вступ до політології. – К., Основа, 2008.
2. Бодуен Жан. Вступ до політології. – Київ: “Основа”, 2007.
3. Мельник В.А. Политология, Учебник. 3-е изд. – Минск, ВШ, 2009.
4. Василенко И. А. Политическая глобалистика : Уч. пос. – М.: Логос, 2008.
5. Гаджиев К. С. Введение в геополитику. – М.: «Логос», 2007.
6. Гаджиев К. С. Политическая философия. – М.: «Экономика», 2009.
7. Ильин В. В. Политология. 2-е изд. – М.: Кн. дом “Ун-т”, 2009.
8. Ирхин Ю. В., Зотов В. Д., Зотова Л. В. Политология. – М., Юрист, 2009.
9. Мухаев Р. Т. Политология: учеб. для вузов. - М.: «Приор», 2007.
10. Нартов Н. А. Геополитика: учеб. для вузов. – М.: Юнити, 2007.
11. Общая и прикладная политология. Под ред. Жукова В. И. и Краснова Б. И. – М., МГСУ, Союз, 2007.
12. Основи політології. – К., Либідь, 2008.
13. Политологический словарь / Под ред. В. Ф. Халипова. – М.: Высшая школа, 2005.
14. Политологический словарь / Под общ. ред. В. И. Астаховой и Н. И. Панова - Харьков: Прапор, 2007.

СЕКЦІЯ 4

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ, ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ ЯК ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО СОЦІУМУ В УКРАЇНІ

Воробйова Г.

канд. іст. наук., доцент кафедри міжнародних відносин та права
Одеський національний політехнічний університет
(Одеса, Україна)

ГЕНДЕРНИЙ БАЛАНС У БОКСІ ХХ І ХХІ СТ.

Головна мета гендерного питання заявлена у першому міжнародному правовому документі XVIII століття – Декларації незалежності США (1776 р): «We hold these truths be self-evident, that all men are created equal, that they are endowed by their Creator with certain unalienable Rights, that among these are Life, Liberty and the pursuit of Happiness» («Ми виходимо з самоочевидною істиною, що усі люди створені рівними і наділені... невідчужуваними Правами... Життя, Свобода і прагнення до Щастя» [1]).

Гендерне прагнення до Щастя це правова рівноправність жінок, яка входить в основні права людини, гарантовані міжнародними і національними програмними документами. Зокрема, Загальна Декларація прав людини підкреслює: «кожна людина повинна володіти усіма правами та свободами, проголошеними, без якоїсь відмінності статі». Конвенція ООН «Про ліквідацію усіх форм дискримінації щодо жінок» відмічає, що держави-учасниці приймають (в різних сферах), усі відповідні заходи для забезпечення всебічного розвитку і прогресу жінок, з тим, щоб гарантувати їм здійснення і користування правами людини і свободами на основі рівності з чоловіками. Також Конвенція конкретизує однакові можливості активно брати участь у заняттях спортом і фізичною підготовкою; у заходах, пов'язаних з відпочинком, та у всіх царинах культурного життя [2].

Правонаступність міжнародних конвенцій декларували Конституція України (ст. 24) «Рівність прав жінки і чоловіка забезпечується наданням жінкам рівних з чоловіками можливостей у громадсько-політичній і культурній діяльності, у здобутті освіти і професійній підготовці..» [3], та Закон України «Про фізичну культуру і спорт» (ст.4), де підкреслено, що засадами державної політики у сфері фізичної культури і спорту є забезпечення гуманістичної спрямованості та пріоритету загальнолюдських цінностей, справедливості, взаємної поваги та гендерної рівності [4].

Спорт є одним із засобів (сфер) позитивного впливу на встановлення гендерного балансу, що демонструють Олімпійські Ігри. Кожна країна, яка бере участь у змаганнях, повинна слідувати одним і тим же правилам і грати на одному полі, а можливість представляти свою країну і зустрічатися з сильними, талановитими спортсменками-суперницями з усього світу відкриває широкі перспективи, формує характер, волю, патріотизм та інтернаціоналізм. Олімпійські ігри стали еквалайзером у жіночому спорті.

В Олімпійських іграх жінки приймали участь ще у стародавньому світі, потім у ХХ ст., але тільки в деяких подіях. Наприклад, жіночий бокс у Олімпійських Іграх 1904 р. у Сент-Луїсі (США) визнали тільки, як подію дисплея, в демонстраційному бою. В змагальну програму жіночий бокс не потрапив і, навіть, був забороненим в багатьох країнах. Ведучий ідеолог, засновник і Почесний Президент Міжнародного Олімпійського Комітету П'єр де Кубертен активно виступав проти участі жінок в Олімпійських змаганнях. І тільки у 1970-х роках жінки почали серйозно готуватися до рингу, зустрічаючи і долаючи труднощі, аж до судових позовів про дискримінацію за ознакою статі, що сприяли росту жіночого боксу [8].

В 1988 р. жіночий бокс відродила Шведська асоціація аматорського боксу. У 90-х роках ХХ ст. жінки були санкціоновані до боксу в Канаді і європейських державах: Данії, Норвегії, Угорщині, Фінляндії, Швеції та ін. Діяльність спортивних організацій теж сприяла вирішенню питання гендерної рівноваги в боксі. Організація «Gold Gloves» («Золоті рукавички»), заснована наприкінці 20-х років ХХ ст., як щорічний турнір з аматорського боксу, відкрила свій турнір для жінок у 1990-х роках, а з часом, почала проводити турніри для жінок-борців. Міжнародна асоціація аматорського боксу – АІВА (Amateur International Boxing Association заснована у 1946 р.) США санкціонувала жіночий аматорський бокс. Наприкінці 90-х були створені організації суто жіночого боксу: Міжнародна жіноча федерація боксу ІВВФ (International Womens Boxing Federation) – 1992 р., Нью-Йорк; Міжнародна асоціація жінок-боксерів ІФВА (International Female Boxers Association) – 1997 р., штат Невада; Жіноча Міжнародна асоціація аматорського боксу (WIBA) – 2000 р.; (Womens International Boxing Association) з професійного боксу (Колумбія).

В історії професійного боксу відомі жінки-бійці початку ХХІ ст.: Лайла Амарія Али (донька боксера Мухаммед Али) – американський професійний боксер, яка провела 24 переможні бої, (в тому числі 21 – нокаутом), носила титули чемпіонки світу по версіям ІВА, WIBA і ІВВФ; Жакі Фрейзер-Лайд (донька боксера Джо Фрейзер) – 13 перемог (9 – нокаутом) та ін. [9].

Жіночий бокс став офіційним Олімпійським видом спорту за рішенням правління виконкому Міжнародного Олімпійського Комітету у 2009 р. Жак Рогге – глава МОК відмітив, що жіночий бокс сильно прогресував за останній період, і тепер прийшов час включити його в Олімпіаду. АІВА розробила 3 вагові категорії для жінок-боксерів, які були представлені на Олімпіаді в Лондоні 2012.

У вересні 2010 р. пройшов чемпіонат світу з боксу в Бриджтауні (Барбадос), як, можливо, перший кваліфікаційний відбір жінок-боксерів на Олімпійські Ігри 2012 р. На чемпіонаті жінки-переможниці завоювали 10 золотих, 10 срібних та 21 бронзову медаль. Серед призерів були: Кеті Тейлор (Ірландія) – золота медаль, Катерина Кужель (Україна) та Нікола Адамс (Англія) – срібло; Татяна Коб и Лілія Дурнева (Україна) – бронза [5].

На Олімпійських Іграх в Лондоні в 2012 р. у жіночому боксі медалі завоювали: Нікола Адамс (Англія) – першу олімпійську золоту медаль в класі 112 фунтів, золото також виграли Кларесса Шілде (США) у вазі до 75 кг та Кеті Тейлор (Ірландія) у вазі до 60 кг; окрім цього були розіграні 3 срібні і 6 бронзових медалей. Лондонські Ігри були першою Олімпіадою, у якій з кожної країни-учасниці, як мінімум, була

представлена одна спортсменка, жінки приймали участь у всіх видах спортивних подій.

В літніх олімпійських іграх 2016 р. (Ріо-де-Жанейро) взяли участь 36 жінок-боксерів (із загальної кількості 286 боксерів), які були нагороджені 12 медалями, з них золото отримали: Нікола Адамс у вазі до 51 кг, Естель Мосселі (Франція) у вазі до 60 кг, Кларесса Шілдс (США) у вазі до 75 кг. [9].

В жіночому боксі України ще немає олімпійських нагород, але є видатні призери світового та європейського рівня: Аліна Шатерникова у 1999 році виграла пояс чемпіонки Європи з версії WIBF, а у 2002 завоювала титул чемпіонки світу WBF; чемпіонка світу Лариса Березенко; Анжеліка Торська – двократна чемпіонка Європи з аматорського боксу; Марія Бова – чемпіонка світу 2012 р., призер чемпіонатів Європи 2011, 2018, 2019 рр.; Ганна Охота – українська призерка з боксу чемпіонату світу 2018 р і призер чемпіонату Європи 2018/2019 рр. У світовому рейтингу значаться українські жінки-боксери: Оксана Романова, Олена Медведенко, Валерія Бойко, Аліна Михайлова, Аліна Самсонова, Юлія Єрмакова. За підтримки Федерації боксу України створена команда «Українські левиці», яка проводить матчеві зустрічі-шоу з командами різних країн. До неї увійшло багато перших номерів збірної [6].

Сучасний український жіночий бокс потребує не лише відповідного фінансування, а й більш широкого представлення його успіхів та проблем в інформаційному просторі [7].

Таким чином, слід приділяти першочергову увагу поліпшенню становища жінок, як в спорті, так і через спорт. Олімпійський рух і адміністратори повинні завжди прагнути просувати рівні можливості для жінок, як учасниць спортивних змагань, так і області адміністрування і коучингу; а також повинні забезпечувати стимули та освітні і тренувальні програми для спортсменів, спортивних лідерів у підтримку даної цілі. Усі учасники олімпійського руху повинні просувати через спорт мирне суспільство, засноване на фундаментальних принципах и цінностях, притаманних цивілізованому суспільству, що і є прагненням до щастя.

Література:

1. Всеобщая декларация прав человека. ООН - 1948 г- (ст.2, 24, 27, 28, 29) [www/un.org/documents/decl_conv/declarayions/dec](http://www.un.org/documents/decl_conv/declarayions/dec)
2. Конвенції про ліквідації всіх форм дискримінації в отношении женщин.ООН - 18 декабря 1979 г. - ст.3, ст. 10-г, 13-с, ст. 27 - https://www.un.org/documents/decl_conv/conv
3. Конституція України – 1996/2020 – ст. 24 - zakon.rada.gov.ua
4. Про фізичну культуру і спорт: Закон України -1993 / 2019 р. - ст.4 - zakon.rada.gov.ua

5. В программе Олимпийских игр появился женский бокс-
lb.ua/sport/2009/08/14/5330_v_programme_
6. Женский бокс в Украине: кто эти храбрые девушки и как они выглядят – 29 августа 2018. - [segodnya.ua/sport/boxing/zhenskiy-boxes-v-ukrain....](http://segodnya.ua/sport/boxing/zhenskiy-boxes-v-ukrain...)
7. Павлова Елена, Катерина Макаревская. Бой по женскому сценарию: скитання чемпіонок...-17 мая 2019 г. – [segodnya.ua/sport/boxing/boypozhenskomu-scenariyu....](http://segodnya.ua/sport/boxing/boypozhenskomu-scenariyu...)
8. Права женщин и гендерное равенство: Справочник для национальных правозащитных институтов Варшава 2012-
<http://www.osce.org/odhr>
9. Encyclopedia Britannica - [britannica.com/sports/boxing/ Women-in-boxing....](http://britannica.com/sports/boxing/Women-in-boxing...)

Воробйова Г.

канд. іст. наук., доцент кафедри міжнародних відносин та права

Ідрісова М., студентка

Одеський національний політехнічний університет
(Одеса, Україна)

ПРАВОВІ ЗАСАДИ РЕГУЛЮВАННЯ ЖІНОЧОГО ОЛІМПІЙСЬКОГО РУХУ

МОК є лідером і каталізатором олімпійського руху. В Олімпійській хартії зазначено: «Мета олімпійського руху полягає в тому, щоб сприяти побудові мирної і кращої спільноти шляхом навчання молоді за допомогою спорту, який практикується у відповідності до олімпізму та його цінностей» (Олімпійська хартія, глава 1, правило 1.1). Олімпізм – це філософія життя, що підносить і об'єднує в єдине ціле якості тіла, волі та розуму. Олімпізм, поєднуючи спорт з культурою та освітою, прагне створити образ життя, заснований на радості від зусиль, освітньої цінності доброго прикладу, соціальної відповідальності та повазі до універсальних, фундаментальних етичних принципів.

Міжнародний олімпійський комітет є головним органом боротьби за рівноправність серед атлетів. МОК уже кілька років активно направляє міжнародні федерації та національні олімпійські комітети (НОК) до рішення питань активної участі жінок в спортивному житті.

МОК виступає за участь жінок на всіх рівнях, заохочуючи національні олімпійські комітети (НОК) і міжнародні федерації (МФ) розширювати присутність жінок в спорті на всіх рівнях. Число жінок-спортсменок на Олімпійських іграх наближається до 50 відсотків. З 2012 р. жінки приймали участь у всіх олімпійських видах спорту. Всі нові

види спорту, які будуть включені до Ігор, повинні містити жіночі події. МОК збільшив кількість жіночих заходів у рамках олімпійської програми у співпраці з МФ і організаційними комітетами. У жовтні 2018 року Юнацькі Олімпійські ігри (YOG) в Буенос-Айресі стали першими, повністю збалансованими за статтю учасників олімпійською подією.

Відповідно НОК України збільшив кількість жіночих заходів по олімпійській програмі.

Конституція України підкреслює (ст. 24, 49, 92-6), що держава дбає про розвиток фізичної культури і спорту. Відповідно до закону, фізична культура є складовою частиною загальної культури суспільства, спрямованої на зміцнення здоров'я, розвиток фізичних, моральних і вольових якостей людини, а також інтелектуальних здібностей з метою гармонійного формування особистості. Спорт – це особлива сфера насолоди і неупередженого порівняння людей за допомогою змагальної діяльності. Основними завданнями фізичної культури і спорту є постійне поліпшення стану здоров'я, фізичного і духовного розвитку населення, економічний і культурний прогрес в розвитку суспільства, а також утвердження міжнародного авторитету України у світовому співтоваристві (Закон України «Про фізичну культуру і спорт»). Держава і законодавство України надають громадянам право займатися фізичною культурою і спортом незалежно від їх походження, соціального і майнового стану, раси і національності, статі, освіти, релігійних переконань, роду і характеру діяльності, проживання та забезпечення гуманістичної спрямованості та пріоритету загальнолюдських цінностей, справедливості, взаємної поваги та гендерної рівності.

Історично склалося так, що в Україні художня гімнастика вважається одним з найбільш раніше сформованих і популярних видів спорту. Перші радянські гімнастки України, призери олімпійських ігор: Гельсінкі 1952 р. – Марія Гороховська (2 зол. і 5 сріб. медалей загалом) та Ніна Бочарова (2 зол і 2 сріб.); Мельбурн 1956 р. – Лариса Латиніна (25 зол., 15 сріб., 6 бронз.); також Мельбурн 1956 р. – Поліна Астахова (12 зол., 5 сріб., 3 бронз. медалей), які завоювали медалі і в наступних олімпіадах. Багато українських гімнасток, такі як Людмила Савінкова, Любов Середа, Аліна Максименко, Ганна Бессонова, Тамара Єрофєєва, Ірина Дерюгіна, Елеонора Романова, Оксана Скальдїна, Наталія Годунко, Олена Вітриченко, Катерина Серебрянська, Олександра Тимошенко – є кращими серед світових. Найвідомішою і найсильнішою школою художньої гімнастики в Україні є Школа Дерюгіних (Альбіна та Ірина) в Києві.

Участь жінок в спорті не обмежується суто «жіночим» спортом. Найвище досягнення країни на Олімпійських іграх незалежної України було в 2004 році. В Україні на Іграх XXVIII Олімпіади в Афінах (2004) жінки завоювали найбільшу кількість медалей – 31 (5 золотих, 4 срібних,

22 бронзові): Олена Костевич (стрільба з пневматичного пістолета), г-жа Ірина Мерлен – боротьба (48 кг), Наталія Скакун – важка атлетика (до 63 кг), Яна Клочкова – плавання. Яна Клочкова в 2004 році стала першою жінкою, яка виграла поспіль дві олімпійські золоті медалі в індивідуальних змаганнях на 200 та 400 метрів.

У Пекіні 2008 року на Іграх ХХІХ Олімпіади Україна представила команду з фехтування (шабля, збірна), спортсмени якої завоювали золоті медалі: Ольга Жовн, Галина Пундик, Олена Хомров, Ольга Харлан. Ольга Харлан – трьохкратна чемпіонка світу з фехтування на шаблях, має дві золоті медалі на Олімпійських іграх і в даний час очолює рейтинг Міжнародної федерації фехтування (жінки Олімпійських ігор 2004 року уперше приймали участь у шабельному фехтуванні).

ХХХІ літні Олімпійські ігри Ріо-де-Жанейро (2016 р.) принесли Україні 11 медалей і шість з них, виграні жінками. Срібні медалі, завойовані командою фехтування (шабля, команда): Ольга Харлан, Комащук Аліна, Краватська Олена, Вороніна Олена та бронзова медаль художньої гімнастики (багатоборство) Ризатдінова Ганна.

За період незалежності Україна завоювала на Олімпійських іграх 1991 – 2018 рр.: 119 медалей (36-золотих, 27- срібних, 56 – бронзових).

Багато учасників Олімпійського руху проявили значні ініціативи по забезпеченню гендерної рівності. Але попереду ще багато задач, які потребують вирішення. МОК підкреслює необхідність усунення дисбалансу в коучінгу. МОК презентував проект розгляду гендерної рівності, у якому були прописані 25 рекомендацій, за допомогою яких федерації зможуть поліпшити «гендерну ситуацію» в кожному конкретному виді спорту. І не тільки балансом з точки зору кількості атлетів, але і присутності жінок на керівних ролях в олімпійському русі.

Література:

1. Закон України «Про фізичну культуру і спорт». 1993/2019 ст. 3, 4 zakon.rada.gov.ua
2. Конституція України 1996/2020 р.р. - ст.ст. 24, 49, 92-6 - zakon.rada.gov.ua
3. Заклади культури, фізичної культури і спорту України у 2017 році - Статистичний збірник - Державна служба статистики України - Київ - 2018 - 95 с.
4. Звіт Національного Олімпійського Комітету України 2019 р. – пос-ukr.org/en/
5. Котляр О., Стадниченко К. «Динамо» провідна сила українського спорту. - Олімпійська арена - № 7, 2017.
6. Савчик А. Звичка перемагати - Олімпійська арена - № 9, 2019, с.130.
7. Твій перший олімпійський путівник/ заг. ред. М. М. Булатової - вид. 2-ге. доп.- К.: Олімпійська література, 2007. – 104 с.

8. Чемерис І. Робота по-олімпійські: стратегія і дії. - Олімпійська арена - № 12, 2019. - с.75
9. International Olympic Committee - olympic.org/ioc-members-list
10. Nation Olympic Committee – noc-ukr.org/en/Olympic/winners/
11. Promotion of Gender Equality in Sport IOC/EVANS, Jason.-noc-ukr.org/en/Olympic/winners

Загурский А.

ст. преп. кафедры физического воспитания и спорта

Небож И.

ст. преп. кафедры физического воспитания и спорта
Одесский национальный политехнический университет
(Одесса, Украина)

**РОЛЬ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ, СПОРТА И ЗДОРОВОГО
ОБРАЗА ЖИЗНИ НА УКРАИНЕ**

Введение. XXI век – это век значительных социальных, технических, биологических преобразований. Поэтому стремительные изменения и от того влияние неблагоприятных факторов на состояние здоровья молодого организма настолько большое и вместительное, что внутренние защитные функции организма не успевают с ними бороться [4]. Лучшим противодействием им являются регулярные занятия физическими упражнениями, которые помогают восстановлению и укреплению здоровья, адаптации организма к условиям внешней среды, а также ведения здорового образа жизни.

Цель исследования: показать важность и необходимость физического воспитания и здорового образа жизни, и определения их роли в процессе формирования современного социума в Украине.

Понятие «культура» можно определить как степень раскрытия возможностей личности в различных сферах деятельности.

Физическая культура – это очень широкое, сложное понятие. Оно включает в себя все достижения, накопленные в процессе совместной исторической практики: уровень здоровья, спортивного мастерства, науки, произведений искусства, связанные с физическим воспитанием, а также материальные (технические) ценности (спортивные сооружения, инвентарь и т.п.) [4].

Физическая культура и спорт представляет собой общественное явление, которое плотно связано с экономикой, культурой, общественно-политическим укладом, сохранением здоровья, воспитанием. Физическая культура и спорт являются не только эффективным средством физического развития человека, укрепления и сохранения здоровья,

сферой общения и выявления социальной активности людей, разумной формой организации и проведения досуга, но и, безусловно, влияет на другие стороны человеческой жизни: трудовую деятельность, структуру морально-интеллектуальных характеристик, этических идеалов, авторитет в обществе, ценностные ориентиры, то есть в целом на общество Украины [3].

К главным аспектам образа жизни можно отнести следующие:

- решающим фактором, определяющим образ жизни, является социально-исторические условия;
- понятие образа жизни может применяться на трех различных уровнях, а именно: можно рассматривать образ жизни всего общества, различных социальных групп и, наконец, отдельно взятой личности [2].

Образ жизни – это не просто сумма различных видов жизнедеятельности, а их закономерная целостная система, охватывающая все сферы бытия личности или социальной группы; изучение образа жизни требует комплексного подхода, который должен осуществляться силами философов, социологов, педагогов, психологов и представителей других дисциплин; образ жизни является интегральной характеристикой жизнедеятельности и поэтому должен рассматриваться в связи со всей совокупностью условий жизни (социальных, естественно-биологических, бытовых, психолого-педагогических) [1].

Заключение. Итак, занятия физическими упражнениями, активный двигательный режим имеют большое значение в формировании здорового образа жизни, духовного и физического развития общества Украины. Занятия физическими упражнениями укрепляют здоровье, повышают нервно-психическую устойчивость к эмоциональным стрессам, поддерживают физическую и умственную работоспособность.

Література:

1. Горбатый А. Ю. Физическая культура как фактор формирования здорового образа жизни личности [Электронный ресурс] / А. Ю. Горбатый, А. А. Шиндрик. – 2008. – Режим доступа до ресурсу: <http://conf.vntu.edu.ua/humed/2008/txt/Gorbati.php>.
2. Захарчук А. Физическая культура как важный фактор формирования здорового образа жизни молодежи [Электронный ресурс] / А. Захарчук. – 2019. – Режим доступа до ресурсу: <https://sport.eenu.edu.ua/index.php/sport/article/download/1160/1139/>.
3. Косовская А. В. Формирование здорового образа жизни студенческой молодежи средствами физической воспитания [Электронный ресурс] / А. В. Косовская, А. С. Ровный. – 2015. – Режим доступа до ресурсу: http://journals.uran.ua/ksapc_conference/article/download/57721/53963.

4. Шепеленко Т. В. Физическое воспитание в формировании здорового образа жизни [Электронный ресурс] / Т. В. Шепеленко, А. М. Буц, И. А. Бодренкова. – 2018. – Режим доступа до ресурсу: [http : // metod . kart . edu . ua / uploads / books / fts _36. pdf](http://metod.kart.edu.ua/uploads/books/fts_36.pdf).

Зазімко Н.

ст. викл. кафедри фізичного виховання і спорту

Бондаренко Є., студент

Одеський національний політехнічний університет
(Одеса, Україна)

ЗАСОБИ, МЕТОДИ ТА ПРИНЦИПИ СПОРТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ

До засобів спортивного тренування належать фізичні вправи, які можна поділити на чотири групи: загально-підготовчі, допоміжні, спеціально-підготовчі, змагальні.

Загально-підготовчі вправи спрямовані на всебічний функціональний розвиток гравця із настільного тенісу.

Допоміжні (напівспеціальні) вправи створюють базу для подальшого удосконалення в настільному тенісі. До них можна віднести різні комплекси вправ, які використовують у заняттях зі спеціальної фізичної підготовки (СФП).

Спеціально-підготовчі вправи відіграють провідну роль у тренуванні кваліфікованих гравців із настільного тенісу, містять технічні елементи, різні спеціальні вправи, спрямовані на розвиток потрібних рухових якостей та функціональних можливостей.

Змагальні вправи припускають виконання комплексу рухових дій, які є предметом спортивної спеціалізації, відповідно до існуючих правил змагань.

Методи спортивної підготовки – це засоби роботи тренера й спортсмена, за допомогою яких досягається оволодіння потрібними знаннями, вміннями та навичками, розвиваються відповідні рухові якості. Поділяються на три групи: словесні, наочні, практичні.

До словесних методів належать розповідь, пояснення, бесіда, аналіз і обмірковування. Наочні методи включають правильний, у методичному відношенні, показ окремих елементів або демонстрацію відео-магнітофонних записів, навчальних фільмів.

Практичні методи об'єднують дві основні групи:

1. Методи, переважно спрямовані на засвоєння спортивної техніки, тобто формування рухових умінь і навичок, характерних для настільного тенісу, куди треба віднести вивчення вправ в цілому, або частинами, а також підвідні та імітаційні вправи.

2. Методи, спрямовані на розвиток рухових якостей. У процесі спортивного тренування використовують безперервний та інтервальний методи.

До самостійних практичних методів відносять ігровий та змагальний.

Виділяють такі види підготовки: фізична, технічна, психологічна, тактична, теоретична, інтегральна.

Фізичну підготовку поділяють на такі види:

- загальна фізична підготовка (ЗФП), спрямована на підвищення загальної працездатності;

- спеціальна фізична підготовка (СФГТ), скерована на розвинення спеціальних фізичних здібностей;

- спеціально-рухова підготовка, що передбачає розвиток координаційних здібностей, швидкості реакції на рухомий об'єкт та антиципації (передбачення зони, де падає м'яч).

До психологічної підготовки належать:

- базова підготовка – передбачає психічний розвиток, навчання та освіти;

- тренувальна підготовка – формує мотив і позитивне ставлення до тренувальних занять;

- змагальна підготовка – формує стан «бойової готовності», здібності до зосередження уваги та мобілізації зусиль.

Тактична підготовка передбачає:

- індивідуальну – включає нападаючі, захисні та комбіновані дії в одиночних розрядах;

- групову – містить нападаючі, захисні та комбіновані дії в парних розрядах.

Теоретична підготовка формує у гравців із настільного тенісу спеціальні знання, потрібні для успішної діяльності. Може здійснюватися під час практичних занять і самостійно.

Інтегральна підготовка спрямована на набуття змагального досвіду, підвищення стійкості щодо змагальних навантажень. Може проводитись і під час змагань і модельних занять.

Зазімко Н.

ст. викл. кафедри фізичного виховання і спорту

Бучка Є., студент

Одеський національний політехнічний університет

(Одеса, Україна)

ВИХОВНА РОБОТА І ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ СПОРТСМЕНІВ З НАСТІЛЬНОГО ТЕНІСУ

Фізичне виховання у вищих навчальних закладах освіти відіграє значну роль у формуванні особистості студентів, розкриває їх організаційні здібності, підвищує фізичний розвиток. Як навчальна дисципліна вона є інструментом формування, розвитку, збереження та вдосконалення фізичних якостей організму, фактором зміцнення здоров'я студентської молоді. Настільний теніс є одним із засобів фізичного виховання.

Мета виховної роботи – формування особистості гравця як громадянина і цілеспрямованого спортсмена, відданого своєму улюбленому виду спорту. Звідси – завдання, що вирішуються тренером у процесі виховної діяльності: виховання стійкого інтересу і цілеспрямованості у настільному тенісі, наполегливості, працелюбності, відчуття прекрасного; формування здорових інтересів і потреб, прищеплення потрібних гігієнічних навичок, дисциплінованості.

Виховна робота проводиться згідно з планом, затвердженим завідувачем кафедри у процесі навчально-тренувальних занять, змагань, оздоровчо-туристичних заходів, навчання в секції, а також у вільний від занять час.

Виховання морально-вольових якостей включає формування почуття колективізму, дружби і товарищескості, гідності та честі, обов'язку та відповідальності, скромності й вимогливості до себе, культури поведінки.

Трудове виховання спрямоване на формування працелюбності, в тому числі й спортивної, прагнення домагатися високої якості праці, творчої активності та самостійності. Естетичне виховання сприяє гармонійному розвитку особистості, здатної тонко відчувати красу в житті та спорті.

Виховні засоби:

- особистий приклад та педагогічна майстерність тренера;
- висока організація навчально-тренувального процесу;
- атмосфера працелюбності, взаємодопомоги, творчості;
- дружний колектив;
- дбайливе та уважне ставлення до традицій;
- система морального заохочення;

- наставництво досвідчених спортсменів.

Основні виховні заходи:

- урочистий прийом новачків; проводи випускників;
- перегляд (у тому числі й телевізійний) змагань та їх аналіз;
- змагальна діяльність студентів та її аналіз;
- регулярне підбиття підсумків навчальної та спортивної діяльності студентів;
- проведення тематичних свят;
- зустрічі з видатними спортсменами та тренерами; екскурсії, культпоходи до театру, музеїв, на виставки; проведення тематичних диспутів та бесід; колективні обговорення; оформлення стендів.

Кудлай І.

ст. викл. кафедри міжнародних відносин та права

Мікуліна Т., магістр

Одеський національний політехнічний університет

(Одеса, Україна)

ФІТНЕС-ПОСЛУГИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Соціально-економічні умови життя сучасного суспільства характеризуються значним підвищенням вимог до стану здоров'я майбутніх фахівців, їх підготовленості до майбутньої професійної діяльності і високого темпу життя. Поряд з цим високі інформаційні та емоційні навантаження і, в той же час, низький рівень культури здорового способу життя – невміння ефективно організовувати свою працю і відпочинок, самостійні заняття фізичною культурою і спортом, багатогодинне перебування перед екранами комп'ютерів і телевізорів – викликають синдроми «хронічної втоми» і знижують руховий потенціал населення.

Заняття фітнесом – це комплексне відновлення й підтримка здоров'я: раціональне харчування, очищення організму та індивідуальні програми фізичних навантажень.

Нові технології змінюють світ навколо нас і, звичайно, впливають на всі сфери бізнесу, в тому числі і на індустрію фітнесу. Самі вправи залишилися колишніми: люди як присідали або піднімали штангу сто років тому, так роблять це і сьогодні. Але безумовна популярність фітнесу обумовлена тим, що ті, хто ним займається не виснажують себе тренуваннями і дієтами. Фітнес не втомлює, а тонізує організм. У багатьох європейських країнах фітнес є програмою, спрямованою на зміцнення здоров'я нації. Заняття фітнесом повинні відповідати певним правилам:

- фізичні навантаження повинні враховувати індивідуальні особливості організму людини;

- силові тренування повинні бути регулярними (оптимально – 3 рази на тиждень);

- необхідні регулярні кардіотренування для зміцнення всіх функціональних систем організму.

Цих же принципів слід дотримуватися і в період пандемії, тільки заняття повинні проходити в іншому форматі. У період карантину у сфери послуг тільки один варіант – йти в *on-line*. У зв'язку з обмеженням пересування залишається лише можливість проводити тренування з дому і розвивати напрямок *on-line* марафонів і відео-уроків, проводити заняття в міні-групах або індивідуально. Цим зараз і займаються майже всі клуби. Так є можливість забезпечити індивідуальний підхід тренера до гостя навіть на груповому занятті. Тренер в прямому ефірі веде заняття і контролює, як учасники виконують комплекс вправ, паралельно коментуючи і поправляючи рухи учасників. Крім того, до і після тренування учасники можуть поспілкуватися, поділитися новинами і своїм самопочуттям.

Незважаючи на доступні сучасні технології як, наприклад, Zoom, організувати фітнес-бізнес в он-лайн не так просто. Потрібен не тільки якісний продукт, а й попит на нього. Це на Заході у багатьох клубів є і контент, і досвід роботи з *on-line* аудиторією, а для українських фітнес-клубів вихід в *digital* починається фактично з нуля. Споживача потрібно привчити до нового продукту, а це вимагає часу. Важливо розуміти, що нинішнє зростання попиту на *on-line* послуги вимушене і супроводжується економічними труднощами. Клієнта потрібно всіляко мотивувати.

Однак вважаю, що, як у будь-якої кризи, тут є і свої можливості. Технології вже зараз починають міняти до невпізнання сам підхід до занять спортом і роботу фітнес-клубів. Класичні моделі з дорогим річним абонементом для сучасного міського ритму життя вже не ефективні.

Але фітнес вдома відрізняється від фітнесу в залі. Для досягнення вражаючих результатів дома потрібно багато обладнання, його необхідно десь зберігати, і коштує воно зараз не так дешево. Вдома складніше налаштуватися на роботу, а якщо ти прийшов в зал, то від фітнесу тебе нічого не буде відволікати. У фітнес-клубі особлива енергетика, атмосфера, яка мотивує і налаштовує на результат.

Так чи інакше, багато професіоналів індустрії сходяться на думці, що галузь чекають серйозні зміни: варто шукати нові форми взаємодії з клієнтом. Спільнота однодумців, розвинена інфраструктура, особистий контакт з тренером – все це дійсно залишається конкурентною перевагою сформованої моделі спортивного клубу.

Література:

1. Иванова, Л. И. Веллнес - новый стандарт обслуживания в фитнес-клубах / Л. И. Иванова // Спорт и здоровье: Первый международный научный конгресс. - СПб., 2003. - т. 1. - С. 217-219.
2. Карпей, Э. Энциклопедия фитнеса / Э. Карпей. - М.: Гранд-Фаир, 2003. - 361 с.
3. Клейтон Кристенсен Дилема інноватора. Як нові технології нищать сильні компанії / Кристенсен К. - Yakaboo Publishing, 2017. – 276 с.
4. Кудлай І., Кудлай Т. Сучасні інформаційні технології та оздоровчий фітнес / І. Кудлай, Т. Кудлай // Збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання державно-правового розвитку України» (26-28 червня 2019 р., м. Одеса). – К.: Каравела, 2019. – С. 148-151.
5. Меньших О. Е., Костогриз-Куликова Н. В., Петренко Ю. О. Новітні фітнес-технології у роботі спортивних секцій вищих навчальних закладів: навч.-метод. посіб. / О. Е. Меньших, Н. В. Костогриз-Куликова, Ю. О. Петренко. - Черкаси : ЧНУ ім. Богдана Хмельницького, 2014. - 84 с.
6. Сайкина Е. Г. Семантические аспекты отдельных понятий в области фитнеса / Е. Г. Сайкина, Г. Н. Пономарев // Теория и практика физической культуры. – 2011. – № 8. – С. 6-10.
7. Сомкин, А. А. Фитнес как вид спорта / А. А. Сомкин // Гимнастический мир Санкт-Петербурга. № 8. - 2006. - С. 12.
8. Трачински, К. Г. Пилатес. Эффективный фитнес-тренинг дома / К. Г. Трачински, Р. С. Польстер. - Вектор, 2012. - 126 с.
9. Хоули, Э. Т. Оздоровительный фитнес / Э. Т. Хоули, Б. Д. Френке. — Киев : Олимпийская литература, 2000. — 367 с.
10. Эдвард Т. Хоули, Б. Дон Френке Руководство инструктора оздоровительного фитнеса / «Планета фитнес» // - К, 2004. - 359 с.

Кузьмич М.

ст. преп. кафедры физического воспитания и спорта
Одесский национальный политехнический университет
(Одесса, Украина)

ЗДОРОВЫЙ ОБРАЗ ЖИЗНИ В СОВРЕМЕННОМ ОБЩЕСТВЕ

Здоровье, столь мало уважаемое в юных годах, делается в годах зрелости истинным благом; само чувство жизни бывает гораздо милее тогда, когда уже пролетела ее быстрая половина (Карамзин Н. М.)

Охрана собственного здоровья – это непосредственная обязанность каждого, он не вправе перекладывать ее на окружающих. Ведь нередко бывает и так, что человек неправильным образом жизни, вредными привычками, гиподинамией, перееданием уже к 20-30 годам доводит себя до катастрофического состояния и лишь тогда вспоминает о медицине.

Какой бы совершенной ни была медицина, она не может избавить каждого от всех болезней. Человек – сам творец своего здоровья, за которое надо бороться. С раннего возраста необходимо вести активный образ жизни, закаливаться, заниматься физкультурой и спортом, соблюдать правила личной гигиены – словом, добиваться разумными путями подлинной гармонии здоровья.

Здоровый образ жизни (ЗОЖ) – это образ жизни, основанный на принципах нравственности, рационально организованный, активный, трудовой, закаляющий и, в то же время, защищающий от неблагоприятных воздействий окружающей среды, позволяющий до глубокой старости сохранять нравственное, психическое и физическое здоровье.

Физическое здоровье – это естественное состояние организма, обусловленное нормальным функционированием всех его органов и систем. Если хорошо работают все органы и системы, то и весь организм человека (система саморегулирующаяся) правильно функционирует и развивается.

Психическое здоровье зависит от состояния головного мозга, оно характеризуется уровнем и качеством мышления, развитием внимания и памяти, степенью эмоциональной устойчивости, развитием волевых качеств.

Нравственное здоровье определяется теми моральными принципами, которые являются основой социальной жизни человека, т.е. жизни в определенном человеческом обществе. Физически и психически здоровый человек может быть нравственно неполноценным, если он пренебрегает нормами морали. Поэтому социальное здоровье считается высшей мерой человеческого здоровья.

Здоровый образ жизни включает в себя следующие основные элементы:

- плодотворный труд – важный элемент здорового образа жизни. На здоровье человека оказывают влияние биологические и социальные факторы, главным из которых является труд;

- рациональный режим труда и отдыха – необходимый элемент здорового образа жизни. При правильном и строго соблюдаемом режиме вырабатывается четкий и необходимый ритм функционирования организма, что создает оптимальные условия для работы и отдыха и тем самым способствует укреплению здоровья, улучшению работоспособности;

- искоренение вредных привычек (курение, алкоголь, наркотики). Эти нарушители здоровья являются причиной многих заболеваний, резко сокращают продолжительность жизни, снижают работоспособность, пагубно отражаются на здоровье подрастающего поколения и на здоровье будущих детей;

- рациональное питание.

Когда идет речь о рациональном питании, следует помнить о двух основных законах, нарушение которых опасно для здоровья. Первый закон «равновесие получаемой и расходуемой энергии». Если организм получает энергии больше, чем расходует, (получает пищи больше, чем это необходимо для нормального развития) – он полнеет. Второй закон «соответствие химического состава рациона физиологическим потребностям организма в пищевых веществах»: питание должно быть разнообразным и обеспечивать потребности в белках, жирах, углеводах, витаминах, минеральных веществах, пищевых волокнах. Многие из этих веществ незаменимы, поскольку не образуются в организме, а поступают только с пищей.

Первыми правилами в любой естественной системе питания должны быть:

- прием пищи только при ощущениях голода;
- отказ от приема пищи при болях, умственном и физическом недомогании, при лихорадке и повышенной температуре тела;
- отказ от приема пищи непосредственно перед сном, а также до и после серьезной работы, физической либо умственной.

Очень важно иметь свободное время для усвоения пищи. Представление, что физические упражнения после еды способствуют пищеварению, является *грубой ошибкой*.

Но не все относится к здоровому образу жизни одинаково. Это может зависеть от пола, воспитания, семейных традиций и, конечно же, от возраста.

Несмотря на то, что молодёжь является более активной частью общества, по сравнению со старшим поколением, у них складывается ложное представление о здоровом образе жизни, путая это с активным времяпрепровождением: дискотеки, отдых с друзьями, прогулки и т.п.

К большому сожалению, меньше половины всей опрошенной молодежи (43 %) уделяют внимание здоровому образу жизни, то есть, предпочитают использовать свое свободное время с пользой для здоровья. Это занятие спортом, посещение различного рода массовых мероприятий, здоровая пища, отсутствие вредных привычек.

К образу жизни человека относятся: активное участие человека в процессе формирования условий жизни, ее адекватная реакция на изменение условий окружающей среды, а также труд, быт, удовлетворения материальных и духовных потребностей в общественной жизни, нормы и правила поведения.

Надо помнить, что человек – субъект и одновременно – главный результат своей деятельности. Уровень его самосознания является показателем физической культуры и здорового образа жизни.

Махарадзе Г.

ст. викл. кафедри фізичного виховання та спорту
Одеський національний політехнічний університет
(Одеса, Україна)

ВПРОВАДЖЕННЯ ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ ПІД ЧАС ЗАНЯТЬ ВОДНИМ ПОЛО

Застосування комп'ютерно-інформаційних технологій в освітньому процесі безперечно повинно трактуватися як застосування інноваційних технологій. Необхідність впровадження останніх в освітній процес регламентовано в Законах України «Про освіту», «Про інноваційну діяльність», Положенні «Про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності» тощо.

Так, наприклад, відповідно до положень ст. 3 Закону України «Про інноваційну діяльність» серед основних принципів державної інноваційної політики є інформаційне забезпечення суб'єктів інноваційної діяльності, серед яких є й заклади освіти.

Згідно ст. 17 Закону України «Про освіту» наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність закладів вищої освіти (для закладів вищої освіти культурологічного та мистецького спрямування – мистецька діяльність) є обов'язковою та невід'ємною складовою частиною їхньої освітньої діяльності.

Відповідно до Положення «Про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності», інноваційною освітньою діяльністю у системі освіти є діяльність, що спрямована на розроблення й використання у сфері освіти результатів наукових досліджень та розробок. Інноваційним освітнім продуктом є результат науково-дослідної розробки, що відповідає вимогам Закону України «Про інноваційну діяльність».

Освітніми інноваціями є новостворені (застосовані) або вдосконалені освітні, навчальні, виховні, психолого-педагогічні та управлінські технології, методи, моделі, продукція, освітні, а також технічні рішення у галузі освіти, що істотно підвищують якість, результативність та ефективність освітньої діяльності [1].

Інноваційний процес в освіті – це сукупність послідовних, цілеспрямованих дій, спрямованих на її оновлення, модифікацію мети, змісту, організації, форм і методів навчання та виховання, адаптації навчального процесу до нових суспільно-історичних умов.

Науковці розглядають педагогічну інновацію як особливу форму педагогічної діяльності і мислення, які спрямовані на організацію нововведень в освітньому просторі, або як процес створення, упровадження і поширення нового в освіті [2].

Тому, у практиці фізичного виховання студентів достатньо широкої популярності набули різні інноваційні педагогічні технології: ігрового характеру (В. В. Вучева, 2009), технології навчання руховій діяльності (Т. Г. Коваленко, Н. В. Буханцева, Д. О. Ульянов, 2010), технології олімпійської освіти (О. А. Томенко, 2012), суб'єктної взаємодії (Н. В. Пешкова, 2003), рейтингового оцінювання (К. М. Смишнов, 2007), самостійних занять фізичними вправами (Н. В. Седих, Д. С. Ульянов, 2008), технології орієнтування студента на здоровий спосіб життя (Н. О. Земська, 2012; Е. В. Мануйленко, 2009; Т. Є. Титовець, 2009), сучасні фізкультурно-оздоровчі технології (Л. А. Кочурова, 2011; О. В. Мартинюк, 2012; О. В. Соколова, 2011) [3, с. 3].

Застосування інноваційних технологій в освітньому процесі молоді при викладанні водного поло є засобом викликання інтересу до цього виду спорту, формування схильності молоді до здорового способу життя.

Використання інноваційних технологій дозволяє полегшити освітній та науковий процеси, зробити їх цікавішими та інформаційно насиченими.

Література:

1. Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності, затверджено Наказ Міністерства освіти і науки України 07.11.2000 № 522 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України 11.07.2017 № 994)
2. Герцен О. Інноваційні технології та методи навчання // Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

https://pidruchniki.com/10470406/pedagogika/innovatsiyni_tehnologiyi_metodi_navchannya

3. Лясота Т. І., Левицька О. М. Інноваційні технології в системі фізичного виховання студентів // «Молодий вчений». – № 3.1 (43.1) березень, 2017 р. – С.202-205.

Махарадзе Г.

ст. преп. кафедри фізического воспитания и спорта

Кирчев И., студент

Одесский национальный политехнический университет

(Одесса, Украина)

ИСТОРИЯ РАЗВИТИЯ ПЛАВАНИЯ В ЕВРОПЕ

Плавание – вид спорта очень красивый и увлекательный. К тому же, это очень полезный и одновременно приятный вид спорта, так как укрепляет все группы мышц, а также способствует расслаблению организма и вероятность получения травмы здесь достаточно мала.

В древности культ воды был у всех народов. Люди почитали богов, которые повелевали водами (Посейдон, Нептун). Наиболее ранние изображения, на которых показаны люди, плывущие способами, похожими на брасс и кроль, относятся к IV – II вв. до н. э. Очень ценилось искусство плавания.

Каждый год в Гермионе, в честь праздника, посвященного богу морей, а с 1300 г. на Играх, устраиваемых на Истме у святилища Посейдона раз в два года, всегда проводились соревнования по плаванию. Историк Геродот описал подвиг греческого ныряльщика Сциллиса, который потопил в 478 г. до н. э. Персидский флот. В бурю он подплыл к вражеским кораблям и перерезал держащие их якорные канаты, из-за чего они разбились о скалы. Возвращаясь, герой плыл 5 км и часто нырял, чтобы не быть замеченным персами. В честь подвига Сциллиса, его соотечественники поставили ему статую в Дельфах. Умение хорошо плавать очень почиталось и во времена Римской империи. Римские войска имели на кораблях специально подготовленные отряды, в задачу которых входили ремонт подводной части судов и морская разведка. В средние века рыцарь на своем посвящении, должен был продемонстрировать своё умение плавать в броне [1].

Повсеместные находки археологов говорят о том, что плавать люди научились очень давно. Скорее всего, обучение плаванию было инициировано поиском пищи и военным делом. В 1515 году в Венеции прошли первые соревнования пловцов. В 1869 в Англии была открыта

первая любительская школа по плаванию («Ассоциация любителей спортивного плавания Англии»). Чуть позже, подобные школы появились в Швеции, Германии, Венгрии, Франции, Нидерландах, США, Новой Зеландии, России, Италии и Австрии. В конце 19 века наблюдается всплеск популярности водных видов спорта, предпосылкой для этого стало появление искусственных бассейнов. С 1896 года и до сегодняшнего дня плавание входит в программу Олимпийских игр [2].

Первые соревнования международного уровня по плаванию состоялись в 1889 г. в столице Румынии городе Будапешт. В 1908 г. была создана Международная федерация любительского плавания (ФИНА). Данный вид спорта постоянно развивался, появлялись новые скоростные стили плавания [1].

Вольный стиль – дисциплина плавания, в которой пловцу разрешается плыть любыми способами, произвольно меняя их по ходу дистанции. В настоящее время все пловцы используют кроль.

В конце XIX в. появился самый быстрый стиль плавания – кроль. В нём сочетаются укороченные гребки руками и поперечные энергичные движения ног с небольшим сгибанием и разгибанием их в колене. Такой вид австралийцы заимствовали у соседей с ближайших архипелагов.

Плавание на спине впервые было включено, как самостоятельный вид, на Олимпийских играх 1900 года. В первые годы пловцы пользовались перевёрнутым брассом. Первого крупного успеха в плавании кролем на спине добился американец Гарри Хебнер, победивший на Олимпийских играх 1912 года; после этого в плавании на спине кроль быстро вытеснил брасс.

Плавание брассом стало самостоятельным видом программы на Олимпийских играх 1904 года. В середине 1930-х годов в США и (чуть позже) в СССР появилась новая, более скоростная разновидность брасса – баттерфляй, который вытеснил классический брасс. С 1953 года ФИНА выделила баттерфляй в самостоятельную дисциплину (в СССР подобное разделение произошло в 1949 году) [3].

Плавание очень древний вид спорта, который укрепляет не только физически, но и духовно. Огромное количество поклонников живут этим. Благодаря такой безопасности, каждый год мы наблюдаем великолепные Олимпийские Игры. Но, к сожалению, рекорды и достижения великих спортсменов мы можем фиксировать только с недавних пор. Это должно мотивировать нас покорять новые вершины в этом виде спорта.

Литература:

1. История развития плавания, стили плавания. [Электрон. ресурс]. – Режим доступа: <https://titan-race.ru/blog/istoriya-razvitiya-plavaniya>
2. Плавание. SPORTWIKI – спортивная энциклопедия. [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://ru.sport-wiki.org/vidy-sporta/plavanie/>

3. Макаренко Л. П. Техника спортивного плавания. [Електрон. ресурс]. – Режим доступа: <https://studfile.net/preview/5639665/>

Смолякова И.

канд. пед. н., доцент кафедры физического воспитания и спорта
Одесский национальный политехнический университет
(Одесса, Украина)

**ЗДОРОВЬЕ СТУДЕНТОВ КАК АКТУАЛЬНАЯ
СОЦИАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ПРОБЛЕМА**

Среди студентов заведений высшего образования (ЗВО) на протяжении многих лет наблюдаются тенденции снижения уровня физического и психического здоровья, рост заболеваемости, недостаточный уровень физической работоспособности и физической подготовленности.

За последние годы состояние здоровья населения и демографическая ситуация в Украине критические. До 90 % студенческой молодежи ЗВО имеют отклонение в состоянии здоровья и четкую тенденцию к ухудшению с каждым годом [1, 2].

Состояние здоровья молодежи, зависит от многих факторов, которые формируют культуру здоровья. Основными факторами являются такие: образ жизни – 50 %, наследственность – 20 %, экология – 20 %, медицина – 10 % [2].

Здоровье – это проблема не только медицинская, но и социально-педагогическая.

В настоящее время каждый студент должен знать основные достижения во всех областях материальной и духовной культуры, в том числе и в вопросах формирования, сохранения и укрепления здоровья.

Сформировать, сохранить и укрепить здоровье каждого студента в период учебы в ЗВО, на который приходится «пик» функционального созревания организма, стабилизации всех его систем, – важнейшая задача высшей школы [3].

Государство в настоящее время не в состоянии в полной мере заботиться о здоровье своих граждан, перекладывая эту обязанность на их собственные плечи. Каждый человек должен знать основные достижения во всех областях материальной и духовной культуры, в т. ч. в вопросах формирования, сохранения и укрепления здоровья.

Изменение социокультурной, экономической и образовательной ситуации, смена образовательных и научных парадигм, на современном этапе развития общества, обуславливают необходимость переосмысления функционального назначения физической культуры в формировании

личности, здорового образа жизни (ЗОЖ), ее мировоззрения, развития адаптивных способностей. Это, в свою очередь, приводит не только к изменениям содержания образования, направленного на решение новых образовательных задач, но и переосмысления понятия, отражающего суть и новое содержание образования в области физической культуры. Речь идет о том, что образование в области физической культуры перестает быть только образованием в процессе занятий физическими упражнениями, оно становится элементом культуры современного общества и готовит людей не только к физической (двигательной), но и к социокультурной, деятельности.

Организация учебного процесса по физическому воспитанию требует от кафедр физического воспитания и спорта коренных преобразований в содержании работы, подчиняя его достижению основной цели – формированию у выпускников заведений высшего образования компетенций, позволяющих овладеть средствами самостоятельного, методически правильного использования методов физического воспитания и самовоспитания для повышения адаптационных резервов организма, укрепления здоровья, коррекции физического развития и телосложения, в том числе с использованием навыков рефлексии и самоконтроля.

Очевидно, что вклад физического воспитания студентов (по нашему мнению, неспециального физкультурного образования) в общее высшее образование должен заключаться в обеспечении соискателей образования важными аспектами знаний о жизнедеятельности человека, о его здоровье и здоровом образе жизни, а также в овладении ими всем арсеналом практических умений и навыков, обеспечивающих сохранение и укрепление здоровья, развитие и совершенствование адаптационных возможностей и качеств личности. Такой подход к общему физкультурному образованию соискателей образования влечет за собой отказ от традиционных моделей высшей школы педагогического процесса и необходимость пересмотра на современном этапе целей физкультурного процесса в сторону развития его гуманизирующих и культуuroобразующих функций.

Литература:

1. Раевский Р. Т. Использование здорового образа жизни студенческой молодежью Украины / Раевский Р. Т., Смолякова И. Д., Канишевский С. М. [и др.] // Теорія і практика фіз. виховання. – Донецьк : ДонНУ, 2006. – № 1-2. – С. 442-448.
2. Смолякова І. Д. Здоровий спосіб життя – основа збереження здоров'я студентської молоді / І. Д. Смолякова // Проблеми реабілітації: матеріали науч.-практ. конф. – Одесса: Букаєв В. В., 2016. – С. 185-187.

3. Смолякова И. Д. Современная методика формирования здорового образа жизни студентов вуза в системе физического образования / И. Д. Смолякова // Физическая культура и спорт в системе высшего образования: материалы VI Междунар. науч.-метод. конф. – Уфа: Изд-во УГНТУ, 2018. – С. 213-217.

Смолякова І.

канд. пед. н., доцент кафедри фізичного виховання та спорту
Одеський національний політехнічний університет
(Одеса, Україна)

РЕАЛІЗАЦІЯ ДОМІНУЮЧИХ ПОТРЕБ МОЛОДІ НА ЗАНЯТТЯХ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Зміна змісту і спрямованості фізичної культури визначалася історичними і соціально-політичними умовами життя суспільства. Так, наприклад, розвиток виробництва викликає додаткову і специфічну необхідність у всебічному розумовому і фізичному розвитку людини і підсилює об'єктивну потребу у фізичній культурі.

Фізична культура – вид культури людини та суспільства. Це діяльність і її соціально значущі результати по створенню фізичної готовності людей до життя. Це специфічний процес і результат людської діяльності, а також засіб і спосіб фізичного вдосконалення людей.

Засобами фізичної культури є фізичні вправи, гігієнічні чинники, природні сили, режим харчування та відпочинку.

Фізична культура складається з 4-х, органічно зв'язаних між собою частин: фізичне виховання; спорт; фізична рекреація; рухова реабілітація.

Загальними для всіх видів фізичної культури є фізичні вправи, при цьому використовуються природні сили природи, гігієна харчування, побуту, режим праці та відпочинку.

Рухова активність – одна з найважливіших умов здорового способу життя. Для організму рухова активність є фізіологічною потребою. Вчені визначили, що протягом всього свого життя людина витрачає лише 15 % можливостей центральної нервової системи. Нервова система вдосконалюється в процесі діяльності організму, в процесі регулювання складних взаємозв'язків, взаємовідносин, що носять як зовнішній, так і внутрішній характер. Одним із таких видів діяльності є заняття фізичними вправами в різних видах. Ще в 18 столітті видатний французький лікар С. А. Тіссо писав про те, що «Рух може за своєю дією замінити будь-які ліки, але жодні ліки в світі не можуть замінити рух». Дія фізичних вправ на людину надзвичайно різноманітна. При методична правильному

використанні вони благотворно впливають практично на всі органи і системи людського організму. Вважається, що для підтримки хорошого фізичного, розумового і душевного стану людини заняттям фізичними вправами необхідно присвячувати не менше 5 годин в тиждень, і це є такою ж біологічною потребою організму, як потреба в їжі, сні і т. д. Фізична культура є частиною загальної культури людства і увібрала в себе багатолітний досвід освоєння, розвитку та управління на благо людини закладеними в нього природою фізичними і психічними можливостями, а також затвердження і загартування, що проявляються в процесі фізкультурної діяльності, моральних, етичних засад людини.

Фізична культура являє собою значне соціальне явище, пов'язане з різними областями людської діяльності. Вона прямо, або опосередковано, впливає на людину і на різноманітність форм діяльності людського суспільства. В той же час, вона випробовує на собі вплив соціальних, економічних, наукових, матеріально-технічних та інших впливів.

Потреби суспільства у фізичній культурі в загальних рисах зводяться до наступних: - потреби в засобах всебічного гармонійного розвитку людей; - потреби у фізичній підготовці людей до трудової діяльності; - потреби в засобах організації фізичного стану, підтримки, профілактики захворювань, відновлення та підвищення працездатності.

Можливість задоволення домінуючих потреб учнів у фізичній активності має і велике психологічне значення. В разі задоволення домінуючих потреб в процесі навчання, зміцнюється психіка підлітків і формується впевненість у власних силах, що забезпечує кращу регуляцію їх освітньої діяльності.

Найявні уявлення про онтогенетичний розвиток мотиваційної сфери людини дають підстави говорити про те, що на різних етапах розвитку, у підлітка домінує певний набір потреб в руховій активності. І це необхідно враховувати при побудові їх освітньої діяльності з фізичного виховання.

Теоретичний аналіз показує, що у підлітковому віці актуалізуються, переважно, потреби в самопізнанні. Крім того, велике значення в цьому віці мають додаткові потреби в свободі. Звідси, провідними для підлітків є рефлексивна діяльність, направлена на усвідомлення своєї цінності та індивідуальності. Усвідомлення своєї унікальності повинне протікати не у формі вирішення приватних завдань, як це відбувається традиційно, а у формі вільного творчого пошуку вирішення проблем, пов'язаних з самопізнанням і розумінням свого організму.

З урахуванням цього, педагогічне завдання в області фізичного виховання підростаючого покоління повинно полягати в тому, щоб створити таке рефлексивне середовище, яке дозволяє учням вести вільний творчий пошук вирішення проблем, пов'язаних з розумінням сутності здоров'я, реалізацію в потребі рухової активності, проводити самоаналіз і

вносити доцільні корекції в власний спосіб життя, а в кінцевому підсумку, пізнати свої соматичні особливості та навчитися управлінню своїм організмом.

Таким чином, обов'язок педагога на заняттях з фізичного виховання з підлітками повинен полягати в тому, щоб запропонувати їм необхідну інформацію про них самих, озброїти їх способами отримання такої інформації і допомогти їм в підборі індивідуального режиму, що сприяє розвитку організму.

Література:

1. Ильинич В. И. Физическая культура студента и жизнь. - М.: Гардарики, 2008. – 366 с.
2. Смолякова І. Д. Шляхи підвищення мотивації студентів ОНПУ до фізичного виховання / Смолякова І. Д., Дімітрашко Є. А. // «Майбутній науковець – 2018»: матеріали ІХ Всеукр. наук.-практ. конф. – Сєвєродонецьк : СНУ ім. В. Даля, 2018. – С. 313-314.

Дімітрашко Є., студентка

Науковий керівник – Смолякова І., зав. каф. фізичного виховання та спорту, к. пед. н., доцент

Одеський національний політехнічний університет
(Одеса, Україна)

ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ ЯК ШЛЯХ ЗМІЦНЕННЯ ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Немає у людини цінності більшої за здоров'я. У наш час здоров'я людини – одна із глобальних проблем, яку намагаються вирішити не лише лікарі, але й психологи та соціологи.

У Національній доктрині розвитку освіти наголошується на тому, що освіта і фізичне виховання – основа для забезпечення здоров'я громадян. Підкреслюється, що саме держава разом з громадськістю сприяє збереженню здоров'я учасників навчально-виховного процесу, проведенню та впровадженню в практику результатів міжгалузевих наукових досліджень з проблем зміцнення здоров'я, пропаганді здорового способу життя (ЗСЖ).

На превеликий жаль, стан здоров'я населення та демографічна ситуація в Україні погіршується. До 80 % студентської молоді закладів вищої освіти (ЗВО) мають відхилення у стані здоров'я та чітку тенденцію до погіршення з кожним роком.

У нашій країні спостерігається процес депопуляції, щорічно вмирає майже удвічі більше, ніж народжується. За останні десять років кількість населення зменшилась більше ніж на 7 млн чоловік.

Поняття «здоров'я» має комплексний характер. Правильне розуміння здоров'я як багатокomпонентного явища, звичайно, залежить від загальної культури і знань людини. На жаль, значна частина людей першу половину свого життя витрачає здоров'я, і лише потім, втративши його, починає відчувати виражену в ньому потребу. Тому кожній людині необхідно мати уявлення про свій організм, особливості його будови, функції різних органів і систем, про індивідуально-психологічні особливості власної особистості, про засоби і методи корекції свого стану, своєї фізичної і розумової працездатності.

Здоров'я – одна з необхідних умов активного, творчого, повноцінного життя людини. Тільки здорова людина, володіючи хорошим самопочуттям, оптимізмом, психологічною стійкістю, високою розумовою і фізичною працездатністю, здатна активно жити, долати професійні та побутові труднощі, досягати успіху в сучасному динамічному світі.

Здоров'я забезпечує пристосування організму до умов внутрішнього та зовнішнього середовища, що змінюються, збереження та розширення резервів систем організму, генеративну, пізнавальну, соціальну діяльність.

Усвідомлюючи, який вплив мають на організм наслідки науково-технічного прогресу, людина все більшого значення надає збереженню і зміцненню здоров'я, веденню здорового способу життя.

При цьому необхідно врахувати, що спосіб життя людини і сім'ї не складається сам по собі, в залежності від обставин, а формується протягом усього життя цілеспрямовано і постійно.

Спосіб життя впливає на стан здоров'я людини.

Від стану здоров'я людини залежить її успіх у навчанні, творчій діяльності, роботі. Той, хто веде неправильний спосіб життя, а також має відхилення у стані здоров'я, не може у повній мірі реалізувати свої потенційні інтелектуальні та фізичні можливості. На жаль, здоров'я не є головною потребою студентської молоді, хоча вона, за своєю суттю, повинна бути на першому місці. ЗСЖ у цьому відіграє дуже важливу роль.

Для досягнення ЗСЖ необхідно: навчитись раціонально харчуватися, правильно поєднувати працю та відпочинок; дотримуватися правил особистої та суспільної гігієни; відмовитись від шкідливих звичок (паління, алкоголю, наркотиків); уміти керувати своїми емоціями, правильно регулювати необхідний обсяг фізичного навантаження та навчитись проводити самоконтроль за впливом фізичних навантажень на свій організм.

Отже, одна із основних умов збереження здоров'я студентської молоді – це виховання з самого дитинства свідомого відношення до нього. Молодь повинна бути мотивована дотримуватися здорового способу життя.

СЕКЦІЯ 5
СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ:
ФІЛОСОФСЬКИЙ, ІСТОРИЧНИЙ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ
АСПЕКТИ

Білоусов О.

докт. політ. наук, професор кафедри міжнародних відносин та права
Смук К., студентка
Одеський національний політехнічний університет
(Одеса, Україна)

СОЦІАЛЬНИЙ ЛАД, ЯК ЛАД ПОЛІТИЧНИЙ ТА ПРОБЛЕМА
ФІЛОСОФІЇ ПРАВА

Філософія права, що сьогодні стрімко набирає обертів, зазвичай центрується навколо проблеми прав людини, їхньої абсолютності / відносності. Тож бінарною опозицією, яка створює інтелектуальну напругу в цій царині, постає дихотомія «антропологічне - соціальне». Відповідно, вбачається головне протиріччя в тому, що людина має одвічно, за своєю природою, і тим, що пропонує їй соціум як зовнішня інстанція влади.

Ми пропонуємо розглядати соціальні відносини з встановлення й підтримання соціального ладу як квінтесенцію соціальної суб'єктності, котра водночас постає правовою реальністю. Це свідчить про нерозривний зв'язок соціального й політичного в тілі соціуму, який часто розривається й протиставляється, інтерпретується як взаємодія (конфлікт) громадянського суспільства й держави, під якими у даному випадку розуміються лише організована система публічної влади. Цей конфлікт намагаються розв'язати через формування правової держави, обмеживши тим самим процесуальність соціальної реальності (політику) легітимним соціальним ладом (правом).

Процес політичної інституціоналізації постає формуванням і взаємодією інституціональних та організаційних суб'єктів, які у своєму генетичному зв'язку обумовлюють і два головні аспекти розгляду сутності множини соціальних феноменів - і соціальних інститутів, і соціальних організацій. В ідеалі організаційний порядок як порядок ціледосягнення повинен підпорядковуватися інституціональному порядку, покликаному задовольняти потреби соціальних суб'єктів, що витікають з їх спільного буття. У цьому випадку метою діяльності соціальних інститутів та організацій, що функціонують в їхніх межах, стає задоволення потреб політичної спільноти, що в соціальному контексті має статус суспільства, а в політичному - держави.

Таким чином, соціальний лад, що завжди існує як політичний лад, виступає певною політичною організацією суспільства, яка сполучає в собі інституціональні й власне організаційні характеристики. Цей лад може бути більш чи менш ефективним, сприйматися як справедливий усім суспільством чи його частиною, одні можуть його підтримувати, інші - боротися з ним чи просто ігнорувати. Але не завжди з тим чи іншим ступенем адекватності усвідомлюється його сутність і спрямованість («в чийх це інтересах?»). На індивідуальному рівні він існує як система соціальних мереж, де розгортаються всі види політики з самостійного керівництва власного долею індивідом. На надіндивідуальному рівні він утворює систему інституцій, що є для індивіда умовами й ресурсами, привласнюючи які, він визначає свою долю: через інститути відбувається диференційована об'єктивація можливостей «життєвого світу». Тому проблема встановлення того чи іншого типу соціального ладу завжди є політичною проблемою, а процесуальність соціальної реальності завжди політична.

Білоусов О.

докт. політ. наук, професор кафедри міжнародних відносин та права
Одеський національний політехнічний університет
(Одеса, Україна)

ПРОБЛЕМА МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Однією з необхідних умов і, одночасно, головною складовою повсякденної діяльності людини є комунікація. Це ж стосується і її вищого рівня - міжнародної, де своє повноправне місце займає міжкультурна комунікація. Адже мова та культура, будучи відносно самостійними феноменами, перебувають у діалозі, у взаємозв'язку. Саме тому мова здатна повноцінно відображати культурно-національну ментальність її носіїв.

Мета даної розвідки - дати більш конкретну характеристику цієї проблеми взагалі та проаналізувати деякі аспекти міжкультурної комунікації на основі взаємозв'язку мови та культури, зокрема.

У цьому зв'язку підкреслимо, що в останні десятиліття почався активний розвиток галузі науки, що вивчає мову як феномен культури, - лінгвокультурологію, яка вивчає пізнання світу через призму відповідної мови. Тому в рамках цієї науки мова виступає не лише знаряддям культури, але й виразником певної ментальності.

В основі сучасного розуміння міжкультурної комунікації лежать концептуальні науково-теоретичні ідеї Е. Сепіра, Б. Уорфа, О. П.

Почепцова, У. Лазова, Н. Жінкіна, С. Тер-Мінасової, Л. Харченкової, Н. Гальскової та ін. При цьому слід наголосити, що більшість дослідників розуміють під поняттям «міжкультурна комунікація» - «сукупність специфічних процесів взаємодії партнерів у спілкуванні, які належать до різних лінгвоетнокультурних співтовариств».

Це й підтверджує тезу про те, що національно-специфічні особливості культур можуть ускладнювати процес міжкультурного спілкування. Адже спілкування - це не просто міжвербальний процес. Ефективність спілкування, окрім знання мови, ще залежить від ряду інших факторів. Стосовно ж компонентів культури, що несуть національно-специфічне забарвлення, можна віднести такі, як: традиції та звичаї; повсякденна поведінка (звички різних культур, норми спілкування); побутова культура, що тісно пов'язана з традиціями; національні особливості мислення, світосприйняття; культурні традиції тощо.

Отже, долаючи комунікативні бар'єри, можна говорити про досягнення міжкультурної компетенції, що є продуктом «діалогу культур». Під цим поняттям розуміють «взаємодію культур, що знаходяться в контакті. Ця взаємодія забезпечує адекватне взаєморозуміння та духовне взаємозбагачення представників різних міжкультурних спільнот.

Таким чином, мова здатна відобразити культурно-національну ментальність її носіїв. За мовними явищами стоїть певна соціокультурна, за мовною картиною світу - соціокультурна картина світу. Саме тому різні вікові традиції, розрізненість культур, своєрідність їх розуміння буття та мовні розбіжності - є чинниками, які впливають на взаємовідношення між людьми різних культур та, як наслідок, на ефективність їх співробітництва та взаєморозуміння.

Виходячи із викладеного вище, слід наголосити, що міжкультурні комунікації є абсолютно особливим об'єктом. Завдяки своїм функціям міжкультурна комунікація стала важливою складовою міжкультурних відносин. Під цим кутом зору важливим й актуальним є також питання перекладу інформації, де з'являються часто деякі проблеми відтворення реалій інших культур, іншого світосприйняття.

Саме тому сьогоднішній спеціаліст зі сфери документно-інформаційного менеджменту не може «закриватися» у рамках своєї соціокультури, а бути готовим для роботи і на іншомовну, міжкультурну аудиторію. А це можливо лише при умові скурпульозної підготовки якісної інформації для іншомовного читача з чітким уявленням і реальним врахуванням цілого ряду соціокультурних та культурно-національних факторів.

Гегечкорі О.

доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
Національної академії Національної гвардії України
(Харків, Україна)

**ХАРАКТЕРИСТИКИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ
ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ**

Складовою дослідження проблеми соціалізації особистості в умовах військової служби постає визначення сутнісних і змістовних характеристик соціалізації військовослужбовця. Вирішення цієї проблеми можливе шляхом виявлення детермінант процесу соціалізації особистості військовослужбовця, особливостей військово-соціального середовища, виділення специфічних рис військово-професійної діяльності і з'ясування характеру їх впливу на формування основних соціально-типових якостей особистості.

Військова служба є державною службою особливого характеру, яка полягає у професійній діяльності, пов'язаній з обороною України, захистом її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності. Функціональне призначення військової служби обумовлює характер і зміст інституційних вимог до військово-професійної діяльності і соціально-типових якостей особистості військовослужбовця, які знайшли своє юридичне закріплення у відповідних нормативно-правових актах.

Зміст і специфіка військової служби, характер військово-професійної діяльності та особливості проходження військової служби у Збройних Силах України визначають основні компоненти соціалізації особистості в умовах військової служби:

а) усвідомлення специфічної військово-соціальної дійсності, соціальної сутності військовослужбовця як захисника Батьківщини, воїна Збройних Сил України, конкретної військової спеціальності, особливих умов військово-соціального середовища;

б) освоєння необхідних нормативно-рольових настанов, функцій, прав і обов'язків, навичок практичної військової діяльності як військовослужбовця і носія конкретної військової спеціальності (ролі);

в) засвоєння, інтеріоризація специфічних цінностей, норм, настанов військово-соціальної та військово-професійної спрямованості, формування необхідної для успішного функціонування в навколишньому середовищі системи ціннісних орієнтацій.

Особливості соціалізації військовослужбовців визначаються специфікою Збройних Сил і військової служби. Серед них виділяються відносна стабільність і цілісність характеристик соціального типу військовослужбовця, що формується; особливий соціальний статус Збройних Сил як соціального інституту і військовослужбовців, що базується на високому рівні їх соціальної значущості; одночасна присутність рис як первинної, так і вторинної соціалізації (ресоціалізації); переважно авторитарний, насильницький характер засобів і форм впливу, що застосовуються; внутрішня диференційованість, пов'язана з різними категоріями особового складу, їх видовою належністю, тобто обумовленість військово-професійною стратифікацією і високим рівнем військово-соціальної мобільності.

Серед основних факторів соціалізації військовослужбовця можна виділити фактори об'єктивного і суб'єктивного характеру. Процес соціалізації військовослужбовців здійснюється у безпосередньому військово-соціальному середовищі, яким постає військовий колектив. Буття військово-соціального середовища детерміновано соціокультурними факторами (економічними, соціальними, політичними та духовними), що мають різнорівневу диференціацію. Ефективність і якість соціалізації особистості в умовах військової служби значною мірою обумовлена індивідуально-особистісними факторами процесу соціалізації особистості.

Співвідношення особистості військовослужбовця і військово-соціального середовища постає у формі суб'єктно-суб'єктних і суб'єктно-об'єктних відносин, як співвідношення їх інтересів, мотивів і цілей. У змістовному аспекті в ньому можна виділити ряд рівнів, які відрізняються мотиваційними характеристиками, ступенем позитивної активності особистості і, відповідно, формами, засобами і методами впливу, що застосовуються в процесі соціалізації.

Критерієм соціалізованості особистості військовослужбовця є певний рівень його готовності до військово-професійної діяльності, система соціально і професійно значущих якостей особистості. Ступінь соціалізації військовослужбовця буде відображати рівень соціальної ідентичності і самоідентифікації із соціальною роллю військовослужбовця. Якості, риси і властивості особистості, що формуються в процесі військової служби, мають певне соціальне значення для наступної життєдіяльності особистості і мають переважно позитивний характер.

Панченко Г.

к. держ. упр., доцент кафедри публічного управління та регіоналістики
ОРІДУ НАДУ при Президентіві України
(Одеса, Україна)

СПІВРОБІТНИЦТВО МІЖ МІСТАМИ-ПОБРАТИМАМИ У КОНТЕКСТІ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Питання співробітництва між містами-побратимами є особливо актуальне для України сьогодні, оскільки в період глобалізації і посилення інтеграційних процесів країні, для того щоб стати повноправним членом світової спільноти, просто необхідно мати чітку концепцію розвитку міжнародного співробітництва між містами. Феномен міст-побратимів є прикладом нових учасників міжнародного співробітництва. Визначення Україною курсу на євроінтеграцію дало новий імпульс для партнерських зв'язків між містами-побратимами, що набули масового характеру та стимулювали розвиток проектно-орієнтованої взаємодії міст. Тісна та плідна співпраця між містами-побратимами обумовлена як історичними чинниками, так і євроінтеграційним вектором розвитку України.

Співробітництво міст полягає в обміні делегаціями, художніми та спортивними колективами, виставками, літературою, кінофільмами, фотоматеріалами, організації різноманітних проектів з метою вивчення та розуміння історичних, культурних, життєвих подібностей та розбіжностей, обміні інформацією про життя міст та ведення міського господарства [3, с. 34].

Співпраця з містами-побратимами у рамках транскордонного співробітництва здійснюється як на міждержавному рівні, так і на рівні територіальних громад, їх представницьких органів, місцевих органів виконавчої влади. Таке співробітництво сприяє соціальній та економічній конвергенції прикордонних регіонів та створенню нових можливостей для їх розвитку, в тому числі розвитку економічних, соціальних, науково-технічних, екологічних, культурних та інших відносин, обміну досвідом, але в Україні існує низка проблем щодо успішного процесу реалізації: недосконалість нормативно-правової бази функціонування побратимської співпраці міст України, що полягає в наявності багатьох колізій у нормативних документах; відсутність чіткої стратегії ефективного розвитку співпраці з містами-побратимами як із боку держави, так і органів місцевого самоврядування; активне зростання участі недержавних суб'єктів міжнародних відносин у світі; вплив країни та міждержавних відносин, погіршення яких веде досить часто призводить до зниження інтенсивності співпраці між містами; непостійні контакти міст та недостатній рівень інформаційного забезпечення зв'язків міст-побратимів;

вплив зміни особового складу керівників й інших працівників на інтенсивність виконання домовленостей у рамках угод про співробітництва між містами-побратимами [1, с. 121].

Вирішити ці проблемні питання можливо шляхом:

– координації дій багатьох місцевих органів влади з різних країн світу, саме тому нова концепція побратимських зв'язків міст ґрунтується на проектно-орієнтованій співпраці з формування мереж співпраці й зростання мобільності громад, неурядових організацій, релігійних спільнот;

– формування комплексної стратегії розвитку побратимського співробітництва міст України, що потребує наявності візії та місії зовнішніх зв'язків міста, чіткого окреслення стратегічних цілей співпраці, узгодженості з чинним законодавством, відповідної структури, чіткого плану дій, джерел фінансування, термінів виконання та очікуваних результатів для органів місцевого самоврядування щодо реалізації побратимської співпраці;

– активізації співпраці міст-побратимів за допомогою використання таких основних інструментів, як інституціональне забезпечення співробітництва міст-побратимів; локальні ініціативи їхніх мешканців; брендинг міста.

Необхідними елементами інституціонального забезпечення співробітництва міст-побратимів є чітке визначення суб'єктів установа та реалізації побратимських зв'язків між містами й розподіл повноважень між ними; розробка нормативно-правових актів і стратегій щодо взаємодії органів місцевого самоврядування з представниками інших країн: дипломатичними установами, міжнародними організаціями, благодійними фондами, громадськими організаціями тощо [2].

Зовнішні зв'язки міст на сучасному етапі потребують механізмів активізації, де локальні ініціативи із залученням мешканців міста та наявність громадської експертизи й моніторингу діяльності органів влади, сприятимуть удосконаленню сфери міжнародного співробітництва муніципалітетів. Значну важливість мають консультації щодо дій місцевої влади із громадою міста як важливої умови в напрямі ефективного розвитку громадянського суспільства та налагодження зовнішніх зв'язків із містами зарубіжних країн. Тому існує необхідність доповнення Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» положенням, яке би чітко визначаю повноваження органів місцевого самоврядування й інших громадянських структур у сфері побратимської співпраці [4].

Отже, співробітництво міст-побратимів дозволяє вирішувати основні цілі культурної дипломатії: покращення поінформованості про Україну; формування позитивної уяви про нашу країну та її цінності, забезпечення

розуміння наших ідей, прагнень і поглядів; залучення іноземних інвестицій та політичних партнерів для вирішення нагальних проблем.

Література:

1. Богородецька О. І. Світовий контекст становлення співробітництва між містами-побратимами / О. І. Богородецька // Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах Європи та Азії : зб. наук. пр. (30 червня 1 липня 2015 р., м. Переяслав-Хмельницький). – Переяслав-Хмельницький, 2015. – С. 120-121.
2. Левчук В. Поріднені міста Одеської області та Грецької республіки: особливості взаємодії з позицій культурної дипломатії / В. Левчук // Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. Серія: Історичні науки. – № 40. – 2019. – С. 145-152. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://visnyk.idgu.edu.ua/index.php/nv/article/view/43>
3. Політика культурної дипломатії: стратегічні пріоритети для України : зб. наук.-експерт. матеріалів / Нац. ін-т стратег. дослідж. [упоряд. О. П. Розумна; за заг. ред. О. П. Розумної, Т. В. Черненко]. – Київ : НІСД, 2016. – 91 с.
4. Шамраєва В.М. Міста-побратими як інструмент активізації регіонального співробітництва між Україною та США / В. М. Шамраєва // Теорія та практика державного управління: зб. наук. пр. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2010. – Вип. 1 (28). – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2010-1/doc/2/04.pdf>

Стасюк А., студентка

Науковий керівник - Кубко В., к. філос. н., доцент кафедри інформаційної діяльності та медіа-комунікацій
Одеський національний політехнічний університет
(Одеса, Україна)

КОРПОРАТИВНА КУЛЬТУРА БІЗНЕС-ОРГАНІЗАЦІЙ

Кожна організація – це складний механізм, основою життєвого потенціалу якого є корпоративна культура: те, заради чого стають членами організації, те, як вибудовуються відносини між ними; які норми і принципи життя та діяльності організації вони поділяють.

Корпоративна культура – це сукупність правил, звичаїв, традицій, норм етики і практики бізнесу та управління, які не закріплені законодавчо, але є дуже важливими для успішної діяльності підприємства.

Оскільки корпоративна культура включає в себе цінності, поведінку, спілкування, фірмовий стиль тощо, то цінності, як правило, формулюються разом з призначенням компанії і включаються чи у визначення місії, чи у окремий документ – Кодекс корпоративної культури, який стає основним репутаційним документом організації.

Серед науковців, які займалися питаннями корпоративної культури організацій, можемо зазначити таких: А.Е. Воронкова, М.М. Баб'як, Е.Н. Коренєв, І.В. Мажура [2], Т.О. Примак [5], Г.Л. Хаєт [1], В.П. Кубко [3] та ін.

Корпоративна культура організацій тісно пов'язана зі зв'язками з громадськістю (PR), адже PR-діяльність спрямована на вирішення конкретних завдань створення сприятливого середовища для організації: формування іміджу, подолання кризи, екологічні заходи, набуття компанією відомості, завоювання довіри інвесторів, лобіювання певних рішень державних і місцевих органів влади, проведення різних акцій, національних свят тощо.

PR-діяльність на сьогодні не можна вважати повноцінною, якщо зовнішній PR розробляється і впроваджується окремо від внутрішнього. Внутрішнім PR заведено вважати PR-діяльність у системі управління підприємством. На жаль, поки що тільки близько 20 % українських компаній послідовно та успішно займаються внутрішнім PR. У більшості середніх і великих підприємств внутрішній PR зводиться до проведення святкових вечірок. Помилко, пов'язаних із внутрішнім PR, припускаються й такі корпорації, як: Honda, Boots Group, Gable&Wireless [5, с.6].

Внутрішній PR – це комплекс дій для формування та підтримки лояльності співробітників до компанії. Такі заходи необхідні для підвищення мотивації співробітників та формування позитивної робочої атмосфери. Це сприяє покращенню професійного рівня співробітників та позитивна робоча атмосфера загалом може працювати як «сарафанне радіо» від працівників організації до зовнішнього світу. Варто відзначити, що цей фактор працює на емоціях співробітників.

Основною метою внутрішнього PR є об'єднання колективу організації в одну команду, виховання в нього почуття патріотизму, забезпечення колективної ефективної праці для досягнення цілей і вирішення основних завдань підприємства під час господарської діяльності [4, с. 31].

Для формування вдалого внутрішнього PR підприємство може використовувати заохочувальні заходи для налагодження вдалої внутрішньої корпоративної комунікації. Такими заходами у формуванні корпоративної культури можуть виступати оплачувані заходи для підвищення кваліфікаційного рівня співробітників, наприклад оплата навчальних курсів чи формування корпоративної бібліотеки. Також до цієї групи можна віднести організацію спортивних засобів: спортивні майстер-

класи для співробітників підприємства (корпоративна його, спортивні змагання тощо).

Варто також згадати про формування каналів для поширення корпоративних новин і налагодження зв'язків за допомогою побудови соціальних мереж або інтерактивних каналів зв'язку. Наприклад, зараз популярним стає створення закритих корпоративних каналів з використання таких соціальних мереж, як: Facebook, Telegram, Slack тощо.

Корпоративні заходи – це будь-які заходи всередині компанії, які об'єднують колектив у неформальній обстановці, наприклад корпоративні квести чи святкування Нового Року або колективні виїзди на природу. Отже, корпоративна культура створюється шляхом надання співробітнику тих соціальних, побутових та психологічних умов, у яких він буде найбільш комфортно себе відчувати.

Під час формування корпоративної культури бізнес-організацій використовують такі підходи.

Символічний підхід – в основу покладені уявлення про компанію, як про систему, внутрішнє середовище якої характеризується відомим рівнем соціальної невизначеності. Керівництво домагається формування у свідомості працівників сукупності «правильних» символів-маяків, завдяки яким впливає на всі сфери управління організацією.

Когнітивний підхід – при якому корпоративна культура розглядається як окремий набір правил, вірувань, знань, засвоєних членами компанії протягом представлення зовнішніх соціальних та службових взаємозв'язків.

Систематичний підхід – підхід, заснований на виборі як основного культурного визначника організаційного клімату, який, з одного боку, формується під впливом об'єктивних властивостей організації (стилю керівництва, місії організації тощо), а з іншого боку, характеризується станом психологічного середовища, тобто закріпленням у свідомості працівників комплексів суб'єктивних вражень і думок [6, с. 67].

Таким чином, корпоративна культура – гетерогенне явище, що містить матеріальні, духовні і духовно-практичні аспекти життєдіяльності організації, управління, поведінки персоналу згідно з зовнішнім і внутрішнім середовищем. Корпоративну культуру характеризують такі ознаки: почуття належності людей до організації, командний дух в організації, відданість співробітників, соціальне партнерство, колективна відповідальність, колегіальність, корпоративна поведінка тощо.

Список літератури:

1. Корпоративна культура: Навчальний посібник/Під заг.ред. Г.Л. Хаєта. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 403с.

2. Корпорація: управління та культура: монографія/А.Е. Воронкова, М.М. Баб'як, Е.Н. Коренєв, І.В. Мажура; [за заг. ред. док. екон. наук, професора А.Е.Воронкової]. – Дрогобич: Вимір, 2006. – 376с.
3. Кубко В.П. Символічний блок корпоративної культури організацій // Грані : науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах/ гол. ред. С. А. Квітка. – Дніпропетровськ: Вид-во «Грані», 2014. - №3 (107) Березень. – С. 35-40.
4. Питерс Т. Уотерман-мл. Р. В поисках совершенства. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2005. – 360 с.
5. Примак Т. О. PR для менеджерів і маркетологів : навч. посіб./ Т.О. Примак. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 202 с.
6. Mohan M.L. Organizational communication and cultural vision. Albany: State University of New York Press, 1993. – 202 p.

Федорова А.

канд. іст. наук, доцент, кафедра історії та етнографії України
Одеський національний політехнічний університет
(Одеса, Україна)

**«МАТЕРІАЛИ ПО ВОПРОСАМ ЗЕМЕЛЬНОМУ И
КРЕСТЬЯНСКОМУ» ЯК ДЖЕРЕЛО ВИВЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО
ПОЛОЖЕННЯ СТАРООБРЯДЦІВ БЕССАРАБІЇ**

22 – 26 лютого 1906 р. в Москві відбувся Всеросійський з'їзд селян-старообрядців, на якому були присутніми близько 350 представників з різних регіонів Російської імперії, в т. ч. Бессарабії. Делегати робили доповіді про своє скрутне положення, вносили пропозиції щодо його покращення. Опубліковані матеріали з'їзду [3] є чудовим джерелом для вивчення проблем селян-старообрядців на 1906 р. Вказані матеріали залучали дослідники, наприклад, для вивчення положення селян на території Центрального Чорнозем'я [1], Латвії [2] тощо, однак економічне положення старообрядців Бессарабії не отримало належного вивчення. Правда, О. Прігарін звертався до доповідей некрасівців для підтвердження використання старообрядцями власної історії в прагматичних питаннях – доведення прав на землю [4]. В представленій роботі проаналізуємо доповіді бессарабських старообрядців (селян-хліборобів, рибалок, ремісників) на з'їзді та визначимо основні проблеми, що їх хвилювали та запропоновані методи їх вирішення.

Селяни Бессарабії на початку ХХ ст. скаржилися на скрутне положення – нестачу землі, утиски поміщиків тощо. Проблема нестачі землі склалася, передусім, внаслідок збільшення кількості населення. Якщо перші поселенці Старої та Нової Некрасівок отримали землі по 30

десятин на родину, то на 1906 р. ця доля у Старій Некрасівці не перевищувала 4-5 десятин землі на родину, в Новій Некрасівці – не більше 7 дес. [3;138, 147]. Через нестачу землі селяни змушені шукати заробітків за 100 верст та більше від дому, засівати чужі поля, на довгий час залишати свої родини без будь-яких засобів до існування [3; 138, 139, 145, 147]. Мешканці Старої Некрасівки скаржилися на незгоди з ізмаїльцями, просили повернути їм більше 100 десятин землі громади, захопленої самоуправно ізмаїльцями, передати у володіння Кислицький острів (2600 десятин), що знаходився у веденні казни, та ділянку землі колишнього Никольського старообрядницького монастиря – Великий та Малий Буджак (170 дес. 515 саж. удобної землі) [3;138-139]. Жителі Старої та Нової Некрасівок просили наділити кожного землею не менш ніж 25 десятин [3; 140, 148]. Кілійські старообрядці, які в рідких випадках мали 1 десятину землі на родину та сплачували місту 4 крб. і 7 крб. 80 коп. інших податків, пропонували придбати землі графині Толстой та передати у їх довічне користування [3; 152]. Делегати Карячківської громади просили передати безземельним та малоземельним, оренда землі яким обходиться в 16 крб. за десятину, ділянку «Парапори» в розмірі 1 190 десятин, що належала поміщику Федору Тульчіанову (всього у нього більше 9 000 десятин землі) [3; 143-144]. Жителі Великої Коси скаржилися, що проживають на землі Варуїтської управи, сплачують по 6 крб. 75 коп. щорічної податі, а також за місце, де стоїть будинок з двором по 5 крб. Землю мали лише під будинком та садибою: навіть з двору не могли випустити скотину чи птицю, яку забирали та стягували з селян штрафи. В 5 верстах від поселення є казенна ділянка, яку просять передати у їхнє користування [3, 146].

Безземельні ізмаїльські селяни змушені орендувати землю у поміщиків чи орендарів на важких умовах. Якщо самі орендарі брали землю на 5-6 років за 3-5 крб. на рік за десятину, то селянам передавали за 12-20 крб. на рік, тобто збільшуючи суму в 4 рази. Орендарі просили оплати наперед, і якщо грошей не було, то вимагали забезпечення. Ізмаїльці скаржилися, що навіть якщо не має врожаю, то орендар знаходив що взяти в забезпечення – волів, корову, коней, повозку або навіть хату селянина продасть. Просили виділити хоч невелику ділянку землі [3; 145-146]. Представники шурської громади (вихідці з с. Шура-Коцієвська Подільської губернії, які при переселенні у 1832-1833 р. до Нової Некрасівки не отримали землі [5; 61-62]) орендували землю у поміщиків по 20 крб. за десятину [3; 143]. Вони не мали землі не лише для посіву, а навіть для зведення садиби, жили за рахунок поденної праці. Зазначали, що раніше жилося краще, бо міська управа відводила землю для посіву, але декілька років тому цю землю забрали. Скаржилися, що не

мають права випасати навіть скотину біля о. Кугурлуя, де є добрі луки [3; 148-149].

Скаржилися на орендарів і рибалки. Так ізмаїльські рибалки зазначали, що води Ізмаїльського повіту здаються в оренду на 5-6 років, орендарі на власний розсуд пускають рибалок. Умови для рибалок скрізь в Бессарабії, що на Дунаї, що в озерах, що на Чорному морі жакливі: орендарі забирають 60 % вилову, а рибалки отримують лише 40 %, з яких повинні самотужки придбати снасті, човен, за власний рахунок ремонтувати їх; також орендарі змушують рибалок віддавати виловлену рибу по ціні від 60 коп. до 1 крб. за пуд, а самі продають від 3 до 5 крб. Орендарі забороняли навіть взяти декілька рибин для прогодування родини [3; 140, 142, 146,147, 149,150]. Рибалки Нової Некрасівки просили передати у виключне користування їхньої громади право вилову риби в частині Кугурлуя до «Пересипу» (близько 4 000 дес.) [3; 147-148]; Старої Некрасівки – заборонити ізмаїльцям, які самоуправно захоплюють плавні, вилов риби та вирубку очерету [3; 138-140]; Кілії – передати плавні та півріки Дунаю, які відібрали у них після Кримської війни, у довічне користування [3; 142, 152]. У Жебріянах 300 безземельних домогосподарств погоджувалися, щоб їм надали у користування рибний лиман, очеретяні плавні, о. Сасик та піщану косу, оскільки казенної землі не має [3;151]. Карячківська громада просила надати їм Стенцівські плавні для вирубки очерету, випасу скотини та рибної ловлі [3; 143-144].

Вилковці, що займалися рибальством в Чорному морі та Дунаї, зазначали, що води Дунаю та всі оточуючі острови даровані їм Олександром II у вічне володіння та користування на знак подяки за послуги під час російсько-турецької війни 1877-1878 рр. з перевозки російських військ до Румунії. Але у 1902 р. Росія заключила конвенцію з Румунією про введення на Дунаї рибного нагляду, зокрема, заборону вилову у визначених зонах, заборону вилову в квітні та травні для безперешкодного нересту, а також недозвіл вилову маломірної риби (масурної). Внаслідок таких заходів рибальство стало занепадати; води, які рибалки звикли вважати своїми, перейшли в руки уряду. Вилківські рибалки просили скасування рибнагляду або його пом'якшення, надати замість Полуночного рукава Дунаю, якій відібрали для проходу торговельних та військових судів, ділянку землі для хліборобства чи озеро для рибальства, однак поки всі їх клопотання виявлялися марними [3; 141-142].

Також на з'їзді були і ремісники Ізмаїлу, які зазначали, що працюють лише 4-5 місяців, зайнятися будь-якою торгівлею не мають можливості, оскільки вся торговельна справа знаходиться в руках «жидів». Щоб обробити одну десятину землі, необхідно зайняти у єврея 20-30 крб.

та дати вексель на 50 чи 100 крб., тому інколи виходить, що не лише те, що хотів придбати, а й своє втрапиш. Просили допомоги в справі відкриття в Ізмаїлі банку для допомоги бідним з видачею позики на законних відсотках [3; 144].

Турбували бессарабців і проблеми освіти. Так, старообрядці Кілії просили відкрити церковно-приходське училище, Старої та Нової Некрасівок – школу за рахунок казни [3; 140, 148, 151].

Отже, матеріали Всеросійського з'їзду селян-старообрядців (1906 р.) – чудове джерело для ознайомлення с проблемами старообрядців Бессарабії. Хлібороби страждали від нестачі землі, від свавілля орендаторів, останнє торкається і рибалок; ремісники не мали роботи, не могли зайнятися торгівлею, бо вона перебувала в руках євреїв. Старообрядці просили сприяння організаторів з'їзду у наділенні їх землею, наданні вільного доступу до вод для рибальства, допомоги у відкритті банку та навчальних закладів.

Література:

1. Апанасенок А. В. Идеалы и ценности русских староверов в эпоху российской модернизации второй половины XIX начала XX века (на материалах Центрального Черноземья) // Известия РГПУ им. А. И. Герцена. 2008. №66. С.145-152.
2. Заварина А. Русское население восточной Латвии во второй половине XIX-начале XX века. Рига, Зинатне, 1986.
3. Материалы по вопросам земельному и крестьянскому. Всероссийский съезд крестьян-старообрядцев в Москве, 22-25 февраля 1906 года. М., 1906.
4. Пригарин А. А. «Народные предания» и «Историография»: уровни исторического (со)знания липован // Шаги. 2016. №4. С. 114-149. с.134.
5. Федорова А. І. Старообрядницькі общини Південної Бессарабії у XIX – першій половині XX ст.: історико-конфесійний аспект: дис... канд. іст. наук: 07.00.01. Одеса, 2005. 238 с.– С. 61-62

Чернов Т.

провідний фахівець кафедри психології і соціальної роботи
Одеський національний політехнічний університет
(Одеса, Україна)

ЦІННІСНІ ЕТАЛОНИ У ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Для побудови адекватної етико-філософської моделі підприємницької діяльності в Україні необхідна детальна теоретична проробка моральної основи сучасного вітчизняного бізнесу. Проблеми,

що становлять основу дослідження моральних аспектів економічної взаємодії, до теперішнього часу не були предметом глибокого аналізу. До їх числа відносяться: неоднозначність мотивації підприємництва, функція еталонів поведінки взагалі і моральних ідеалів, зокрема, в діяльності суб'єктів економічної діяльності та багато інших. Тому зараз можна говорити тільки про початковий етап їх розробки. Система соціальної взаємодії, в загальному, і економічної взаємодії як специфічного його типу включає в себе суб'єкта діяльності, ситуацію дії та орієнтацію суб'єкта на ситуацію. В основі орієнтації суб'єкта на ситуацію лежать еталони - когнітивні, катексичні та оціночні. Суб'єкт дії в деякій ситуації стикається ряд істотних дилем, що стосуються орієнтації на цю ситуацію, і повинен здійснити ряд виборів перш, ніж ситуація стане купувати для нього певне, конкретне значення. Виділяється п'ять дихотомічних виборів, або еталонних змінних, які формують альтернативи вибору:

- 1) «Ефективність - афективна нейтральність» - застосовується для визначення, чи має місце оцінювання в даній ситуації;
- 2) «Орієнтація на себе - орієнтація на колектив» - використовується для з'ясування, чи переважають моральні еталони в процесі оцінювання;
- 3) «Партикуляризм - універсалізм» - встановлюється, які еталони переважають - пізнавальні або катексичні;
- 4) «Якість - результативність» - яким чином аналіз об'єктів, об'єкти можуть розглядатися як комплекс якостей або діяльностей;
- 5) «Конкретність - дифузність» - визначає ступінь значущості об'єкта.

Деякі полюси характеристик, заданих в цій системі, мають тенденцію поєднуватися один з одним; різні набори таких природно поєднуються характеристик утворюють стійкі типи діяльності. Так, зокрема, розглядаючи в якості суб'єкта взаємодії підприємця, прийнято вважати, що його орієнтація на різні ситуації базується на наступних стандартах: «Афективність» (бізнесмен прагне до досягнення «економічного інтересу»); «Партикуляризм» (суб'єкт економічної діяльності зазвичай будує свою оцінку щодо об'єкта по тих рис і якостей, які важливі особисто йому або грають роль в досягненні «економічного інтересу», не беручи до уваги характеристики, які мають «універсальне» значення); «Конкретність» (економічна діяльність впорядкована безліччю документально оформлених обмежень, існує феномен ділового етикету); «Діяльність» (суб'єкт економічної діяльності оцінює об'єкти, найчастіше соціальні, за критерієм результативності діяльності); «Орієнтація на себе» (прийнято вважати, що ділова людина в процесі діяльності віддає перевагу власним інтересам перед груповими, хоча в економічному просторі широко поширена утилітаристської теорія, згідно з якою

загальний інтерес не існує окремо від приватних інтересів, більш того, складається з різноманітності приватних інтересів).

Такий набір якостей, на думку багатьох дослідників, характеризує громадські структури, які мають своєю функцією постійно ставити нові цілі і шукати шляхи їх досягнення, пронизані духом підприємництва. Однак, необхідно відзначити, що українська економічна система побудована таким чином, що вибір якоїсь еталонної змінної для визначення типу орієнтації на ситуацію може бути обумовлений не тільки особистими перевагами суб'єкта діяльності, але часто визначається «зовнішніми» чинниками, іншими словами, ступінь свободи вибору українського підприємця нижче, ніж у бізнесменів країн з більш розвиненою економікою. В аналізі етичної сторони підприємницької діяльності ці фактори не можна ігнорувати.

Яковлєв І.

кандидат історичних наук, старший викладач кафедри історії та етнографії України
Одеський національний політехнічний університет
(Одеса, Україна)

ПОЗИЦІЯ КОНГРЕСУ УКРАЇНСЬКОЇ ІНТЕЛІГЕНЦІЇ ЩОДО ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ (1995-1998 РР.)

Позиція Конгресу української інтелігенції щодо інформаційної політики держави яскраво відображена у двох документах. А саме у документі під назвою «Маніфест української інтелігенції» та у Зверненні перших Всеукраїнських зборів інтелігенції до громадян України російської національності. В обох документах йде мова про недопустимість агресивних дій в інформаційному просторі України від представників національних меншин, що фактично заповнили весь ринок інформації нашої країни іншомовною продукцією.

В Маніфесті української інтелігенції робиться наголос на тому, що українська інтелігенція рішуче засуджує провокаційну й згубну політику антиукраїнських сил на нашій споконвічній землі. Та категорично не погоджується з думкою, що українська ідея в Україні не спрацювала. Це фальшивка тих, для кого проголошення суверенітету нашої держави – «тимчасове явище». Зазначалось, що українська інтелігенція з розумінням ставиться до неминучих об'єктивних труднощів перших років нашої незалежності. Але не може примиритися з тим, що нас заганяють у глухий кут національного небуття. У нас вистачить стійкості й самопожертви, як і в попередніх поколіннях, аби не дозволити змести з лиця землі велику

українську націю, що за кількістю посідає п'ятнадцяте серед сотень націй світу. Це відчувають українофобські урядовці, та змінюють лише антиукраїнську риторику, не змінюючи свого антиукраїнського курсу. Ми занадто довго відступали, ми здали вже багато позицій – нас змусили роззброїтися, нашу економіку ставлять на коліна, але далі відступати нікуди. За нами найсвятіше й найдорожче – Україна та її народ. Матеріали маніфесту, викладені Іваном Драчем, в доволі чіткій формі звинувачували бездіяльність вітчизняних політиків, які смиренно підпорядкувались проросійським ідеям тотальної русифікації. Наводилась порівняльна характеристика дій двох держав, де першою виступала шовіністично налаштована Росія з її імперськими амбіціями, направленими на підпорядкування української території як території «національних інтересів Росії». З іншого боку, розглядалась вже незалежна на перший погляд Україна, яка за останні п'ять років своєї незалежності безперервно втрачала позиції, розпродаючи за безцінь національне майно стратегічного значення [1].

Треба наголосити, що сам «Маніфест української інтелігенції» зробив важливий крок на шляху до розбудови сильної української держави. Після його оприлюднення, відбувся процес консолідації представників творчої та наукової еліти задля захисту українських ідей. Представники Конгресу неодноразово ставали Народними Депутатами України та обіймали важливі державні посади.

Що стосується другого документу - Звернення до громадян України російської національності, то в цьому документі зазначається: що загальний тираж газет українською мовою в Україні складає 4 %, а тираж газет російською мовою складає 95 %; дев'ять з десяти створених в Україні комерційних телекомпаній ведуть свої передачі лише російською мовою; що у вищих навчальних закладах України за винятком декількох десятків вузів західного регіону викладання ведеться переважно, а найчастіше стовідсотково російською мовою; в даному зверненні констатується, що серед української інтелігенції немає жодної особи, яка б досконало не володіла російською мовою, тоді як російська інтелігенція в Україні знанням української мови похвалитися не може. Також звертається увага на те що політики які піклуються про долю російської мови і культури в Україні, думають зовсім про інше, вони думають про голоси виборців за допомогою яких вони зможуть боротися в парламенті за повернення до старих номенклатурно-комуністичних порядків, за провадження русифікації українців, за чергове приєднання України до Росії [2].

Отже, можемо дійти висновку, що позиція Конгресу української інтелігенції в середині дев'яностих років минулого сторіччя стосовно інформаційної політики держави, була вкрай негативна. Конгрес

звинувачував тодішнє керівництво держави в бездіяльності в питаннях супротиву, щодо агресивної політики судніх країн в інформаційному просторі України. Крім того Конгрес української інтелігенції активізував свою громадсько-політичну діяльність задля відстоювання національних свобод та інтересів українського народу. За результатами цієї діяльності вдалось привернути увагу українського суспільства до даної проблеми, що в подальшому призвело до піднесення національної свідомості серед значної частини громадян України.

Література:

1. Конгрес Української Інтелігенції: Довідкові матеріали перших всеукраїнських зборів інтелігенції. Київ: 21 березня 1998. 28 с.
2. Конгрес Української Інтелігенції: матеріали перших всеукраїнських зборів інтелігенції. Київ: 21 березня 1998. 64 с.

СЕКЦІЯ 6 ДЕРЖАВНА ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

Білоусов О.

докт. політ. наук, професор кафедри міжнародних відносин та права

Чернов Т.

провідний фахівець кафедри психології і соціальної роботи

Одеський національний політехнічний університет

(Одеса, Україна)

СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩОЇ ШКОЛИ

В даний час підготовка фахівців неможлива без використання сучасних технологій навчання. Мова, перш за все, йде про застосування в навчальному процесі інформаційно-комп'ютерних технологій.

Програма інформатизації та комп'ютеризації навчального процесу передбачає оснащеність навчального закладу сучасним комп'ютерним обладнанням і програмним забезпеченням. Обчислювальні характеристики сучасного апаратного забезпечення змінюються і удосконалюються практично щодня, тому будь-який заклад практично неможливо оновлювати свою технічну базу відповідно до мінливими обчислювальними можливостями сучасних комп'ютерів і забезпечити навчальний процес останніми новинками комп'ютерної техніки. Така ж ситуація з програмним забезпеченням, що передбачає чималі матеріальні витрати на підтримку відповідного інформаційного сервісу.

Як показує досвід розвинених зарубіжних країн, відмінним рішенням проблем комп'ютеризації освіти є впровадження в навчальний процес «хмарних обчислень». До них відносяться безкоштовні хостинги поштових служб для студентів і викладачів. Інші численні інструменти хмарних обчислень для освіти практично не використовуються в зв'язку з недостатністю інформації про них і відсутності практичних навичок їх використання для навчальних цілей. Під час обговорення питань застосування інформаційних технологій в освіті основна увага, як правило, приділяється автоматизації господарської і освітньої діяльності, а також, але в меншій мірі, дистанційного навчання. Але подібні рішення носять допоміжний по відношенню до власне утворення характер. Користувачами таких систем є в переважній більшості співробітники вузів, а викладачі та студенти використовують тільки дуже невелику частину функціональних можливостей. Інші ІТ-рішення знаходять застосування в стінах університетів в основному при науково-дослідницької діяльності, виконанні робіт на замовлення комерційних компаній, але не в навчальному процесі. Засобів, що дозволяють змінювати підхід до навчання в тій же мірі, в якій інформаційні технології дають можливість модернізувати господарську, виробничу діяльність і бізнес-процеси організацій і підприємств, вкрай мало.

Для підвищення якості освіти можуть знайти застосування такі ІТ-рішення як хмарні сервіси. Звичайно, сам по собі цей підхід не є прикладним рішенням. Однак застосування його можливостей дозволить створювати, поширювати і застосовувати в освітньому середовищі такі додатки-сервіси, які зможуть стати частиною навчальних програм і привнести в викладання деяких дисциплін значні поліпшення.

Як розробниками, так і споживачами ІТ-рішень для навчального процесу можуть бути лише викладачі конкретних дисциплін. Але для широкого поширення таких рішень потрібно створення зручного інтерфейсу, підготовка зрозумілою документації і навчання користувачів. Забезпечити це в достатній масштабі можуть тільки спеціалізовані організації, яким необхідно фінансування. Тому успішний розвиток ІТ-рішень в навчальному процесі виявляється можливим лише при об'єднанні на загальному майданчику та централізації розробки всіх зацікавлених колективів в масштабах держави.

Також можна відзначити поточну тенденцію укрупнення університетів, централізації та стандартизації освіти за окремими напрямками в рамках факультетів (філій) у складі вузів. Створення подібних структур вимагає об'єднання не тільки управлінських процесів, а й методик викладання і змісту окремих курсів. І саме в контексті такої централізації застосування хмарних технологій стає тим підходом, який

може забезпечити реалізацію і широку доступність ІТ-рішень в складі навчальних програм.

Можна виділити ряд характеристик хмарних технологій, які дозволять прискорити початок повсюдного використання ІТ в навчанні. В першу чергу це таке «внутрішнє» властивість хмар, як можливість організації спільної роботи, воно дозволить брати участь як у розробці, так і в освоєнні рішень великій кількості викладачів і розробників за окремими напрямками з різних вузів. Ще одна суттєва характеристика - відсутність територіальної прив'язки користувача сервісу до місця його надання, що дозволить швидко включати створювані рішення в навчальний процес. Також при використанні хмарних сервісів відсутні принципові обмеження на розмір аудиторії і час проведення занять, що сприяє їх використанню для виконання студентами самостійних робіт, в тому числі колективних.

У складі курсів навчання можуть бути застосовані конкретні прикладні сервіси в хмарної обчислювальному середовищі. Розглядаючи широке коло дисциплін, не обмежуючись лише тими, що передбачають вивчення існуючих галузевих програм, можна виділити два класи рішень - імітаційне моделювання та дистанційний доступ до лабораторної бази. Для їх реалізації потрібно єдине середовище, що дозволяє і розробляти необхідні сервіси, і управляти їх виконанням з використанням розподілених обчислювальних ресурсів. Наявність такого середовища, що має дружній користувачеві та інтуїтивно зрозумілий інтерфейс, дозволить швидко створювати, освоювати і використовувати засоби моделювання за різними напрямками - від технічних до соціальних.

Якщо йдеться про лабораторну базу, то важливо забезпечити доступ студентів до сучасного наукового обладнання, на якому проводяться реальні дослідження з досліджуваної дисципліни і проблематики. Це дозволить студентіві, якщо не брати участі в проведенні експериментів, то, як мінімум, спостерігати їх, а також дасть можливість викладачам брати участь в «реальному» наукового життя з викладаються дисциплін. Для цього немає необхідності кожного ЗВО закуповувати дороге наукове обладнання. Досить забезпечити можливість брати участь і/або проводити експеримент дистанційно і навіть в режимі реального часу.

Хмарні технології пропонують альтернативу традиційним формам організації навчального процесу, створюючи можливості для персонального навчання, інтерактивних занять і колективного викладання. Впровадження хмарних технологій не тільки знизить витрати на придбання необхідного програмного забезпечення, підвищить якість і ефективність освітнього процесу, а також підготує майбутнього фахівця до професійної діяльності.

Гибински Л.
доктор философии
(София, Болгария)

ИНФОРМАЦИОННЫЕ СТАНДАРТЫ: К ВОПРОСУ О ВЛИЯНИИ НА ПОЛИТИЧЕСКУЮ ВЛАСТЬ

Вопросы влияния информации на политическую власть становятся основными в политической жизни. Установлено, что за счет концентрации информации и применения технологий ее использования происходит усиление геополитического потенциала технически передовых государств. «Средства коммуникации представляют третье поколение средств мирового господства» (З. Бжезинский). Побочным эффектом их применения становится рост возможностей исполнительной власти. Современные задачи завоевания политического господства связаны с созданием технологий принятия решения, минимизирующих влияния на него субъективных факторов.

В постиндустриальный доинформационный этап развития цивилизации мощь государства определялась сначала природными богатствами, затем уровнем развития промышленности, а привилегии распределялись сообразно прибыли, пропорциональной риску. В век информации экономика из энерго- и ресурсосберегающей становится «быстрой» (О. Тоффлер). Аутсайдеры получают гипотетическое абсолютное преимущество при минимальных затратах сократить дистанцию в развитии. На основе приоритетного использования информационных ресурсов могла бы возникнуть возможность построения ненасильственной цивилизации. В действительности этого не происходит. С одной стороны, существуют «силы порядка», страны, контролирующие «дозировку» насилия в мире императивными методами. Значимым противовесом, сближающим шансы «прочих» неизвестностью подлинных возможностей, выступает угроза терроризма. С другой стороны, происходит явное смещение центра тяжести противоборства с открытых силовых (военных, экономических, дипломатических) методов и средств к скрытым информационным. Информация служит более дешевым ресурсом, позволяющим сохранить дорогие. Основная же ее специфика - она неисчерпаема, многократно воспроизводима,

изменяема и на современном уровне развития цивилизации практически бесследно уничтожима, но ее создание, хранение и передача часто невозможны без технической поддержки заинтересованных сторон.

Геополитическое соперничество сегодня происходит в информационной плоскости как создание угроз безопасности интересам противника. Методы информационной войны - разведка, дезинформация противника, оперативная маскировка, психологические операции, радиоэлектронная борьба, огневое поражение систем управления противника. Цель - дезорганизация систем управления противника и защита собственных. Современное оружие в большей мере определяется не огневой мощностью, а информационными параметрами: точностью, управляемостью, быстродействием, способностью выбирать цели и экономить на разрушениях завоеванных богатств. Взаимодействие политики и общества позволяет максимально применять технологии информационного воздействия. Современный уровень познания власти был достигнут в 20-30 гг. XX века. Его возможности исчерпались преобразованием политических систем, построенных на физическом, экономическом и правовом принуждении к труду с использованием в качестве эквивалента труда золота, бумажных денег и количественно измеримых привилегий. Власть как универсальный эквивалент для обмена на любые социальные, правовые и финансовые возможности и средство компенсации недостающих ресурсов утрачивает значение источника легального физического принуждения пропорционально исчезновению последних. В результате отсутствия новых идей «социального контракта» выборы сводятся к применению политических технологий манипулирования сознанием избирателей. Смысловая конкретность целей и средств уступает место методам возбуждения острых политических чувств к определенным лицам. Объектом воздействия становится индивидуальная психика как элемент общественного сознания, целью - выявление состояния общественного сознания. Ассиметричная коммуникация «захватывает» идеи, чтобы делать из них «карты, предшествующие территории» (Бодриар).

Кубко В.

к. філос. н., доцент кафедри інформаційної діяльності та медіа-комунікацій

Одеський національний політехнічний університет
(Одеса, Україна)

**МЕДІАГРАМОТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА
ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ**

Стратегія інформаційної безпеки держави полягає у захищеності інформаційного середовища суспільства та впровадженні системної політики захисту національних інтересів від зовнішніх та внутрішніх загроз. Одним із шляхів реалізації цієї стратегії є медіаосвіта, яка є важливою частиною базових прав громадян на свободу самовираження й отримання інформації зокрема та інструментом підтримки демократії загалом.

У 2010 році в Україні було започатковане застосування «Концепції впровадження медіаосвіти в Україні», основною ідеєю якої стало сприяння становленню ефективної системи медіаосвіти в Україні. Реалізація концепції охоплювала експериментальний етап, який проводився з 2010 до 2013 рр., поступове вкорінення медіаосвіти та стандартизацію вимог до неї – етап тривав з 2014 до 2016 рр., подальший розвиток медіаосвіти та завершення масового запровадження було заплановано з 2017 до 2020 рр.

У 2016 р. Концепцію було оновлено та визначено важливі терміни: «медіаосвіта», «медіакультура», «медіаграмотність» та ін. Зазвичай медіаграмотності та медіакомпетентності людина набуває у процесі медіаосвіти. Звернемося до базових понять Концепції [1].

Медіаосвіта є частиною освітнього процесу, що має на меті формування в суспільстві медіакультури, підготовку особистості до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою мас-медіа.

Медіакомпетентність – рівень медіакультури, що забезпечує розуміння особистістю соціокультурного, економічного і політичного контексту функціонування медіа, засвідчує її здатність бути носієм і передавачем медіакультурних цінностей, смаків і стандартів, ефективно взаємодіяти з медіапростором, створювати нові елементи медіакультури сучасного суспільства, реалізувати активну громадянську позицію.

Медіаграмотність – це рівень медіакультури, який стосується вміння користуватися інформаційно-комунікативною технікою, виражати себе і спілкуватися за допомогою медіазасобів, свідомо сприймати і критично тлумачити інформацію, відділяти реальність від її віртуальної симуляції,

тобто розуміти реальність, сконструйовану медіаджерелами, осмислювати владні стосунки, міфи і типи контролю, які вони культивують.

Науковці зазначають, що термін «медіаграмотність» був виведений від термінів «критичне бачення» та «візуальна грамотність», крім них використовуються такі терміни, як «технологічна грамотність», «інформаційна грамотність», «комп'ютерна грамотність» тощо [2; 3]. У термінологічному плюралізмі закладено основне – здатність критично та усвідомлено спілкуватися з медіа, оцінювати медіа тексти, тримати критичну дистанцію з популярною культурою та чинити спротив різним маніпулятивним впливам.

Канадський науковець Дж. Пандженте [5] вивів ключові принципи медіаграмотності, які дозволяють краще вивчати медіапродукти:

1. Будь-який медіапродукт – це сконструйована реальність. Медіаграмотність допомагає руйнувати такі штучно створені конструкції та розуміти принципи їх створення.

2. Медіа конструюють реальність.

3. Отримувачі медіаповідомлення інтерпретують його сенс.

4. Медіа мають комерційну підтримку.

5. Будь-яке медіаповідомлення транслює ідеологію та інформацію про визначені цінності.

6. Медіа виконують соціальні та політичні функції. Медіа впливають на політичну ситуацію та провокують соціальні зміни.

7. Зміст повідомлення залежить від форми медіа.

На даний час медіаграмотність дістала досить широке визнання в світі, але прогрес варіюється залежно від країни або регіону і часом страждає від нестачі фінансування та визнання. В Україні наразі медійна грамотність є життєво необхідною навичкою для інформаційної безпеки держави як визначального фактору захисту як національних, так і особистих інтересів. Адже, інформаційна безпека це стан захищеності життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, при якому запобігається завдання шкоди через неповноту, несвоєчасність і недостовірність поширюваної інформації, порушення цілісності та доступності інформації, несанкціонований обіг інформації з обмеженим доступом, а також через негативний інформаційно-психологічний вплив та умисне спричинення негативних наслідків застосування інформаційних технологій [3, с. 28].

У основі медіаграмотності знаходиться певна модель, завдяки якій споживачі інформації усвідомлюють роль мас-медіа у формуванні громадської думки. Завдання медіаграмотності полягає у трансформації медіаспоживання в активний та критичний процес, допомагаючи людям краще усвідомити потенційну маніпуляцію.

Медіаграмотність розвиває навички, які дозволяють людям аналізувати, критично оцінювати і створювати повідомлення різних жанрів і форм для різних типів медіа, а також розуміти і аналізувати складні процеси функціонування медіа у суспільстві та їх вплив. Критичне сприйняття медіаповідомлень полягає у розумінні історичної природи медіарепрезентацій та передбачає аналіз їхньої ідеологічної структури. Уміння критично мислити є підґрунтям для саморозвитку та самовдосконалення, запорукою соціальної відповідальності, готовності відстоювати та аргументувати власну позицію, бути рішучим на впевненим у висловлюваннях та поведінці. Загалом, критичне мислення можна назвати суспільною (громадською) компетенцією, яка життєво необхідна кожній особистості в сучасних умовах перенасичення інформацією та токсичного медіаконтенту.

Таким чином, у контексті нинішньої зовнішньої інформаційної агресії саме медіаграмотність сприяє формуванню навичок критичного мислення (critical thinking) та імунітету до маніпуляцій громадською свідомістю та пропаганди. Медіаграмотність має бути фундаментальною основою гуманітарної безпеки держави, сприяти розвитку і консолідації громадянського суспільства, стати протидією зовнішній інформаційній агресії.

Список літератури:

1. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція)/ за ред. Л. А. Найдьонової, М. М. Слюсаревського. – Київ, 2016. – 16 с.
2. Медіаграмотність на захисті інформаційного суверенітету держави. Навчальний посібник з медіаграмотності та правових основ доступу громадян до інформації/ М. Гришин, З. Коскіна, О. Філоненко, О. Джолос, А. Гнатюк та ін. Київ: Регіональне Об'єднання Молоді, 2015. – 99 с.
3. Медіаграмотність та інформаційна безпека : інформаційний бюлетень / За наук. ред. Л. А. Найдьонової, упоряд. О. О. Кришовська [Найдьонова Л. А., Дятел Н. Л., Вознесенська О. Л., Череповська Н. І., Обухова Н. О., Чаплинська Ю. С., Дідик Н. І.]. – К. : Інститут соціальної та політичної психології Національної академії педагогічних наук України, 2018 – 128 с.
4. Федоров А. В. Словарь терминов по медиаобразованию, медиапедагогике, медиаграмотности, медиакомпетентности/ А. В. Федоров. — Таганрог : Изд-во Таганрог. гос. пед. ин-та, 2010. – 64 с.
5. Pungente J. From Barry Duncan et al. Media Literacy Resource Guide, Ontario Ministry of Education, Toronto, ON.Canada, 1989.

Кудлай І.

старший викладач кафедри міжнародних відносин та права
Одеський національний політехнічний університет
(Одеса, Україна)

ПОЛІТИКА ІНФОРМАТИЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Масштабні процеси глобалізації, які протікають в світі, підвищений інтерес міжнародного співтовариства до швидкості одержання інформації, її якості і незаангажованості поставили і перед Україною проблему розробки єдиної державної інформаційної політики.

Політика інформатизації - це сприяння підвищенню рівня інформаційного забезпечення кожного громадянина, суспільства, органів державної влади; використання потенційних можливостей інформатизації для всебічного розвитку науки, культури, мистецтва, освіти, охорони здоров'я та інших сфер культурного життя; задоволенню потреб щодо інформаційного забезпечення громадян, суб'єктів господарської діяльності всіх форм власності; модернізації та технологічного оновлення виробництва; розвитку інформаційної інфраструктури.

Однією зі сфер, з метою забезпечення належного функціонування якої громадськість має право брати участь у формуванні та реалізації державної політики, є інформаційна сфера. В її рамках мають бути створені передумови для формування інформаційного суспільства; забезпечення свободи слова та доступу до публічної інформації, недопущення розголошення інформації, що становить державну таємницю, або іншої інформації з обмеженим доступом, спрямованої на задоволення потреб та забезпечення захисту інтересів суспільства держави; формування дієвого механізму протидії комп'ютерній злочинності (у тому числі комп'ютерному тероризму); недопущення маніпулювання суспільною свідомістю (зокрема за допомогою засобів масової інформації) та ін. На це неодноразово звертається увага в різних нормативно-правових актах, зокрема в стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні, реалізація положень якої повинна відбуватися в 2013-2020 роках, відзначається необхідність розробки на національному та місцевому рівні дієвого механізму ефективної суспільної участі та громадського контролю за реалізацією пріоритету розвитку інформаційного суспільства [12, Ст. 1581].

Слід звернути увагу, що в рамках формування та реалізації державної інформаційної політики, крім участі громадськості у підготовці відповідних проектів нормативно-правових актів, особливе місце займає громадський контроль у сфері реалізації державної інформаційної політики, зокрема у сфері інформаційної безпеки.

Масштабне впровадження інформаційних технологій призвели до трансформації системи цінностей, сучасне суспільство відчуває глобальну ціннісну кризу.

Українська держава включена в процес загальної інформатизації суспільства та формування єдиного світового інформаційного ринку. Такі дії призвели до того, що в даний час все більш актуальний характер набуває забезпечення інформаційної безпеки України як невід'ємного елементу її національної безпеки, а захист інформації перетворюється на одне з пріоритетних державних завдань. Проблема створення і підтримки захищеного середовища інформаційного обміну, яка обумовлює певні правила і політику безпеки сучасної держави, є досить актуальною, оскільки сьогодні головним стратегічним національним ресурсом, основою економічної та оборонної могутності держави стає інформація та інформаційні технології. Інформація в сучасному світі є таким атрибутом, від якого в визначальному плані залежить ефективність життєдіяльності сучасного суспільства. Інформаційні технології принципово змінили обсяг і важливість інформації, яка обертається в технічних засобах її зберігання, обробки і передачі. Загальна комп'ютеризація основних сфер діяльності призвела до появи широкого спектру внутрішніх і зовнішніх загроз, нетрадиційних каналів втрати інформації та несанкціонованого доступу до неї.

Інформаційна сфера України - це єдиний інформаційний простір, який формується державними органами, громадськими, політичними і соціальними організаціями, а також громадянами і функціонує на основі правових, організаційних, науково-технічних, економічних, фінансових, методичних, гуманітарних і моральних принципів з урахуванням вимог і завдань національної інформаційної безпеки України.

Інформаційна політика побудована на діях чотирьох суб'єктів. Це політика як така, державна влада (в особі трьох основних її гілок - виконавчої, законодавчої та судової), ЗМІ, чия діяльність базується на функціонуванні різних видів масової інформаційної діяльності — журналістики, PR, реклами, і суспільство — в особі груп за інтересами, інститутів і партій [1, 126]. Таким чином, інформаційна політика є складним поняттям і побудована на обліку інтересів всіх суб'єктів політичного простору. На основі цього циркулюють і базові інформаційні потоки. Інформаційна політика, крім того, враховує становище ЗМІ в суспільстві, що визначається історичними закономірностями їх еволюції, особливостями їх взаємодії з державними структурами, політичними інститутами і суспільством в цілому, а також правовими та етичними нормами, що діють у сфері масової інформації. Враховуючи це, можна стверджувати, що інформаційну політику слід сприймати як цілеспрямовану взаємодію політики, правового забезпечення,

організаційних заходів з боку держави та єдиних, поділених суспільством і журналістською спільнотою принципів здійснення діяльності ЗМІ [5; 6].

Формування інформаційного суспільства спирається на новітні інформаційні, телекомунікаційні технології та технології зв'язку. Саме нові технології призвели до бурхливого поширення глобальних інформаційних мереж, насамперед Інтернету, що відкриває принципово нові можливості міжнародного інформаційного обміну. Перспективні інформаційні та телекомунікаційні технології багаторазово посилюють впливи електронних ЗМІ на соціально-політичне та культурне життя мільйонів людей на всіх континентах. Формування інформаційного суспільства концептуально і практично означає формування світового інформаційного простору.

Глобалізація як процес еволюції цивілізації в даний час проходить на загальносвітовому, континентальному і регіональному рівнях і виражається, зокрема, в інтеграційних процесах, що зачіпають всі сфери життєдіяльності людей, народів і держав. Глобалізація формує і розширює глобальну інформаційну сферу, стираючи державні, національні кордони і різні бар'єри.

Таким чином, управління інформаційними потоками розглядається як мережевий процес. Суб'єктами інформаційної політики є: держава, засоби масової інформації, інститути громадянського суспільства, транснаціональні корпорації, великий бізнес, еліти, окремі групи та індивіди. Однак домінуюча роль належить саме державі в особі правлячої еліти.

Література:

1. Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016–2020 роки : Указ Президента України № 68 від 26.02.2016 р. // Офіційний вісник України. – 2016. – № 18. – Ст. 716.
2. Даудова Г. В. Державна інформаційна політика в контексті реформування системи державних фінансів України / Г. В. Даудова // Теорія і практика державного управління. – 2002. – Вип. 2 (45). – С. 1–6.
3. Афонін Е. А. Громадська участь у творенні та здійсненні державної політики / Е. А. Афонін, Л. В. Гонюкова, Р. В. Войтович. – К. : Центр сприяння інституційному розвитку державної служби, 2006. – 160 с.
4. Безпалова О. І. Адміністративно-правовий механізм реалізації правоохоронної функції держави : [монографія] / О. І. Безпалова. – Х. : НікаНова, 2014. – 544 с.

5. Ковалева М. М. Содержание и структура понятия «государственная информационная политика» // Средства массовой информации в современном мире. СПб., 2010. С. 125–126.
6. Ковалев А. А. Теоретический анализ информационной политики / А. А. Ковалев // Молодой ученый. — 2016. — № 14 (118). — С. 496–501. URL: <https://moluch.ru/archive/118/32842>.
7. Корнійчук О. В. Реалізація інформаційної політики на регіональному рівні та шляхи підвищення її ефективності / О. В. Корнійчук // Демократичне врядування. – 2010. – Вип. 6. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/visnik6/fail/Kornijchuk.pdf
8. Нестеряк Ю. В. Нормативно-правові основи державної інформаційної політики України в умовах розвитку інформаційного суспільства / Ю. В. Нестеряк // Теорія та практика державного управління. – Вип. 4 (39). – С. 111–119.
9. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики : Постанова Кабінету Міністрів України № 996 від 03.11.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF>.
10. Про затвердження Положення про Громадську раду при Міністерстві інформаційної політики України : наказ Міністерства інформаційної політики України № 33 від 03.07.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/rada/show/v0033885-15>.
11. Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки : Закон України № 537 від 09.01.2007 р. // Офіційний вісник України. – 2007. – № 8. – ст. 273.
12. Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.05.2013 № 386 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 44. – Ст. 1581.
13. Роль громадськості в державному управлінні: роль недержавних аналітичних центрів : аналітична доповідь / Офіційний веб-сайт Національного інституту стратегічних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/260/>.
14. Шотурма Н. В. Нормативно-правове забезпечення участі громадськості у процесі реалізації державної інформаційної політики / Н. В. Шотурма [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://obljustif.gov.ua/wp-content/uploads/2013/09/Dopovid-SHoturma.pdf>.

Малайко Н., студентка

Науковий керівник – Татакі О.

ст. викл. кафедри інформаційної діяльності та медіа-комунікацій
Одеський національний політехнічний університет
(Одеса, Україна)

ЕЛЕКТРОННИЙ ДОКУМЕНТООБІГ ЯК ОСНОВНА ФОРМА ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

Актуальність теми нашої наукової розвідки зумовлена значним ускладненням, останнім часом, функцій управління та зростанням обсягів завдань, які покладені на органи державної влади, а також посиленням вимог до якості документів. Крім того, характерною рисою сьогодення є активне впровадження інформаційних технологій як засобів автоматизації процесів, що пов'язані з документованою інформацією, у всі сфери життєдіяльності суспільства. І все це стало підґрунтям для реалізації урядом нашої держави заходів щодо запровадження систем електронного документообігу в органах виконавчої влади та державних адміністраціях.

Система зазначених урядових заходів знайшла відображення у Концепції розвитку електронного урядування в Україні, що передбачало модернізацію державного управління за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій. Втілюючи у життя положення Концепції, уряд здійснює заходи по запровадженню систем електронного документообігу в центральних органах виконавчої влади та місцевих державних адміністраціях, оскільки електронний документообіг є основою нового формату роботи державних установ [2].

З метою повноцінного переведення роботи органів виконавчої влади у електронну форму, було прийнято 17.01.2018 постанову Кабінету міністрів України № 55 «Деякі питання документування управлінської діяльності», яка набула чинності 7 березня 2018 року. Ця Постанова визначає **електронну форму діловодства як основну для установ і підприємств державного сектору**, та передбачає, що єдиною допустимою формою юридично значимої взаємодії органів виконавчої влади в електронній формі та основною формою взаємодії органів виконавчої влади між собою є **система електронної взаємодії органів виконавчої влади (СЕВ ОВВ)**.

СЕВ ОВВ (система взаємодії) – це державна телекомунікаційна система, призначена для ведення діловодства в електронній формі із застосуванням електронного цифрового підпису та/або електронної печатки, а також організації міжвідомчого моніторингу за станом виконання управлінських рішень [3].

Користувачами системи взаємодії, крім Секретаріату Кабінету Міністрів України, міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих органів виконавчої влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування **можуть бути також організації, установи та підприємства незалежно від форми власності**, які в установленому порядку підключилися до системи взаємодії.

СЕО ОВВ визначена пріоритетною формою взаємодії органів виконавчої влади з організаціями, установами, підприємствами незалежно від форми власності у разі, коли вони в установленому порядку підключилися до системи взаємодії.

Згідно затвердженого Постановою № 55 Регламенту організації взаємодії органів виконавчої влади в електронній формі, порядок використання функціоналу системи взаємодії її користувачами визначається Типовою інструкцією з документування управлінської інформації в електронній формі та організації роботи з електронними документами в діловодстві, електронного міжвідомчого обміну [3].

Інструкція з документування управлінської інформації в електронній формі та організації роботи з електронними документами в діловодстві, електронного міжвідомчого обміну поширюється на усі електронні документи, що створюються, відправляються або одержуються Секретаріатом Кабінету Міністрів України, центральними органами виконавчої влади, їх територіальними органами, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими органами виконавчої влади, підприємствами, установами, організаціями, що належать до сфери управління центральних або місцевих органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим [4].

Документування управлінської інформації в установах здійснюється в електронній формі із застосуванням кваліфікованого електронного підпису, кваліфікованої електронної печатки та кваліфікованої електронної позначки часу, крім випадків наявності обґрунтованих підстав для документування управлінської інформації у паперовій формі, якими визнаються:

- документи, що містять інформацію з обмеженим доступом, вимога щодо захисту якої встановлена законом;
- електронні документи, що не можуть бути застосовані як оригінал згідно з вимогами закону;
- документи, вимога щодо опрацювання яких у паперовій формі встановлена актами Кабінету Міністрів України.

У всіх інших випадках документування управлінської інформації в установах здійснюється в електронній формі із застосуванням електронного цифрового підпису, електронної печатки та електронної

позначки часу. Використання електронної позначки часу під час накладання електронного цифрового підпису або електронної печатки є обов'язковим.

Ключовим для побудови системи взаємодії органів публічної влади є уточнення змісту самого терміну «взаємодія», яке опосередковується більш визначеним поняттям «*електронна інформаційна (комунікаційна) взаємодія*» – взаємодія органів державної влади з іншими органами державної влади та органами місцевого самоврядування, громадянами, юридичними особами за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій із застосуванням високих стандартів доступу до інформаційних ресурсів [1].

Варто відзначити, що впровадження сучасних технологій у роботу державних структур, значно спрощує комунікацію між підрозділами та структурами виконавчої влади. Завдяки додатковим функціям, таким як використання електронно-цифрового підпису та електронної печатки, комунікація між органами державної влади за спрощеною системою стала більш продуктивною та своєчасною. Вбачаємо перспективним подальші дослідження щодо підвищення ефективності діяльності державних органів саме через виявлення та вирішення проблем, що виникають у процесі використання системи електронної взаємодії органів виконавчої влади на місцевому рівні.

Література:

1. Біла книга «Електронна взаємодія».
URL: www.cst.org.ua/docs/WhiteBook/white_book.doc
2. Концепція розвитку електронного урядування в Україні.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-%D1%80#n14>
3. Регламент організації взаємодії органів виконавчої влади в електронній формі. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2018-%D0%BF>
4. Типова інструкція з документування управлінської інформації в електронній формі та організації роботи з електронними документами в діловодстві, електронного міжвідомчого обміну.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2018-%D0%BF>

Марущак Д., студентка
Науковий керівник - Кубко В., к. філос. н., доцент кафедри
інформаційної діяльності та медіа-комунікацій
Одеський національний політехнічний університет
(Одеса, Україна)

КОМУНІКАЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ ДИЗАЙНУ

Інформаційні технології змінили простір сучасного світу, зробивши його глобальним й інтерактивним і, як наслідок, трансформувалася комунікація. На наших очах створюються і інтенсивно розвиваються нові форми комунікаційних технологій, які змінюють раніше сформовані проєктні моделі і системи. Проєктна робота дизайнера починається з аналізу функцій майбутнього дизайн-об'єкта, цілей і завдань взаємодії зі споживачем в комунікації.

У межах нашої розвідки варто розглянути поняття «комунікація». Це слово походить від латинського «communicatio» і перекладається «пов'язувати, спілкуватися». У широкому сенсі може трактуватися як процес кодування і передачі повідомлення від джерела інформації до її одержувача. Це може бути сукупність матеріальних засобів транспортування чого-небудь (транспорт, трубопровід, телефонні мережі) [1, с.15]. Це може бути процес обміну повідомленнями, думками, знаками. У будь-якому з цих значень присутні відмінні риси процесу: є джерело, канал зв'язку і її одержувача. Під «комунікацією» розглядається складний багатофакторний процес встановлення і підтримання контактів між виробником і споживачем. Як комунікатори розглянуті дизайн-об'єкти і їхні інформаційні образи з одного боку і споживач з іншого.

Дизайн – це практична дія, спрямована на створення знакового продукту, тобто продукту, що сприймається користувачем як смислове утворення. Те, що дизайнер не просто створює об'єкти, а закладає в них певні ідеї, зрозуміло. Однак на цьому часто зупиняються, забуваючи, що дизайн відбувається не тільки в голові дизайнера, але і в голові користувача. Ось чому дизайнер повинен думати і про сенси, які він закладає в об'єкт, і про те, як ці смисли будуть зчитуватися користувачем [2, с.25]. Комунікаційний аспект дизайнерської практики очевидний, що робить необхідним її розгляд як культурно-історично і ситуативно обумовленого способу формування співзалежності та узгодженості взаємних дій комунікаторів – дизайнера і користувача, тобто як комунікативну практику [3, с. 47].

На перший погляд представлене визначення дизайну здається простим і навіть декларативним. Однак дослідні та практичні результати

такого підходу до дизайну будуть багато в чому визначатися обраною комунікативної парадигмою.

Комунікаційний дизайн переслідує мету залучення, натхнення, створення потреб і мотивації людей відповідати на повідомлення навколо з позитивної точки зору. Дана галузь сприяє створенню бренду і його ідеології, або розвитку маркетингу і розміщення продукції на ринок. Так само вплив комунікаційного дизайну відповідає за настрої спостерігача або ж просто за донесення інформації. Процес розробки комунікаційного дизайну пов'язаний зі стратегічним бізнес-мисленням, аналізом ринку, умінням вирішувати проблеми і технічними навичками, такими як: теорія кольору, друк, макетування та знання візуальних ієрархій.

Комунікаційні дизайнери транслюють ідеї та інформацію за допомогою різних медіа [4, с.115]. Одне з найважливіших завдань для них – вплинути на аудиторію.

Термін «комунікаційний дизайн» тісно пов'язаний з поняттям візуальної комунікації, але є більш широким, оскільки включає в себе роботу і інших органів сприйняття таких, як дотик, нюх, і слух. Приклади комунікаційного дизайну можна знайти в архітектурі, ілюстрації, анімації, перформансі, копірайтингу та ін.

Вплив комунікаційного дизайну відповідає за настрої спостерігача або ж просто за донесення інформації. Процес розробки комунікаційного дизайну пов'язаний зі стратегічним бізнес-мисленням, аналізом ринку, умінням вирішувати проблеми і технічними навичками, такими як: теорія кольору, друкарня, макетування та знання візуальних ієрархій [5,155]

Прикладна область комунікаційного дизайну поширюється не тільки на естетичний бік складання повідомлень, але також на встановлення нових каналів комунікації.

Дизайнери шукають різні способи, щоб залучити аудиторію, надихнути її, створити попит, мотивувати людей відповідати на повідомлення. Все це може служити меті підвищення продажів, збільшення впізнання бренду, виведення нового продукту на ринок і іншим маркетинговим цілям у різних поєднаннях. У цьому процесі необхідно стратегічне мислення, що використовує результати маркетингових досліджень, творчі ідеї та вміння приймати рішення.

Таким чином, комунікаційний дизайн дещо ширший від синонімічних, на перший погляд, «візуальної комунікації» і «графічного дизайну». Ширше, як мінімум, на розуміння аудиторії, на вміння керувати голосом, жестами і навіть запахом і смаком, тобто ширше на всі інші знання і навички, що виходять за межі оформлення – більш того, комунікаційний дизайн об'єднує візуальний дизайн, рекламу, ілюстрування, шрифтову культуру, друковані процеси, інформаційну

архітектуру, анімацію, перформанс (театралізована вистава), копірайтинг (складання текстів) і редагування.

Отже, практика дизайну повинна не просто враховувати обставини, в яких вона відбувається, але і представляти собою взаємодію, яка активізує практичну уяву і здатність імпровізувати. Саме непрагматична методологія орієнтує на таке ставлення до практичної дії і розкриває механізми «ситуаційної креативності» дизайну.

Список літератури:

1. Почепцов Г.Г. Соціальні комунікації і нові комунікативні технології // Комунікація. – 2010. – № 1. – С. 19–26.
2. Холод О.М. Соціальні комунікації : соціо- та психолінгвістичний аналіз : навч. посіб. – Львів : ПАІС, 2011. – С. 35.
3. Лола Г.Н. Дизайн: досвід метафізичної транскрипції. – К .: Вид-во МДУ, 2010. – 264 с.
4. Казарінова Н.В. Міжособистісна комунікація: соціально-конструкціоністський аналіз. – К, 2006. – 147 с.
5. Вітгенштейн Л. Філософські дослідження. – М., 2011. – 177 с.

Сорока Л., студентка

Науковий керівник – Татакі О.

ст. викл. кафедри інформаційної діяльності та медіа-комунікацій
Одеський національний політехнічний університет
(Одеса, Україна)

ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ В ПРОЦЕС ВАНТАЖОПЕРЕВЕЗЕННЯ

Протягом останніх років найбільш стрімко розвивається в Україні сфера вантажоперевезення. Безсумнівно, що зростання та зміцнення економіки країни починається з розвитку її сильних сфер. В Україні такою перспективною є сфера вантажоперевезень і транспорту, яку варто удосконалювати та максимально продуктивно використовувати допоміжні методики й технології, зокрема, системи електронного документообігу. Оскільки, саме впровадження таких систем є необхідною умовою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. У зв'язку з цим, наразі є актуальними дослідження впровадження систем електронного документообігу як засобу підвищення ефективності функціонування транспортної галузі України.

Вантажоперевезення – це величезна інфраструктура зі своїми правилами, законами і особливостями. Його головною метою є своєчасна доставка продукції з мінімальними витратами. При чому,

оперативність і якість доставки вантажу залежать від правильно організованого процесу перевезення. Варто відзначити, що при здійсненні перевезень необхідною умовою є відповідність документаційного супроводу вантажу вимогам чинного законодавства, а інформації про вантаж було достатньо для перевірки відповідності та поставки. Основним регулюючим нормативно-правовим актом діяльності автотранспортних підприємств в Україні є Закон України «Про автомобільний транспорт» у редакції від 23.02.06 р. № 3492-IV, що введений в дію 07.04.2006 р. [1]. Крім того, Міністерство транспорту затвердило ряд відповідних документів, серед яких «Методичні рекомендації з формування собівартості перевезень (робіт, послуг) на транспорті» (від 5 лютого 2001 р. № 65) [2], Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку (29 грудня 2000 р. № 356) [3], «Інструкція про порядок постачання, зберігання, видачі та обліку всіх видів квитків на проїзд в автобусах і таксомоторах, контролю й обліку виручки від перевезення пасажирів і балансу» [4].

Документи для перевезення вантажів на території нашої держави перераховані в переліку, що додається до постанови Кабінету міністрів України №207 від 25.02.2009: посвідчення на право керування транспортним засобом відповідної категорії; талон, що додається до посвідчення; дозвіл, виданий ДАІ Міністерства внутрішніх справ (МВС); поліс (сертифікат); ліцензійна картка на автомобіль [4].

Для перевезень торговельних вантажів підприємствами транспорту загального користування необхідно мати, крім документів для здійснення вантажоперевезень, документи укладені між перевізниками та замовниками про перевезення вантажів автомобільним транспортом. Для водія юридичної особи або фізичної особи-підприємця, що здійснює вантажні перевезення на договірних умовах, необхідно мати при собі такі основні документи, як:

– товарно-транспортна накладна (ТТН) – головний документ перевезення. Випишується вантажовідправником. У транспортному розділі вказується маршрут, дані автомашини і водія. У товарному розділі – перелік, кількість, вага та вартість вантажу, що перевозиться, а також перелік додаткових документів на вантаж. ТТН повинні бути завірені оригінальними печатками і виписуватися в 4 примірниках (один залишається на завантаженні у вантажовідправника, другий для вантажоодержувача, третій для перевізника, четвертий є підставою для розрахунку оплати за перевезення та додається транспортною компанією до рахунку на оплату замовнику);

– шляховий лист. Необхідний документ з боку перевізника. Випишується автопідприємством;

– договір між вантажовідправником (вантажоодержувачем) і перевізником (експедитором). Або копія договору, завірена однієї зі сторін. Договір є підставою для транспортування вантажу даним перевізником. Може бути замінений Довіреністю на перевезення вантажу, виписану на водія вантажовідправником/вантажоодержувачем, так само з оригінальними печатками [2].

Зважаючи на значні темпи розвитку та зростання транспортних перевезень і величезної кількості документів необхідних для їхнього забезпечення, виникає необхідність оптимізації процесів перевезення. Одним з напрямків оптимізації вказаних процесів є застосування сучасних технологічних рішень, а саме перехід на системи електронного документообігу. Система електронного документообігу – це організаційно-технічна система, що забезпечує процес створення, управління доступом і розповсюдження електронних документів у комп'ютерних мережах, а також контроль над потоками документів в організації [5].

Документальне забезпечення усіх процесів діяльності організації або установи дуже важливе, підвищення ефективності навіть на деяких операціях і етапах може дати конкурентні переваги і вигаши не тільки в часі, але і в грошовому вираженні. Автоматизація зовнішнього електронного документообігу транспортно-експедиційним компаніям відкриє масу можливостей для оптимізації всіх процесів, починаючи від своєчасності розрахунків із замовниками, закінчуючи оперативним виставленням рахунків та значною економією на папері.

Впровадження електронного документообігу у процес вантажоперевезення має переваги, а саме: прискорення обміну первинними документами і договорами з контрагентами; зниження вартості документообігу; скорочення часу обробки вхідних документів; можливість швидкого внесення коригувань в документи; скорочення втрат документів; забезпечення прозорості внутрішнього узгодження і підписання документів; обмін електронними документами нестандартних форматів; зручна підготовка податкової звітності та перехід від паперових. Тобто, перехід на електронний документообіг істотно підвищить ефективність роботи, швидкість укладання договорів між клієнтами і надійність послуг. Електронний документообіг – це прозорий документообіг. Система фіксує і зберігає кожну дію: коли і ким створений документ, коли підписаний, кому відправлений, які були коригування тощо. Електронні документи неможливо «втратити», «не одержати» або «вилучити». Звичайно, ніякі документи не застрахують вантаж від цілеспрямованої крадіжки. Однак електронний документ зменшить можливість підробки паперів, знижуючи можливість безкарного

розкрадання вантажів, що частково вирішить цю вельми поширену проблема на ринку перевезень.

Література:

1. Про автомобільний транспорт : Закон України № 3492-IV № 22 від 23.02.2006. Дата оновлення: 13.02.2020.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2344-14> (дата звернення: 05.05.2020).
2. Методичні рекомендації з формування собівартості перевезень (робіт, послуг) на транспорті (від 5 лютого 2001 р. № 65)
URL: <https://ips.ligazakon.net/document/FIN2565> (дата звернення: 05.05.2020).
3. Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку. Затв. наказом Міністерства фінансів України від 29 грудня 2000 р. № 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0356201-00> (дата звернення: 05.05.2020).
4. Перелік документів, необхідних для здійснення перевезення вантажу автомобільним транспортом у внутрішньому сполученні : Додаток до постанови Кабінету Міністрів України № 207 від 25.02.2009.
URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/201155264> (дата звернення: 05.05.2020).
5. Інструкція про порядок постачання, зберігання, видачі та обліку всіх видів квитків на проїзд в автобусах і таксомоторах, контролю й обліку виручки від перевезення пасажирів і балансу. Затв. наказом Міністерства автомобільного транспорту України від 2 січня 1984 р. Київ, 1984.
6. Тарнавський Ю. А. Системи електронного документообігу: Опорний конспект лекцій. Київ: ІПК ДСЗУ, 2007. 37 с.

Усова Т., студентка

Науковий керівник - Кубко В. П., к. філос. н., доцент кафедри інформаційної діяльності та медіа-комунікацій
Одеський національний політехнічний університет
(Одеса, Україна)

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА ЗАСОБИ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

З розвитком Інтернету, з'явилася можливість використовувати всі його досягнення в різних його проявах. Одним з таких проявів стали соціальні мережі. На сьогоднішній день соціальні мережі міцно увійшли в наше повсякденне життя. Кількість користувачів по усьому світу вимірюється мільйонами.

Соціальна мережа – це структура, що базується на людських зв'язках або ж взаємних інтересах. Сам термін «соціальна мережа» в контексті

інформаційного середовища вперше використав у 1954 році соціолог Джеймс Барнс. Сьогодні під цим терміном найчастіше розуміють віртуальну платформу, Інтернет-сайт, веб-сервіс, портал в інтернеті, мета якого – об'єднати якомога більшу кількість людей, надавши їм максимум можливостей комунікації між собою [6, с. 152].

Основною характеристикою соціальної мережі є багатоканальність. Якщо один з елементів випадає з процесу комунікації, вона знаходить альтернативні шляхи передачі інформації.

Соціальні мережі є складною проекцією суспільства на інтернет-простір, що ґрунтується на засадах публічності, загальнодоступності, всезагальної рівності [7, с. 57].

Особливостями соціальних мереж є те, що інформаційне наповнення є неструктурованим, дискусії виникають спонтанно. Тривалість зберігання інформації є невизначеною, оскільки її носій або модератор групи може видалити її в будь-який момент.

Соціальні мережі практично не піддаються зовнішньому контролю, не мають єдиного центру, а тому кожен може діяти так, як вважає за потрібне.

На думку дослідників, соціальні мережі – основна причина, через яку сьогодні зростає кількість часу, проведеного у всевітній мережі [4, с. 61]. Інтернет як сучасний засіб масової комунікації формує з пасивного слухача активного співучасника та співтворця. Сучасна людина не просто прагне дізнаватись про події, вона прагне їх створювати. Це і є головною перевагою соціальних мереж – можливість користувачів заявляти про свої інтереси і розділяти їх з оточенням.

Соціальними мережами називають також інтернет-програми, які допомагають друзям, бізнес-партнерам або іншим особам спілкуватись та встановлювати зв'язки між собою, використовуючи набір інструментів. Соціальні інтернет-мережі можна віднести до нових соціальних медіа, адже вони стають засобом масової комунікації, інструментом для зв'язків людей між собою [5, с. 154].

Соціальні мережі відіграють важливу роль у сфері масової комунікації, адже люди отримують повідомлення, можуть його обговорити, висловити зауваження, але джерело повідомлення їм не відповідає. Вони надсилають аудиторії свою інформацію, яка споживається індивідуально і вільно (коли і де завгодно) [3, с. 137]. Соціальні мережі не вимагають значних затрат і може бути зручним інструментом для популяризації організації. У соціальних мережах простіше працювати із цільовою аудиторією, є можливості для її аналізу.

Соціальні мережі виконують такі функції: узагальнення інформації, отриманої від активістів руху, організаційна і мобілізаційна діяльність; поширення узагальненої інформації серед широких верств населення;

створення індивідуального профілю, в якому буде міститись інформація про користувача; взаємодія користувачів; обмін ресурсами; тощо [2, с. 94].

Найбільш популярними соціальними мережами на даний час є:

- Facebook. Ця соціальна мережа дозволяє користувачам створювати свої особисті сторінки, надсилати повідомлення один одному, переглядати фотографії та відеозаписи, належати до різноманітних груп. Ця мережа є найпопулярнішою у світі.
- Instagram. Цей додаток дозволяє користувачам створювати свої персональні сторінки, де вони мають змогу переглядати фотографії та відеозаписи. Також у додатку існує безліч фільтрів для успішної фотографії. У цій мережі проводять свою діяльність багато магазинів, де користувачі купують певний товар. У мережі зареєстрована велика кількість блогерів - спеціалістів, що мають блог і викладають у ньому свої роздуми, вподобання тощо.
- Twitter. Це система, що дозволяє юзерам викладати свої нотатки та думки, використовуючи веб-інтерфейс, SMS, засоби миттєвого обміну повідомленнями або сторонні програми-клієнти. Характерною рисою Твіттера є публічна доступність розміщених повідомлень; це називається мікро-блогінгом.

Варто відзначити, що інтернет поступово перетворюється на середовище віртуалізації суспільства. Мережа дозволяє позбавити комунікації від сервісу-нагляду соціальних інститутів і розширює практику неінституціоналізованих взаємодій [2, с. 96]. Саме завдяки соціальним мережам ми дізнаємось про політику, економіку, подорожі, моду тощо. Великий вплив на громадськість мають думки блогерів, які мотивують своїх читачів на певні дії. Блогери часто поєднують функцію розваг з інформуванням, аналізом-синтезом і мотивацією-організацією. Їх запрошують авторитетні друковані видання, телевізійні канали, залучають політики, шанують громадянські рухи. У будь-якому випадку блогери несуть на собі важливу соціальну функцію. У регіонах, де відбувається наступ влади на свободу слова та тиск на офіційні засоби масової інформації, блогери стають для громадян ковтком правдивих даних в океані замовних та цензурованих публікацій. Часто навіть відомі журналісти ведуть блоги, щоб мати змогу піднімати ті проблеми і в такому їх ракурсі, який може не відповідати стандартам журналістики та офіційній позиції видання. Блогери виступають своєрідними індикаторами настроїв, відображаючи той рівень агресивності та активності, на який здатні читачі.

Таким чином, на даний час суспільство існує в «епоху соціальних мереж». Соціальні мережі стають все більш необхідним інструментом для комунікації людей, ведення різноманітної діяльності (бізнес, творчість) тощо. Останнім часом соціальні мережі перетворюються на інструмент

інформаційного впливу та керування свідомістю людей. Соціальні мережі є не тільки засобами масової комунікації, вони також є елементом механізму конструювання соціального середовища в умовах сучасного суспільства та виконують низку функцій, створюючи ціннісний базис свого існування.

Література:

1. Галіч Т. О. Соціальні Інтернет-мережі та віртуалізація суспільного життя [Текст] / Т. О. Галіч // Соціологія майбутнього: науковий журнал з проблем соціології молоді та студентства. – Х., 2010. – Вип. 1. – С. 145 – 152.
2. Готько О. Соціальні Інтернет-мережі та віртуалізація суспільного життя / О. Готько, О. Чайковська, Н. Наливайко // Молодь і ринок. – 2016. – № 2. – С. 94-98.
3. Залізник Ю. Роль соціальних мереж у контексті суспільних трансформацій // Вісник Львівського університету. Серія журналістика, 2012. Випуск 36. – С. 137-143.
4. Коган К. М. Соціальні мережі як елемент нового соціального середовища // Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент. – 2014. – Вип. 16. – С. 61-71.
5. Лобовікова О. О. Соціальні мережі як феномен інформаційного суспільства / О. О. Лобовікова, А. С. Мельніков // Вісник Львівського університету. Серія соціологічна, 2011. – Випуск 5. – С. 154-160.
6. Палій С. В. Соціальні мережі як засіб комунікації електронного навчання. / С. В. Палій // Управління розвитком складних систем. – 2013. – Вип. 13. – С. 152-156.
7. Шапіро О. О. Масова комунікація в on-line вимірі: зміна парадигми [Електронний ресурс] / О. О. Шапіро // Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого, 2013. – № 2. – С. 57-65.

Чістякова І.

кандидат філософських наук, доцент,
зав. кафедри міжнародних відносин і права

Степаненко К., студентка

Одеський національний політехнічний університет
(Одеса, Україна)

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Сучасне суспільство, в світлі пред'явлення все більш високих вимог до системи освіти, вже давно усвідомило незамінність зв'язку підвищення якості освіти з інформатизацією навчального процесу. Цьому сприяє

розуміння особливостей освітнього середовища, що склалися в даний час. Серед чималої кількості протиріч, що відбивають стан цього середовища, можна відзначити те, що зміст освіти визначає наростаючий обсяг культурної та наукової інформації. Однак, час навчання обмежений, як обмежені й можливості тих, хто навчається.

Все це підтверджує переломний характер сучасної ситуації в освіті. Час макрозмін в суперечках народжує нові парадигми навчального процесу. Головним завданням сьогодення є необхідність створення нових дидактичних засобів навчання. Нове культурно-інформаційне середовище перерозподіляє увагу суб'єктів та об'єктів навчання на фактор докорінної зміни людської цивілізації внаслідок сучасного розвитку інформаційних технологій. Новий час народжує нові критерії: освіченість людини і освіта, як найважливіший соціальний інститут, зобов'язана їм відповідати. При організації навчального процесу із застосуванням комп'ютерних технологій особливо важливо проблемою є інформаційне забезпечення студентів.

Завдяки комплексному впливу на студентів, шляхом поєднання концептуальної, ілюстративної, довідкової та контролюючої частин, електронні освітні ресурси дають найбільш повне уявлення про навчальну інформацію, а також полегшують здійснення зворотного зв'язку між викладачем і студентом.

По суті, мережевий освітній ресурс, який представляє собою сукупність мережевих мультимедіа навчальних курсів, практикумів, тренажерів, тестів, віртуальних лабораторій і т.п. є новим дидактичним засобом, що реалізує основні форми навчальної діяльності студентів.

Слід зазначити, що в порівнянні з традиційними навчально-методичними комплектами мережеві освітні ресурси мають ряд переваг:

- використання в мережевих предметних курсах мультимедіа об'єктів дозволяє задіяти різні типи сприйняття інформації, внаслідок чого підвищується ефективність навчального процесу в цілому;
- інтерактивність інформатизації навчального процесу сприяє активізації і розвитку пізнавальної активності студентів;
- оперативність оцінки тестів і завдань тренажера, що є складовим елементом мережевих навчальних курсів, з одного боку, допомагає викладачеві створювати ефективний зворотний зв'язок, з іншого боку, сприяє підвищенню мотивації та активізації навчальної діяльності учнів;
- при організації навчального процесу з використанням комп'ютерів викладач стає організатором і координатором навчального процесу, студент перестає бути пасивним слухачем і втягується в активну пізнавальну діяльність.

Адаптація до індивідуальних особливостей учня може бути реалізована за рахунок диференціації змісту навчального матеріалу, підбору завдань і вправ за рівнем складності.

Це пов'язано, по-перше, з вибором індивідуального освітнього маршруту, рівня глибини засвоєння і складності навчального матеріалу, що надзвичайно актуально в світлі нагальних завдань освіти. По-друге, із забезпеченням доступу учнів до додаткових джерел знань, наприклад, ресурсів Інтернету. По-третє, з урахуванням вихідного рівня освіти школярів.

Говорячи про збільшення частки самостійно роботи учнів при використанні мережевих електронних освітніх ресурсів, необхідно підкреслити, що ефективна реалізація цього фактору розвитку наступності забезпечується сукупність цілого ряду можливостей цих коштів: індивідуалізацією навчання, підвищення мотивації інтересу; розширенням кола завдань, які можуть бути включені в навчальний процес; оволодіння студентами рядом нових методів пізнання, пов'язаних з використанням мережі; можливістю постійного самоконтролю і самооцінки при роботі з навчальними програмними засобами і т.д.

Чималу роль в розвитку самостійної діяльності може зіграти інтерактивна форма роботи. Діалог активно залучає студентів в навчальний процес, стимулює і створює умови для самостійної роботи. Самостійну діяльність тих, хто навчається, забезпечує і можливість надання засобами мережевого електронного освітнього ресурсу допомоги у вирішенні навчального завдання, звернення до довідкового матеріалу і т.д. Причому той, кого навчають, сам може ставити комп'ютерові бажану форму допомоги (наприклад, демонстрація способу розв'язання з докладними коментарями або вказівка на принцип рішення), спосіб викладу матеріалу (розгорнутий або стиснений, з ілюстраціями або без них і т.д).

Застосування комп'ютерів створює умови для організації такої форми навчального процесу, при якій ті, хто навчається, отримують можливість постійного самоконтролю і самооцінки своєї навчальної діяльності. При цьому, навчальні програмні засоби дають можливість представляти будь-яку дію в розгорнутій послідовності операцій, показати його результат, умови виконання; фіксувати проміжні операційні результати, дозволяє інтерпретувати і оцінювати кожен крок у вирішенні завдань і т.д.

У зв'язку з впровадженням у навчальний процес мережевих освітніх ресурсів, відкриваються принципово нові можливості мислення студентів. Це яскраво видно в процесі викладання гуманітарного циклу дисциплін.

Однією з головних особливостей отримання таких знань за допомогою електронних освітніх ресурсів є превалюючий в даному випадку аудіовізуальний метод навчання. Він передбачає використання різних

співвідношеннях звукових і зорових технічних засобів навчання (поєднання в нерівних кількостях зорових і в меншій кількості слухових сприйнять). Класична педагогіка розглядає такий метод вивчення не як універсальний, а як один з методів в загальній системі навчання, але такі методики відіграють провідну роль в системі навчання.

Найважливіший дидактичний принцип навчання з використанням мережевих мультимедійних навчальних матеріалів - принцип орієнтації на практичну діяльність. Відповідно до цього, ефективним бачиться використання методичного прийому «вирішення конкретних ситуацій». Методичний прийом полягає в створенні такої навчальної ситуації, в якій учень трапляється з реальною трудностю в інтерпретації або створенні власного бачення проблеми. Це може бути створення проблемної ситуації продукування текстів певного типу, проблемна ситуація, пов'язана з інтерпретацією заданого явища. У студента формується мотивація навчальної діяльності певного типу, індивідуальне замовлення отримання освітньої послуги, формується індивідуальна траєкторія вивчення курсу.

Шевченко Б.

ст. викладач кафедри міжнародних відносин та права
Одеський національний політехнічний університет
(Одеса, Україна)

Шевченко М.

методист БВПУ ОНПУ
(Березівка, Україна)

**ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ЛЮДИНИ ЯК НАСЛІДОК
ІНФОРМАТИЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА**

Сучасне суспільство характеризується вченими як інформаційне, з високорозвиненими інформаційними ресурсами й інформаційними технологіями.

У філософських науках висока інформаційна культура особистості, що базується на загальнолюдських цінностях та адекватній новому суспільству моделі морального виховання його членів, постає як одна з основних засад впровадження інноваційних освітніх технологій, що є відповіддю на потреби інформаційного суспільства, де інтелект, знання людини, її науковий, освітній та культурний рівень сприймаються у якості стратегічного ресурсу суспільно-історичного поступу [1].

Одним із наслідків впливу на сучасний світ процесу інформатизації, бурхливого розвитку інформаційних і комунікаційних технологій є поява правових відносин нового типу – інформаційних. Одним із об'єктів цих

правовідносин є інформаційні ресурси, адже, як зазначає фахівець в галузі інформаційного права Т. А. Костецька, «під інформаційними слід розуміти суспільні відносини, що пов'язані з формуванням інформаційних ресурсів» [2].

Прихильники узагальненого підходу до розуміння інформаційних ресурсів ототожнюють їх з інформацією та знаннями, які накопичувалися, оброблялися, систематизувалися і, відповідно, перетворилися у форму, яка найбільш придатна для використання суспільством, має матеріальну цінність. Так, О. А. Шубіна підкреслює: «У певному сенсі інформаційним ресурсом можливо вважати будь-яку зафіксовану інформацію» [3].

В умовах інформаційного суспільства, бурхливого росту потоків інформації виникає потреба у формуванні особистості, здатної до виборчого засвоєння інформації, швидкому й адекватному реагуванню на нові інформаційні технології, до активної роботи в інформаційному середовищі. Крім того, в епоху корінних змін у сфері освіти повною мірою проявляється залежність професійної самореалізації особистості від сформованих у процесі навчання вмінь і навичок у безперервному одержанні знань й інформації. Сформована обстановка орієнтує систему утворення на підготовку інформаційно-активної особистості, що веде інформаційну діяльність із метою самоосвіти й саморозвитку, з одного боку, і на благо суспільства й держави, з іншої сторони.

В умовах інформаційного суспільства, коли відбувається процес створення своєрідного середовища знань, все більше зростає зацікавленість новітніми комп'ютерними технологіями та системами. Безперечно, що сучасні технічні засоби допомагають людині розвивати та збагачувати свої знання, але водночас проблемі «людина-комп'ютер» відводиться недостатньо уваги, особливо на фоні зростання застосування комп'ютера як у процесі навчання, так і засобу проведення дозвілля. Представники нової генерації намагаються використовувати можливості комп'ютерної техніки максимально, оскільки їх потреба в контакті і розширенні інформаційного простору відповідає віковим особливостям.

Актуальність вивчення сучасних комунікаційних процесів полягає у тому, що вони не тільки рухають певні думки, засобом взаємодії між людьми, але й масштабним знаряддям впливу на масову свідомість, управління та маніпуляції.

В Україні комунікативні технології стали кроком до демократизації суспільства та загальних культурних процесах, які відбуваються зараз у нашій країні. Тим важливіше буде виявлення різних сторін комунікації, її позитивних та негативних впливів.

На сьогодні комунікаційна проблематика стала складовою досліджень як фундаментальних суспільних наук (соціальної філософії, соціології, антропології, культурології), так і прикладних напрямків – від

документалістики до теорії реклами та паблік рілейшинз. Комунікація осмислюється із позицій аналізу суто спеціального знання, і як ключовий елемент соціокультурної динаміки, і як головний символ суспільства постмодерну.

Комуникативні технології стали не просто необхідним компонентом постмодерного суспільства, вони прямо ототожнюються з ним. Як пише, наприклад, Дж. Ваттимо, «Суспільство, в якому ми живемо, є суспільством загальної комунікації, суспільством мас-медіа» [4]. Засоби та технології комунікації пронизують і впливають на все, починаючи з характеру ціннісних уявлень мас і закінчуючи структурою транснаціонального капіталу.

Інформаційне суспільство – це суспільство духовного і інтелектуального розвитку людини. Тому в осмисленні духовної еволюції особливе місце займає дослідження становлення нових ціннісних орієнтацій під впливом новітніх інформаційних технологій.

Соціальна структура інформаційного суспільства зазнає суттєвих змін, збільшується рівень здійснення соціальної мобільності за рахунок збільшення можливостей отримання новітніх, сучасних знань, які в попередні часи були локалізовані у часі, та доступу до них, відповідно – зменшення кількості часу, що витрачає на шляху до кар'єрного зростання сучасна молода людина.

Основною характеристикою інформаційного суспільства стає те, що більшість населення задіяна у виробництві знань. Освітній рівень людини відіграє значну роль, оскільки інформаційне суспільство висуває високі вимоги як до інституту освітнього рівня кожної окремо взятої особистості, так і до освіти загалом.

Література:

1. Скубашевська О. С. Філософія інноваційного розвитку освіти інформаційного суспільства (світоглядно-філософський аналіз): монографія. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. С. 32.
2. Костецька Т. А. Інформаційне право України / Т. А. Костецька. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2009. – 170 с.
3. Шубина О. А. Информационный ресурс: понятие, виды / О. А. Шубина // Вестник Красноярского Государственного Аграрного Университета. – 2011. – № 12. – С. 312–314. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/n/informatsionnyu-resurs-ponyatie-vidy>
4. Ваттимо Дж. Прозрачное общество. – М., 2003. - 124 с.

Наукове видання

МАТЕРІАЛИ

**V Міжнародної науково-практичної конференції
«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
ДЕРЖАВНО-ПРАВОВОГО РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ»**

10-12 червня 2020 року, м. Одеса

Українською, російською та англійською мовами

Відповідальний за випуск – І. Б. Кривдіна

Підписано до друку 04.06.2020 р.

Формат 60x84/16. Папір офсетний.

Друк цифровий.

Гарнітура Times New Roman.

Ум. друк. арк. 11,5. Обл.-вид. арк 11,5.

Наклад 100 прим.

Керівник видавничих проектів Ю.В. Піча

Видавництво «Каравела»,
просп. Рокосовського, 8а, м. Київ, 04201, Україна.
Тел. (044) 592-39-36, (050) 355-77-75.

E-mail: caravela@ukr.net

WWW.CARAVELA.KIEV.UA

Свідоцтво

про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції:
ДК №2035 від 16.12.2004 р.